

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

IRENA VODOPIVEC JEAN

NADZOR DRŽAVNIH POMOČI V SLOVENIJI

Magistrsko delo

Ljubljana, 2007

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

IRENA VODOPIVEC JEAN
NADZOR DRŽAVNIH POMOČI V SLOVENIJI

Magistrsko delo

Mentor: red. prof. dr. BOGOMIL FERFILA

Ljubljana, 2007

KAZALO

1.	UVOD.....	1
1.1	Namen in cilj magistrskega dela	1
1.2	Delovne hipoteze.....	3
1.3	Metodologija dela	3
2.	UREDITEV DRŽAVNIH POMOČI NA RAVNI EVROPSKE UNIJE.....	4
2.1	Opredelitev koncepta državnih pomoči	4
2.1.1	<i>Pravila za dodeljevanje državnih pomoči.....</i>	<i>7</i>
2.1.2	<i>Pomoči po pravilu »de minimis«</i>	<i>9</i>
2.1.3	<i>Izjeme od prepovedi državnih pomoči</i>	<i>10</i>
2.1.4	<i>Instrumenti za dodeljevanje državnih pomoči</i>	<i>12</i>
2.1.5	<i>Strukturne pomoči in druge pomoči iz skupnih evropskih sredstev.....</i>	<i>17</i>
2.2	Opredelitev postopkov v zvezi z državnimi pomočmi	19
2.2.1	<i>Postopki priglavitve in odobritve državnih pomoči</i>	<i>19</i>
2.2.2	<i>Postopki v primeru nepriglašeni in nezakonitih državnih pomoči</i>	<i>22</i>
2.2.3	<i>Sodno varstvo.....</i>	<i>23</i>
2.3.	Reforma pravil Evropske unije o državnih pomočeh.....	24
3.	UREDITEV DRŽAVNIH POMOČI V SLOVENIJI KOT POLNOPRAVNI ČLANICI EVROPSKE UNIJE	25
3.1	Stanje pred polnopravnim članstvom	25
3.2	Ureditev po nastopu polnopravnega članstva.....	25
3.3	Poročanje o slovenskih državnih pomočeh Evropski komisiji.....	26
4.	DRŽAVNE POMOČI IN LIZBONSKA STRATEGIJA	27
4.1	Ključni cilji Lizbonske strategije.....	27
4.2	Pomen Lizbonske strategije za Slovenijo	30
4.3	Vloga državnih pomoči v Lizbonski strategiji.....	30
5.	ANALIZA OBSEGA IN STRUKTURE DODELJENIH DRŽAVNIH POMOČI V SLOVENIJI	32
5.1	Dodeljene državne pomoči po kategorijah	35
5.2	Dodeljene pomoči po pravilu »de minimis«.....	39
5.3	Horizontalne državne pomoči	42
5.3.1	<i>Pomoči za zaposlovanje in usposabljanje</i>	<i>44</i>
5.3.2	<i>Pomoči za majhna in srednje velika podjetja</i>	<i>45</i>
5.3.3	<i>Pomoči za varstvo okolja in varčevanje z energijo</i>	<i>46</i>
5.3.4	<i>Pomoči za raziskave in razvoj</i>	<i>47</i>
5.3.5	<i>Pomoči za kulturne dejavnosti.....</i>	<i>47</i>
5.3.6	<i>Regionalne pomoči</i>	<i>47</i>
5.4	Državne pomoči v sektorju industrija in storitve.....	49
5.5	Državne pomoči v sektorju kmetijstva.....	52
5.6	Državne pomoči v sektorju ribištva.....	54
5.7	Državne pomoči v posebnih sektorjih	55
5.7.1	<i>Pomoči za reševanje in prestrukturiranje.....</i>	<i>56</i>
5.7.2	<i>Pomoči za premogovništvo</i>	<i>57</i>
5.7.3	<i>Pomoči za transport.....</i>	<i>57</i>
5.8	Državne pomoči po dejavnostih.....	58
5.9	Državne pomoči po velikosti podjetij	61
5.10	Državne pomoči po statističnih regijah.....	64

6.	PRIMERJAVA DRŽAVNIH POMOČI V SLOVENIJI IN EVROPSKI UNIJI	67
7.	RAZLAGA REZULTATOV IN PREVERJANJE VELJAVNOSTI DELOVNIH HIPOTEZ	73
	SKLEP	75
	LITERATURA IN VIRI	77
	PRILOGA A	81
	PRILOGA B	82

1. UVOD

Državne pomoči lahko v splošnem opredelimo kot ukrep, s katerim država posega v dogajanje na trgu in zagotavlja finančne ugodnosti podjetjem, ki jih le-ta v običajnem ekonomskem toku sicer ne bi pridobila. S tem pa neposredno vpliva na konkurenčni položaj teh podjetij na trgu, saj jim zagotavlja konkurenčno prednost pred vsemi ostalimi podjetji. Med poglavitne razloge za dejstvo, da podjetja iščejo in države dajejo državne pomoči, sodijo nedvomno povečanje učinkovitosti narodnega gospodarstva, nacionalni interesi in politični razlogi.

V slovenski statistiki javnih financ so državne pomoči opredeljene znotraj kategorije »subvencije« in predstavljajo odhodkovno stran državnega proračuna. Proračun Republike Slovenije je namreč pripravljen na osnovi metodologije Mednarodnega denarnega sklada (tako imenovane Government Finance Statistics ali s kratico GFS), po kateri se subvencije prikazujejo skupaj z ostalimi javno-finančnimi transferi. Državne pomoči v sistemu slovenskega integralnega proračuna torej niso prikazane in vodene ločeno kot individualna proračunska postavka.

Eno temeljnih načel Evropske unije in s tem tudi Slovenije, ki je 1. maja leta 2004 postala polnopravna država članica, je ravno zagotavljanje in varovanje proste konkurence. Slednje temelji na doslednem upoštevanju pravil konkurenčnega prava Evropske unije, katerih pomemben del so tudi pravila o državnih pomočeh. V času pospešene globalizacije svetovnega gospodarstva si tudi Evropska unija prizadeva čimbolj povečati konkurenčnost v primerjavi s svojimi glavnimi trgovinskimi partnerji, denimo Združenimi državami Amerike, Japonsko ter hitro razvijajočo se Kitajsko. Prednosti vzpostavitve notranjega trga ter uvedbe skupne evropske valute pa bodo lahko v največji možni meri izkoriščene le, če jim bo sledila tudi premišljena uporaba ostalih instrumentov industrijske in razvojne politike. Mednje v prvi vrsti sodi transparentno dodeljevanje državnih pomoči ter učinkovit nadzor državnih pomoči v državah članicah.

1.1 Namen in cilj magistrskega dela

Namen magistrskega dela je predstaviti ureditev državnih pomoči na ravni Evropske unije ter ureditev tega področja v Sloveniji kot polnopravni državi članici Evropske unije. Posebej bomo osvetlili vlogo, ki jo imajo državne pomoči v ključnem dolgoročnem razvojnem dokumentu Evropske unije, tako imenovani Lizbonski strategiji. Na podlagi razpoložljivih statističnih podatkov bomo prikazali obseg in strukturo dodeljenih državnih pomoči v naši državi ter jo primerjali z značilnostmi v Evropski uniji, posebej pa še s skupino »starejših« držav članic.

Cilj magistrskega dela je ugotoviti in pojasniti, katere podobnosti in razlike obstajajo pri politiki državnih pomoči med Slovenijo in povprečjem Evropske unije. S preverjanjem postavljenih delovnih hipotez bomo pokazali, ali se na področju državnih pomoči uresničujejo zastavljene usmeritve Lizbonske strategije. Na tej podlagi bomo interpretirali dobljene rezultate ter delovne hipoteze bodisi potrdili oziroma zavrnil.

V prvem delu magistrskega dela bo predstavljen celovit pregled ureditve nadzora državnih pomoči v Evropski uniji ter v Sloveniji. Osrednjo težo pa namenamo ponazoritvi in razlagi spremenjene vloge nacionalnega nadzora državnih pomoči po vstopu Slovenije v Evropsko unijo. Z njim je Slovenija kot država članica izgubila del pristojnosti nadzora državnih pomoči, ki jih je imela v preteklih letih kot država kandidatka za vstop. Evropska komisija in še natančneje Generalni direktorat za konkurenco znotraj nje sta namreč postala edina pristojna avtoriteta nadzora državnih pomoči, ki jih dodeljujemo v Sloveniji in enako velja tudi v preostalih državah članicah. Delni nadzor nad odobritvijo državnih pomoči je naša država zadržala na področju »skupinskih izjem«. Prav tako ostaja Slovenija popolnoma suverena pri dodeljevanju pomoči po pravilu »de minimis«.

V drugem delu magistrskega dela bomo poskusili orisati, v katero smer se bo razvijalo področje dodeljevanja državnih pomoči v Sloveniji v prihodnje. Pri tem bomo izhajali iz rezultatov empirične študije, ki jo nameravamo izvesti s primerjalno analizo kvantitativnih podatkov o državnih pomočeh med Slovenijo in drugimi državami članicami Evropske unije. Teoretične predpostavke in metodološka izhodišča te študije bomo podrobno pojasnili v nadaljevanju.

Teoretične predpostavke, na katerih bomo zasnovali svojo kvantitativno empirično raziskavo, izhajajo iz leta 2001 sprejete Lizbonske strategije. Gre za kompleksen dokument, v katerem je opredeljena tudi usmeritev za doseganje ciljev na področju dodeljevanja in nadzora državnih pomoči. V Lizbonski strategiji so se države članice na tem področju zavezale, da si bodo prizadevale za zmanjšanje splošne ravni državnih pomoči, izražene z deležem v bruto domačem proizvodu (BDP). Druga zaveza pa izpostavlja potrebo po preusmerjanju državnih pomoči od sektorskih ciljev k horizontalnim ciljem, ki so v splošnem interesu in vključujejo tudi kohezijsko naravnost.

Namen raziskave je v prvem delu na dejanskih podatkih držav članic preveriti, ali se te države v praksi približujejo ali oddaljujejo od ciljev Lizbonske strategije s področja državnih pomoči, ki so jih sprejele. Na podlagi pridobljenih ugotovitev pa bomo v drugem delu vključili še podatke o državnih pomočeh za Slovenijo in prikazali, katere so njene podobnosti in razlike glede na ostale države članice Evropske unije. Iz zaključkov obeh delov raziskave bo moč sklepati tudi o verjetnih značilnostih

prihodnjega razvoja področja dodeljevanja državnih pomoči v Sloveniji, saj je naša država kot polnopravna članica že nekaj let tudi pravno formalno zavezana k izpolnjevanju tako Lizbonske strategije kot tudi vseh ostalih strateških dokumentov, sprejetih s strani organov Evropske unije.

1.2 Delovne hipoteze

Na osnovi navedenih razmišljanj bomo oblikovali naslednje delovne hipoteze, ki jih bomo poskusili potrditi oziroma zavrniti na podlagi primerjalne analize sekundarnih kvantitativnih podatkov:

- 1) Raven državnih pomoči, izražena v deležu bruto domačega proizvoda, se v Sloveniji znižuje.
- 2) Raven državnih pomoči v Sloveniji je primerljiva s tisto v državah Evropske unije.
- 3) Državne pomoči v Sloveniji se preusmerjajo od sektorskih k horizontalnim ciljem.

1.3 Metodologija dela

Prvi del magistrskega dela bo temeljil na predstavitvi raziskovalnega problema ob uporabi teoretičnih spoznanj iz sekundarnih virov (tuje in domače strokovne literature ter virov, dosegljivih na svetovnem spletu) ter primarnih virov (zakonskih in podzakonskih aktov, evropskih uredb, strategij Sveta Evropske skupnosti, letnih poročil, poročil Evropske komisije, zapisnikov multilateralnih sestankov Generalnega direktorata za konkurenco). V pomoč bodo tudi polstrukturirani intervjuji, opravljeni v zadnjih letih z nekaterimi tujimi strokovnjaki, ki so bodisi uslužbenci organov Evropske komisije, bodisi so delovali v Sloveniji na podlagi različnih programov pred-pristopne in pristopne pomoči.

Naj ob tem poudarimo, da naš namen ni podrobno povzemati ter razlagati posameznih zakonodajnih podlag Evropske unije, ki natančno predpisujejo pravila dodeljevanja določene kategorije državne pomoči (kot denimo Uredba Komisije o državni pomoči za usposabljanje, Uredba Komisije o državni pomoči na področju zaposlovanja, Uredba Komisije o državni regionalni pomoči za naložbe...).

Drugi del magistrskega dela vključuje kvantificirano študijo primera Slovenije, s katero bomo ugotovili celoten obseg in dinamiko državnih pomoči, njihovo sektorsko strukturo, pomoči posebnim sektorjem in preostalim sektorjem industrije. Ta dejstva

bomo nato uporabili za empirično primerjalno analizo v mednarodnem okviru, torej na podlagi kvantitativnih podatkov skupine proučevanih držav, članic Evropske unije.

V zadnjem delu pa bomo na podlagi ugotovitev, pridobljenih v predhodnih fazah raziskave, poskusili napovedati verjeten razvoj področja državnih pomoči v Sloveniji v prihodnjih letih.

2. UREDITEV DRŽAVNIH POMOČI NA RAVNI EVROPSKE UNIJE

2.1 Opredelitev koncepta državnih pomoči

Evropska komisija vzpodbuja države članice ter regije k prednostni nalogi krepite konkurence regionalnih gospodarstev. Pri tem igrajo pomembno vlogo tudi državne pomoči, dodeljene individualnim podjetjem. Vendar taki ukrepi držav članic obenem izkrivljajo konkurenco, saj ustvarjajo razliko med podjetji, ki prejmejo finančno podporo ter ostalimi podjetji, ki je ne. Taki ukrepi zato predstavljajo oviro za delovanje notranjega trga na ravni Evropske unije.

Tega tveganja so se zavedali tudi pisci Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti (v nadaljevanju: PES), vendar kljub temu dodeljevanja državnih pomoči niso v celoti prepovedali. Vzpostavili so sistem, ki temelji na načelu, da je državna pomoč načeloma sicer nezdržljiva s skupnim trgom, kljub temu pa je dovoljena dodelitev take državne pomoči, kadar se jo lahko upraviči z obstojem izrednih okoliščin. Osnovna pravila sistema državnih pomoči v Evropski uniji so zajeta v 87., 88. in 89. členu PES. Ta pravila pa je Evropska komisija z leti podrobneje uredila z obsežno sekundarno zakonodajo in primeri iz sodne prakse. Izhodišče politike Evropske unije glede državnih pomoči je torej zapisano v 87. členu PES, ki določa načelno nezdržljivost državnih pomoči s skupnim trgom Evropske unije. Odgovornost nadzora nad državnimi pomočmi nosi na podlagi 88. člena PES Evropska komisija. Slednjo so vse države članice dolžne vnaprej obvestiti o vseh načrtih za dodelitev državne pomoči. Gre za tako imenovano »zahtevo priglasitve« državnih pomoči.

Pravila o državnih pomočeh se uporabljajo samo za tiste ukrepe, ki kumulativno izpolnjujejo vse kriterije, navedene v prvem odstavku 87. člena PES. Ti kriteriji so naslednji:

1) Prenos javnih sredstev:

Pravila o državnih pomočeh se uporabljajo samo za tiste ukrepe, ki vključujejo prenos javnih sredstev. Pri tem ne gre le za državna sredstva, temveč tudi sredstva organov

regionalnih ter lokalnih skupnosti. Pomoč je lahko dodeljena tudi s strani zasebnega ali javnega posredniškega telesa, pooblaščenega s strani države.

Pri tem ima prenos finančnih sredstev, ki predstavlja državno pomoč, lahko različne oblike. Govorimo o instrumentih, s pomočjo katerih se dodeljujejo državne pomoči. Pri tem ne gre le za subvencije ali subvencionirane obrestne mere, temveč tudi za državna poroštva za kredite, s strani države dovoljeno pospešeno amortizacijo v podjetju (kar povečuje stroške podjetja in zato zmanjšuje dobiček, ki bi ga država sicer obdavčila), dokapitalizacije podjetij in podobno.

2) Ekonomska prednost:

Dodeljena državna pomoč za podjetje – prejemnika te pomoči, predstavlja ekonomsko prednost, ki je podjetje v normalnem poslovnem toku sicer ne bi bilo deležno. Naj naštejemo nekaj primerov: 1) podjetje kupi oziroma najame zemljišče v javni lasti po ceni, ki je nižja od običajne tržne cene; 2) podjetje proda zemljišče državi po ceni, ki je višja od običajne tržne cene; 3) podjetje uživa prednostni dostop do javne infrastrukture, ne da bi za to plačalo pristojbine; 4) podjetje prejme tvegani kapital s strani države po pogojih, ki so bolj ugodni, kot če bi prejelo kapital od zasebnih vlagateljev.

3) Selektivnost:

Državna pomoč ima značaj selektivnosti in s tem vpliva na ravnotežje med podjetji – prejemniki ter njihovo konkurenco. Načelo selektivnosti je tisto, kar razlikuje državne pomoči od tako imenovanih splošnih ukrepov (»general measures«). Kot splošne ukrepe pa Evropska komisija opredeljuje tiste ekonomske ukrepe, ki jih država članica uvede za vsa podjetja v vseh sektorjih gospodarstva, brez izjeme. Mednje sodi denimo večina nacionalnih davčnih ukrepov v posamezni državi članici.

Shema državne pomoči velja za selektivno, če imajo upravljavci take sheme oz. dajalci državne pomoči na razpolago določeno stopnjo diskrecijske moči pri odločanju. Prav tako je kriterij selektivnosti izpolnjen, kadar se določena shema državne pomoči uporablja samo na delu ozemlja države članice (regionalna shema) ali samo za določene sektorje gospodarstva (sektorska shema).

4) Učinek na konkurenco in trgovino:

Da bi s strani države dodeljena finančna sredstva predstavljala državno pomoč, morajo imeti potencialni učinek na konkurenco oziroma trgovino med državami članicami. Pri tem zadostuje dejstvo, da je recimo prejemnik pomoči vključen v ekonomsko dejavnost in da deluje na trgu, na katerem poteka tudi trgovanje med državami

članicami. V tem okviru pravna narava prejemnika pomoči ni pomembna, lahko gre tudi za ne-dobičkonosno organizacijo, ki pa v delu svoje dejavnosti nastopa na trgu.

Povzetek navedenih štirih kriterijev nas pripelje do opredelitve, da so torej državne pomoči izdatki oziroma zmanjšani prejemki države ali občine, ki pomenijo korist za prejemnika pomoči in mu tako zagotavljajo prednost pred konkurenti. Namenjeni so financiranju in sofinanciranju programov v institucionalnih enotah, ki se ukvarjajo s tržno proizvodnjo blaga in storitev, z namenom zagotavljanja določene konkurenčne prednosti.

Z vidika opredelitve koncepta državne pomoči pa ni nujno, da gre zgolj za finančno obliko pomoči, kajti prvi odstavek 87. člena PES dopušča možnost, da se pomoči pojavijo v »katerikoli obliki«. Prav tako je potrebno poudariti, da je v primerjavi s konceptom subvencij koncept državnih pomoči širši, saj pojem državne pomoči ne obsega le prenosa sredstev iz javnih virov, ampak pomeni tudi druge intervencije države, s katerimi se zmanjšujejo obremenitve podjetja, ki bi jih v nasprotnem primeru moralo nositi podjetje samo.

V drugem odstavku 87. člena so navedene »samodejne« izjeme od pravila nezdržljivosti državnih pomoči. Gre za: a) pomoči socialnega značaja, dodeljene posameznim potrošnikom brez diskriminacije glede na poreklo zadevnih izdelkov, b) pomoči za povrnitev škode, ki so jo povzročile naravne nesreče ali izjemni dogodki in c) pomoči, dodeljene gospodarstvu nekaterih območij Zvezne republike Nemčije, ki jih je prizadela delitev Nemčije (vendar samo v obsegu, potrebnem za nadomestilo gospodarske škode, ki jo je ta delitev povzročila).

Tretji odstavek 87. člena pa opredeljuje vrste državnih pomoči, ki so pogojno združljive s skupnim trgom. Kriteriji te pogojne združljivosti so naslednji: a) pomoč mora uveljavljati in spodbujati projekte, ki so v interesu skupnosti kot celote, b) pomoč mora biti nujna za doseg cilja, ker cilja brez pomoči ne bi bilo mogoče doseči in c) lastnosti pomoči (denimo trajanje, intenzivnost in namen), morajo biti sorazmerne s pomenom predvidenega cilja pomoči.

Pri dodeljevanju pomoči v podporo gospodarskemu razvoju, na podlagi točke a) tretjega odstavka 87. člena PES, je potrebno upoštevati doseženi življenjski standard. Evropsko sodišče je pri tem razvilo razlago, da je potrebno pri odločanju, ali je življenjski standard neobičajno nizek, izhajati iz povprečja skupnosti in ne posamezne države članice. Zato zgolj dejstvo, da je v določeni regiji visoka stopnja brezposelnosti, ni dovolj. Prav tako je potrebno upoštevati, da pomoči, ki bi lahko povzročile presežne proizvodne zmogljivosti v določenem sektorju na ravni skupnosti, niso združljive s skupnim trgom (Hancher 1994: 75).

Pomoči v podporo pomembnim evropskim projektom na podlagi točke b) tretjega odstavka 87. člena PES je dovoljeno dodeliti v primerih, ki upravičujejo »evropski interes«. Slednji pri tem ni nikjer opredeljen ter lahko napeljuje na razumevanje, da gre za pomoči projektom, ki niso omejene zgolj na območje Evropske unije. Prav tako lahko projekti vključujejo sodelovanje med več državami in jih podpira več držav članic. Hkrati je dejstvo, da ni potrebno, da se projekt, ki bi bil pomemben z vidika skupnega interesa, izvaja nujno na ravni vseh držav članic. Določen projekt je lahko v skupnem interesu, čeprav se izvaja v eni sami državi članici. Preveč ohlapna opredelitev izjeme pri dodeljevanju pomoči projektom v »evropskem interesu« Evropski komisiji tako omogoča širok manevrski prostor pri potrjevanju pomoči v te namene (Evans 1997: 10-13).

Pomoči za odpravo motenj v gospodarstvu na podlagi točke b) tretjega odstavka 87. člena PES, je dovoljeno dodeliti le v primerih, ko motnje zadevajo celotno nacionalno gospodarstvo in niso omejene zgolj na posamezni sektor ali regijo. Ta vrsta pomoči se s strani Evropske komisije potrdi le v izjemnih primerih. Pomoč za odpravo motenj v gospodarstvu je bila tako zadnjič potrjena leta 1991 in sicer za izvajanje programa privatizacije v Grčiji.

Pomoč za razvoj določenih gospodarskih aktivnosti ali področij na podlagi točke c) tretjega odstavka 87. člena PES se dovoli le v primerih, ko se brez dodelitve pomoči ob upoštevanju normalnih tržnih pogojev ne pričakuje razvojnih premikov. V ta okvir sodijo pomoči, namenjene izbranim sektorjem (kot so transport, kmetijstvo, ribištvo, industrija motornih vozil...) ter horizontalne kategorije pomoči (kot denimo pomoči za raziskave in razvoj, mala in srednje velika podjetja, varstvo okolja...). Pomoči za razvoj določenih področij se nanašajo na regije, ki so - četudi se nahajajo v bogatejših državah članicah - pod nacionalno ravnijo razvitosti.

Pomoči za pospeševanje kulture in ohranjanje kulturne dediščine na podlagi točke d) tretjega odstavka 87. člena PES, lahko Evropska komisija odobri v primeru, če le-te ne izkrivljajo konkurence in ne vplivajo na trgovanje med državami članicami v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnim interesom.

PES na osnovi točke e) tretjega odstavka 87. člena, omogoča možnost odobritve novih kategorij izjem s strani Sveta Evropske unije. To določilo daje Svetu možnost, da na predlog Evropske komisije z večino glasov odloči, da se s skupnim trgom sicer nezdržljiva pomoč zaradi izjemnih okoliščin vendarle odobri.

2.1.1 Pravila za dodeljevanje državnih pomoči

Evropska komisija je izoblikovala podrobna pravila o dodeljevanju državnih pomoči, ki so združena v več skupin. V osnovi ločimo tri *skupine* dovoljenih državnih pomoči.

To so: horizontalne državne pomoči, regionalne pomoči in posebne sektorske pomoči (Baudenbacher 1997: 36-46). Vsaka izmed treh skupin obsega različne *kategorije* pomoči, znotraj posameznih kategorij pa govorimo o *namenih* dodeljevanja pomoči. Za vsak namen pomoči so določene *intenzivnosti* pomoči, to so zgornje dovoljene stopnje pomoči ter *upravičeni stroški* projekta, za sofinanciranje katerih je dovoljeno dodeliti državno pomoč.

Pravila dodeljevanja horizontalnih pomoči ali kar *horizontalna pravila* so namenjena spodbujanju posameznih gospodarskih aktivnosti, zlasti tistih kjer se pojavljajo posebne težave. Pri tem pravila izključujejo nekatere sektorje, ki so opredeljeni kot »občutljivi sektorji«, saj so zanje predvidena posebna sektorska pravila. Pravila glede dodeljevanja horizontalnih pomoči določita bodisi Evropska komisija ali Svet Evropske unije in sicer za časovno omejeno obdobje veljavnosti, z namenom prilagajanja ekonomskemu razvoju skupnosti. V okviru horizontalnih pravil poznamo naslednje kategorije pomoči: za raziskovanje in razvoj, za majhna in srednje velika podjetja, za zaposlovanje, za usposabljanje, za varstvo okolja, za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah, za tvegani kapital in za nazadujoča urbana območja.

Regionalna pravila določajo možnosti dodeljevanja pomoči na osnovi regionalnih kriterijev. Njihov cilj je vplivati na geografsko razporeditev dodeljevanja pomoči preko spodbud podjetjem, ki delujejo na manj razvitih območjih. Regionalnih pomoči ni dovoljeno dodeliti podjetjem, ki nimajo pomembnega vpliva na razvoj območja, v katerem se nahajajo. Dodeljevanje državnih pomoči poteka v okvirih »regionalne karte«, ki se deli na dva dela. Prvi del zajema državne pomoči manj razvitim regijam v Evropi, na ravni nomenklature teritorialnih statističnih enot NUTS II in ravni pod 75% bruto domačega proizvoda (BDP), merjenega po kupni moči na prebivalca (PPS ali purchasing power standards) v evropskem merilu. Drugi del pokriva regije, ki so manj razvite z nacionalnega vidika države članice in sicer na ravni NUTS III. Regionalne pomoči je dovoljeno dodeliti za namene začetnih investicij, odpiranja novih delovnih mest, pod določenimi pogoji pa tudi za tekoče poslovanje podjetij.

Pravila za skupino sektorskih pomoči ali *sektorska pravila* pa opredeljujejo politiko Evropske unije pri razvoju izbranih sektorjev. S tem Evropska komisija priznava, da lahko težave, s katerimi se soočajo nekateri gospodarski sektorji, opravičujejo dodelitev državnih pomoči. Vendar je ob tem potrebno zagotoviti, da povzročeno izkrivljanje konkurence ne bo v nasprotju s skupnimi interesi in cilji skupnosti (Moussis 1999, 273).

Da bi Evropska komisija odobrila dodelitev državne pomoči posebnim sektorjem, morajo biti izpolnjeni naslednji glavni kriteriji:

- dodelitev pomoči mora biti omejena izključno na tiste primere, ko dejanski položaj sektorja opravičuje tako pomoč,
- pomoči morajo zagotoviti ponovno vzpostavitev dolgoročnega ravnovesja sektorja in sicer preko reševanja problemov, ne pa ohranjanja zatečenega položaja,
- ker prilagajanje zahteva čas, je dodeljevanje pomoči dovoljeno le v določenih okoliščinah in ob upoštevanju določenih pogojev,
- če so pomoči dodeljene v daljšem časovnem obdobju, morajo biti degresivne in jasno povezane s prestrukturiranjem zadevnega sektorja,
- intenzivnost pomoči mora biti sorazmerna problemu sektorja, tako da so izkrivljanja konkurence, ki jih dodeljevanje pomoči sektorjem povzroča, najmanjša možna,
- reševanje problemov v sektorju ene države ne sme negativno vplivati na drugo državo članico.

V sklop sektorskih pravil so vključene posebne kategorije pomoči za predelovalno industrijo, kjer obstaja visoka stopnja konkurence (denimo industrija motornih vozil in industrija sintetičnih vlaken) ali za industrije, ki se nahajajo v kriznih razmerah (npr. ladjedelništvo in jeklarstvo). V krizi so na splošno delovno intenzivni sektorji, ki proizvajajo proizvode z nizko stopnjo udeležbe raziskav in razvoja, kjer je navzoča naraščajoča globalna konkurenca s strani držav v razvoju (Evans 1997: 212). Poleg naštetih pa sodijo med sektorske kategorije pomoči še pomoči, dodeljene premogovništvu, transportu, kmetijstvu in ribištvu.

Evropska pravila poznajo različne *namene*, za katere je dovoljeno dodeliti državno pomoč. Največkrat so to investicije (bodisi v zemljišča, zgradbe ali opremo), reševanje socialnih problemov ali pokrivanje posebnih vrst stroškov (npr. stroškov usposabljanja in stroškov svetovanja). Pomoči za redno poslovanje podjetja oziroma kritje tekočih izgub so dovoljene le izjemoma (in sicer pri kategoriji regionalnih državnih pomoči ter pri nekaterih pomočeh za posebne sektorje).

2.1.2 *Pomoči po pravilu »de minimis«*

Na podlagi doslej navedenega lahko ugotovimo, da je pravilno in z zakonodajo skladno dodeljevanje državnih pomoči v okviru Evropske unije zahteven in dolgotrajen postopek. Zato je Evropska komisija leta 1992 v okviru prizadevanj, da bi zmanjšala administrativno obremenitev držav članic in same Komisije ter olajšala dodeljevanje pomoči majhnim in srednje velikim podjetjem, uvedla tako imenovano pravilo »de minimis«. To pravilo določa prag denarnega zneska, pod katerim določila prvega odstavka 87. člena PES ne veljajo. To pomeni, da teh pomoči ni potrebno obravnavati kot državne pomoči in jih vnaprej prijaviti Evropski komisiji ter pridobiti njeno odobritev (Sinnaeve in Slot 1999: 1161-1163).

Finančni prag za pomoč »de minimis«, dodeljeno posameznemu podjetju, znaša po zadnji spremembi decembra leta 2006 skupaj 200.000 EUR v katerem koli obdobju treh proračunskih let. Obdobje zaporednih treh let se šteje od prve dodelitve »de minimis« pomoči ter ob upoštevanju proračunskih let, ki veljajo za podjetje v zadevni državi članici. Skupna pomoč »de minimis« za posamezno podjetje, ki deluje v cestno-prometnem sektorju, pa ne sme presegati 100.000 EUR v katerem koli obdobju treh proračunskih let. Ti zgornji meji se uporabljata ne glede na obliko pomoči »de minimis« ali zastavljeni cilj pomoči ter ne glede na dejstvo, ali se pomoč, ki jo dodeli država članica, v celoti ali delno financira s sredstvi Evropske skupnosti.. Pravilo se nanaša na vse oblike pomoči, ne glede na njihov namen.

Izjema so pomoči, dodeljene podjetjem, ki delujejo na področju:

- ribiškega in ribogojškega sektorja,
- primarne proizvodnje kmetijskih proizvodov,
- predelave in trženja kmetijskih proizvodov,
- sektorja premogovništva.

Izjema so tudi pomoči za z izvozom povezane dejavnosti v tretje države, pomoči pogojene s prednostjo rabe domačega blaga pred rabo uvoženega blaga, pomoči za nabavo vozil za cestni prevoz tovora ter pomoči, dodeljene podjetjem v težavah.

Države članice, ki dodeljujejo pomoči po pravilu »de minimis«, so dolžne obvestiti podjetja, ki so prejemniki pomoči, da ima dodeljena pomoč lastnost »de minimis« pomoči. Prav tako morajo pri dodelitvi pomoči preveriti vse podatke o morebitnih drugih zneskih pomoči »de minimis«, ki jo je podjetje prejelo v preteklih letih, tako da predpisana meja 200.000 EUR pomoči v zadnjih treh letih ni presežena.

2.1.3 Izjeme od prepovedi državnih pomoči

V skladu s prvim odstavkom 87. člena PES so tisti ukrepi pomoči, ki izpolnjujejo vsa zgoraj opisana merila, načeloma nezdržljivi s skupnim trgov. Vendar pa samo načelo nezdržljivosti ne zadošča za popolno prepoved. V drugem in tretjem odstavku 87. člena je natančno določena vrsta primerov, v katerih se državna pomoč lahko šteje za sprejemljivo (tako imenovane „izjeme“). Obstoj teh izjem prav tako upravičuje preverjanje načrtovanih ukrepov državne pomoči, ki ga izvaja Evropska komisija, kot je predvideno v 88. členu PES. Po tem členu morajo države članice Evropski komisiji priglasiti vsakršen načrt dodeljevanja državne pomoči, še preden začnejo ta načrt izvajati. Po tem členu ima Komisija tudi pristojnost odločanja, ali je predlagani ukrep pomoči upravičen do izjeme in ali „mora zadevna država takšno pomoč odpraviti ali spremeniti“.

Najpomembnejše izjeme od prepovedi v zvezi z delovanjem strukturnih skladov so določene v točkah a) in c) tretjega odstavka 87. člena PES:

- točka a) tretjega odstavka 87. člena zajema „pomoč za pospeševanje gospodarskega razvoja območij, kjer je življenjska raven izjemno nizka ali kjer je velika stopnja nezaposlenosti“;
- točka c) tretjega odstavka 87. člena pa se nanaša na „pomoč za pospeševanje razvoja določenih gospodarskih dejavnosti ali določenih gospodarskih območij, kadar takšna pomoč ne spreminja trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi;

Na podlagi točk a) in c) tretjega odstavka 87. člena PES lahko ločimo tri glavne vrste »dovoljene« pomoči:

(a) Regionalna pomoč:

Namen regionalne pomoči je reševanje regionalnih problemov ter pospeševanje gospodarskega razvoja „*območij, kjer je življenjska raven izjemno nizka ali kjer je velika stopnja nezaposlenosti*“. Zato se upravičenim območjem status dodeljuje na podlagi merila EU (regije, katerih bruto domači proizvod na prebivalca je nižji od ravni 75 % povprečja 25 držav članic EU). Prav tako je možna pomoč za druge vrste problematičnih regij, ki so v manj ugodnem položaju »*v primerjavi z nacionalnim povprečjem*«. O seznamu regij, ki so upravičene do te izjeme, odloča Komisija na predlog držav članic. Države članice lahko za utemeljitev svojih predlogov uporabljajo *nacionalna* merila.

(b) Druga horizontalna pravila:

Medpanožna ali „horizontalna“ pravila določajo stališče Evropske komisije glede določenih vrst pomoči, katerih namen je reševanje problemov, ki lahko nastanejo v kateri koli gospodarski panogi ali regiji. Vključujejo naslednje vrste pomoči:

- pomoč za majhna in srednje velika podjetja;
- pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije;
- pomoč za varstvo okolja;
- pomoč za tvegani kapital;
- pomoč za storitve splošnega gospodarskega pomena;
- pomoč za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah;
- pomoč za zaposlovanje in
- pomoč za usposabljanje.

(c) Sektorska pravila:

Komisija je sprejela tudi panožno usmerjena ali „sektorska“ pravila, ki določajo njen pristop do državne pomoči v določenih gospodarskih panogah in sicer v splošnih sektorjih, kmetijstvu, gozdarstvu, ribištvu in ribogojstvu ter sektorju prometa.

Splošni sektorji trenutno vključujejo področja: audio-vizualne proizvodnje, radiodifuzije, premogovništva, električne energije (nasedle naložbe), poštних storitev in ladjedelništva. Obstajajo tudi posebne omejitve glede dodeljevanja pomoči jeklarstvu in industriji sintetičnih vlaken.

Splošna pravila o državni pomoči se ne uporabljajo ali pa se uporabljajo zgolj v omejenem obsegu za sektor *kmetijstva, gozdarstva in ribištva*. Pravila, ki se uporabljajo za te sektorje, so določena v Smernicah o državni pomoči v kmetijskem in gozdarskem sektorju 2007–2013 ter Smernicah za pregled državnih pomoči za ribištvo in ribogojstvo.

V sektorju *prometa* (cestni, železniški, zračni, promet po celinskih plovni poteh in pomorski promet) se uporablja večina splošnih pravil o državni pomoči, vključno z uredbo »de minimis«.

(d) Posebni instrumenti pomoči:

Med posebne instrumente pomoči štejemo med drugim garancije, davčno pomoč, pomoč v obliki kapitalske naložbe ter subvencionirane obrestne mere.

2.1.4 Instrumenti za dodeljevanje državnih pomoči

Subvencije (dotacije)

Pojma subvencija in dotacija sta z vidika javnih financ sinonima in se lahko enakovredno uporabljata. Subvencije so najpogostejši instrument za dodeljevanje državnih pomoči, pri katerem je zelo preprosto izračunati intenzivnost pomoči. Težavo pri izračunu intenzivnosti povzroča le dejstvo, da poznajo davčni sistemi držav članic različne stopnje davka na dobiček podjetij. Zato ima lahko enak znesek subvencije, dodeljen v različnih državah članicah, lahko različen vpliv na dejanske neto intenzivnosti pomoči. S tem namenom Evropska komisija pri izračunavanju intenzivnosti nekaterih kategorij državnih pomoči uporablja načelo neto ekvivalenta dotacije (NED). To načelo v izračunu intenzivnosti pomoči upošteva dejansko višino pomoči po obdavčitvi, torej po odštetju davkov, ki se plačajo nanjo. Do tega prihaja zaradi knjiženja subvencij kot prihodka, ki povečuje poslovni izid podjetja – prejemnika in s tem tudi dobiček tega podjetja, ki je predmet obdavčenja. Odtod tudi

izraz neto ekvivalent, ker predstavlja pomoč, ki ostane prejemniku po plačilu ustreznega davka.

V nadaljevanju bomo prikazali izračun NED na najbolj enostavnem primeru, ko je subvencija (v podjetjih je pogosta uporaba izraza »nepovratna sredstva«) dodeljena v enkratnem znesku. Pri izračunu neto ekvivalenta dotacije upoštevamo skupno vrednost upravičenih stroškov pomoči, višino dotacije in davčno stopnjo. Pri slednji običajno izhajamo iz stopnje davka na dobiček podjetij. V prvem koraku izračunamo "zaračunani davek na dotacijo" - torej dotacijo, zmanjšano za davek od dobička podjetij. Tako dobljeni rezultat v nadaljevanju uporabimo pri računanju neto ekvivalenta dotacije. Izračun NED se izvrši v dveh korakih:

1. korak: izračun "zaračunanega davka na dotacijo":

"Zaračunani davek na dotacijo" = nominalna dotacija \times davčna stopnja

2. korak: izračun neto ekvivalenta dotacije (NED):

NED = (nominalna dotacija - "zaračunani davek na dotacijo") / upravičeni stroški pomoči

Posojila

Državna pomoč, ki se dodeli prejemniku v obliki subvencioniranega posojila, je najprej izražena v odstotnih točkah, ki predstavljajo razliko med referenčno obrestno mero (le-ta je izražena s povprečno obrestno mero za srednjeročna ali dolgoročna posojila podjetjem v posamezni državi članici) ter obrestno mero, ki jo v konkretnem primeru zaračuna posojilodajalec oziroma dajalec državne pomoči. Znižanje stroškov obresti je edini rezultat znižanja obrestne mere. Predpostavlja se namreč, da pri načinu odplačila glavnice ni razlik med posojili, danimi po referenčni obrestni meri ter posojili, danimi po znižani (subvencionirani) obrestni meri. Korist, ki ostane po odplačilu takega posojila, je izražena v odstotku od investicije oziroma kot nominalni (bruto) ekvivalent dotacije.

Za izračun pomoči v obliki subvencioniranega posojila potrebujemo naslednje podatke: obdobje trajanja posojila, dolžina moratorija na odplačevanje posojila (to je začetno obdobje mirovanja, ko se posojilo ne odplačuje, potrebno pa je plačati obresti za celotno glavnico), število odstotnih točk znižanja obrestne mere, trajanje znižanja obrestne mere (ki ni nujno enako kot trajanje posojila), višino posojila v odstotku ali v deležu od vrednosti investicije, pogoje odplačila posojila in referenčno oziroma diskontno obrestno mero. Za izračun neto ekvivalenta potrebujemo tudi podatek o davčni stopnji v določeni državi članici.

Poroštva

Državna poroštva so ena od oblik državnih pomoči, pri kateri so prejemniki pomoči običajno posojilojemalci. Zaradi dodeljenih državnih poroštev so posojilojemalcem pri najemanju posojila na voljo nižje obrestne mere oziroma stroški zavarovanja posojila. V določenih primerih pa posojilojemalci posojila brez državnega poroštva ne bi pridobili. Koristi, ki jih prejemnikom prinašajo državne pomoči v obliki poroštev izvirajo iz dejstva, da tveganje povezano z (ne)vračilom posojila, krije država. Pomoč je dodeljena v trenutku, ko je izdano poroštvo in ne v trenutku, ko se izvršijo morebitna izplačila pod pogoji, ki jih predvideva dodeljeno poroštvo.

Pri državni pomoči v obliki poroštva je ekvivalent dotacije v določenem letu lahko izračunan kot:

- razlika med tržno obrestno mero in obrestno mero, doseženo zaradi dodeljenega državnega poroštva, povečana za morebitne plačane premije za poroštvo,
- razlika med zneskom, zavarovanim s poroštvom, pomnoženim s faktorjem tveganja in plačanimi premijami.

Pri dodelitvi individualnih poroštev je standarden način izračunavanja zneska pomoči po prvi metodi, pri shemah državnih pomoči pa po drugi metodi. Faktor tveganja običajno temelji na izkušnjah pri vračanju posojil, odobrenih v podobnih okoliščinah. Izračunane letne ekvivalente dotacije je potrebno diskontirati na sedanjo vrednost ob uporabi referenčne obrestne mere, nato pa sešteti, da bi dobili skupni znesek državne pomoči v obliki poroštva.

Vendar je Evropska komisija v letu 2000 izdala obvestilo, da ob izpolnjevanju določenih pogojev državno poroštvo kljub navedenemu ne predstavlja državne pomoči. Ti pogoji so naslednji:

- posojilojemalec ni v finančnih težavah,
- posojilojemalec bi lahko pridobil posojilo na denarnem trgu pod tržnimi pogoji in brez pomoči države,
- poroštvo je povezano s finančno transakcijo, pri kateri je določen najvišji znesek, ki ne zajema več kot 80% neodplačanega dela posojila ali druge finančne obveznosti (razen v primeru obveznic ali podobnih instrumentov) in poroštvo ni neomejeno,
- posojilojemalec plača tržno ceno za poroštvo, ki odraža vrednost in trajanje poroštva, posojilojemalčevo zavarovanje, njegov finančni položaj, položaj v panogi in možnosti razvoja.

Čeprav je prejemnik pomoči na osnovi poroštva običajno posojilojemalec, pa ima lahko na osnovi izdanega državnega poroštva koristi tudi posojilodajalec. To se lahko

zgodí v primeru, če je poroštvo dodeljeno naknadno na že odobreno posojilo ali pa na neko drugo finančno obveznost, brez predhodne prilagoditve posojilnih pogojev.

Davčne oprostitve in odlogi

Tudi davčne oprostitve in odlogi določenemu podjetju lahko pomenijo državne pomoči. V skupino možnih oprostitev sodijo oprostitve davka na dobiček, posebna pravila pri obračunu amortizacije, drugačna obravnava posameznih davčnih zavezancev glede na obstoječo prakso davčnih organov, odpisi ali zmanjšanja prispevkov za socialno varnost, kritje stroškov predčasnega upokojevanja zaposlenih (ki bi sicer bremenilo podjetje) s strani države in podobno (Evans 1997: 34-36).

Pri pomočeh iz te skupine je težko ugotoviti ekvivalent dotacije, ker je potrebno ugotavljati koristi, ki jih ima podjetje pred konkurenti. Ocena koristi je za različne prejemnike lahko zelo različna, Evropska komisija pa običajno ekvivalent dotacije določi kar v višini fiksnega odstotka vrednosti transakcij. Pri previsoko obračunani amortizaciji se najprej izračuna razlika med obračunano amortizacijo in običajno (referenčno) amortizacijo ter ugotovi, za koliko se je zaradi preveč obračunane amortizacije zmanjšala davčna osnova za obračun davka na dobiček. Na izračunani znesek manjšega dobička se obračuna davek od dobička, celoten znesek ugotovljenega manj plačanega davka na dobiček pa predstavlja ekvivalent dotacije.

Kapitalske naložbe

Razlikujemo tri različne okoliščine, v katerih lahko država pridobi delež v kapitalu podjetij (Belcredi 1984: 4-5):

- ustanovitev podjetja,
- delni ali popolni prenos lastništva iz zasebnega v javni sektor,
- sodelovanje pri povečanju osnovnega kapitala v podjetju, ki je delno ali v celoti v javni lasti.

Stališče Evropske komisije do državnih pomoči v obliki kapitalskih naložb je, da v primerih, ko država dodatni kapital vlaga pod takimi pogoji, ki bi bili sprejemljivi tudi za zasebnega investitorja, ki posluje v skladu z običajnimi tržnimi pogoji, ukrep ne predstavlja dodelitve državne pomoči. Prav tako ne predstavlja državne pomoči pridobitev deleža s strani države v kapitalu obstoječih podjetij, brez vlaganj dodatnega kapitala s strani države.

V primeru ustanovitve podjetja lahko relativno enostavno ocenimo, ali je država ravnala pod pogoji, ki bi bili sprejemljivi za zasebnega investitorja - v tem primeru

neto sedanjo vrednost donosov, izračunano na osnovi zneskov pričakovanih donosov naložb diskontiranih z ustrezno obrestno mero, primerjamo z vloženi sredstvi države. Delni ali popolni prenos lastništva iz zasebnega v javni sektor ne pomeni državne pomoči podjetju, ker predstavlja vlaganje kapitala v podjetje zgolj prenos sredstev med nekdanjimi in novimi lastniki, brez vpliva na poslovanje podjetja. Državna pomoč se pri tem lahko pojavi le v primeru, če so med prodajalci lastniškega deleža podjetja in je bila za delež plačana cena, ki presega tržno. Največji izziv predstavlja ugotavljanje prisotnosti pomoči v primeru, ko država sodeluje pri povečanju osnovnega kapitala v podjetju, ki je delno ali v celoti v javni lasti. Pri presoji je potrebno upoštevati več dejavnikov kot so na primer ocene donosnosti predvidenih investicijskih načrtov podjetja, predvidene denarne tokove, tržni položaj podjetja in ostale pomembne dejavnike, na osnovi katerih je mogoče oceniti razvojne možnosti podjetja (Belcredi 1984: 6 - 7).

Če se dodatni kapital vlaga v podjetja pod pogoji, ki ne bi bili sprejemljivi za zasebnega investitorja, pomeni ukrep dodelitev državne pomoči. Ukrepe državne pomoči tako predstavljajo vlaganja kapitala v podjetja, ki poslujejo z izgubo ali brez dobička, kadar znesek dodatnega kapitala presega realno vrednost podjetja, če država ob prevzemu podjetja ne izvede prestrukturiranja tistih dejavnosti, ki prinašajo izgubo, ko je pričakovani donos manjši od pričakovanega donosa podobnih naložb na kapitalskem trgu in podobno.

Stališče Evropske komisije je, da je državna pomoč prisotna v primeru, ko se svež kapital prispeva v naslednjih okoliščinah:

- če je finančni položaj podjetja, predvsem pa struktura in obseg njegovega dolga takšen, da donosa (v dividendah ali v kapitalskem donosu) na vloženi kapital ni mogoče pričakovati v razumnem času;
- če je podjetje nezmožno zagotoviti potrebna sredstva za programe investicij na trgu kapitala;
- če je pridobitev deleža kratkoročna, z vnaprej določenim trajanjem in prodajno ceno, tako da je pričakovani donos znatno manjši, kakor bi ga lahko vlagatelj pričakoval ob alternativni naložbi na kapitalskem trgu;
- če delež države vključuje prevzem ali nadaljevanje vseh ali dela nedonosnih dejavnosti podjetja z oblikovanjem nove pravne osebe;
- če zaradi vlaganja kapitala v podjetje, katerega kapital je razdeljen med zasebne in javne delničarje, javni delež doseže znatno višjo raven od prvotne in se zasebni delničarji umikajo predvsem zaradi slabih možnosti za prihodnje poslovanje podjetja;
- če znesek deleža presega realno vrednost (čisto premoženje povečano za dobro ime in know-how) podjetja.

Nefinančne oblike pomoči

Nefinančne oblike pomoči se lahko pojavljajo pri odprodaji državnega premoženja, privatizaciji, režimih maksimalnih dovoljenih in minimalnih zagotovljenih cen in podobno (Evans 1997: 137). Težava pri nefinančnih oblikah pomoči je, da je zelo težko ugotoviti koristi, ki jih te prinašajo prejemnikom in s tem ustrezne ekvivalente dotacij. Pri ugodnih prodajah državnega premoženja npr. se ekvivalent dotacije določi kot razlika med najugodnejšo ponudbo za odkup ali ocenjeno tržno vrednostjo premoženja in dejansko vrednostjo prodaje, pri čemer celotna razlika predstavlja ekvivalent dotacije.

2.1.5 Strukturne pomoči in druge pomoči iz skupnih evropskih sredstev

Operativni programi v okviru strukturnih skladov za obdobje 2007–2013 vsebujejo standardno klavzulo z navedbo: „vsakršna javna podpora po tem programu mora biti skladna s postopkovnimi in materialnimi pravili o državni pomoči, ki se trenutno uporabljajo ob dodelitvi javne podpore“. Organi upravljanja so dolžni zagotoviti, da je ta pogoj izpolnjen. Oblike pomoči se lahko pojavljajo pri odprodaji državnega premoženja, privatizaciji, režimih maksimalnih dovoljenih in minimalnih zagotovljenih cen ipd. (Evans 1997: 137).

V sklopu kohezijske politike, katere osnovni cilj je zmanjšanje ekonomskih in socialnih razlik med posameznimi državami članicami, je Evropska unija oblikovala več različnih skladov in ustanov, ki opravljajo posebne naloge in aktivnosti. Usmerjene so pretežno v cilje, kot denimo: pospeševanje razvoja in strukturnih prilagoditev razvojno zaostalih območij, ekonomsko in socialno preoblikovanje območij s strukturnimi problemi ter prilagajanje in posodobitev politik in sistemov izobraževanja, usposabljanja in zaposlovanja.

Vsak izmed naštetih ciljev strukturnih pomoči se uresničuje preko enega od štirih strukturnih skladov:

- 1) Regionalni sklad (The European Regional Development Fund – ERDF) je največji strukturni sklad in je namenjen spodbujanju ekonomske in socialne kohezije. Sredstva sklada so namenjena za ustvarjanje in ohranjanje delovnih mest, investicije v infrastrukturo, spodbujanje razvoja majhnih in srednje velikih podjetij.
- 2) Socialni sklad (The European Social Fund – ESF) podpira ukrepe, ki so namenjeni preprečevanju in zmanjševanju nezaposlenosti, razvoju človeških virov ter podpori spremljajočih ukrepov, ki dvigujejo raven zaposlenosti, ter enakost med spoloma na delovnem mestu.

- 3) Kmetijski jamstveni in usmerjevalni sklad (The European Agriculture Guarantee and Guidance Fund – EAGGF) preko poroštev in »usmerjanja« financira skupino različnih ukrepov, namenjenih vsem kmetijskim območjem na območju Evropske unije, kot so investicije v kmetijska gospodarstva, zagotavljanje začetne pomoči za mlade kmete, spodbujanje poklicnega usposabljanja, dajanje nadomestil pri varovanju okolja na ogroženih območjih, spodbujanju predelave in trženja kmetijskih proizvodov, spodbujanju razvoja in izrabe gozdnih virov ter izvajanju shem, ki omogočajo prilagoditev in razvoj kmetijskih območij.
- 4) Sklad za ribištvo (The Financial Instrument for Fisheries Guidance - FIFG) je namenjen financiranju ciljev s področja ribištva kot so posodobitev ribiških flot, razvoj vodnih kultur, varovanje morskih območij, razvoj infrastrukture v ribiških pristaniščih, spodbujanje predelave, oglaševanje in trženje ribjih proizvodov.

Drugi skladi in ustanove, ki izvajajo evropsko politiko preko dodeljevanja pomoči državam članicam, so naslednji:

1. Štiri tako imenovane »Pobude Skupnosti« - »Interreg«, »Urban initiatives«, »Equal initiative« in »Leader+«. Prva pobuda je namenjena spodbujanju sodelovanja med regijami in državami z namenom spodbujanja skladnega in uravnoveženega razvoja na širšem evropskem območju, druga pa je namenjena reševanju socialnih in ekonomskih problemov v krajih in soseskah v krizi. Pobuda »Equal initiative« je namenjena boju z vsemi vrstami diskriminacij in neenakosti na področju zaposlovanja, »Leader+« pa je usmerjena v spodbujanje kmetijskega razvoja.
2. Sredstva Kohezijskega sklada so namenjena spodbujanju razvoja v najmanj razvitih državah članicah Evropske unije. Pomoči so usmerjene zlasti v investicije v okolje in trans-evropska prometna omrežja, pred tem pa je bil njegov namen predvsem zniževanje javnega deficita v skladu z zahtevami maastrichtskih kriterijev za vstop posameznih držav članic v Evropsko monetarno unijo.
3. Evropska investicijska banka (European Investment Bank – EIB) dodeljuje dolgoročne kredite za investicije na področju gospodarstva, tehničnega razvoja, okolja in financ. Njena politika poslovanja se sprejema v sodelovanju z državami članicami in drugimi institucijami Evropske unije.
4. Evropski investicijski sklad (European Investment Fund – EIF) s poroštvu podpira srednje in dolgoročne investicije na področju trans evropskega prometnega omrežja ter malih in srednje velikih podjetij.

5. Raziskovanje in tehnološki razvoj Skupnosti (Community Research and Technological Development – RTD) je ustanova, ki nudi finančno pomoč raziskovalnim in tehnološko-razvojnimi institucijam.

Koristi prejemnikov strukturnih pomoči, ki sodijo med javne ustanove, ne predstavljajo državnih pomoči. Državno pomoč lahko predstavljajo tiste strukturne pomoči, pri katerih ima vpliv na njihovo dodeljevanje posamezna država članica. Pomoči strukturnih skladov in drugih skladov in institucij Evropske unije pri tem sodijo med državne pomoči le v primeru, če izpolnjujejo pogoje, opredeljene na osnovi prvega odstavka 87. člena PES (Hancher in drugi 1999: 28). Tako se določeni nameni strukturnih pomoči uvrščajo med državne pomoči, medtem ko se drugi ne – mednje sodi denimo gradnja javne infrastrukture pa ne (Murn 2001: 33). Ločitev pomoči na državne pomoči in tiste pomoči, ki sodijo med strukturne pomoči in ne predstavljajo državnih pomoči ni mogoča, ker objavljeni podatki o dodeljenih državnih pomočeh ne razlikujejo med državnimi pomočmi držav članic in državnimi pomočmi, dodeljenimi preko evropskih skladov in institucij. Obveznost Evropske komisije v zvezi z nadzorom državnih pomoči na tem področju je zgolj v tem, da le-ta pred končnim sprejetjem ukrepov s področja strukturnih pomoči preveri njihovo združljivost z vidika pravil o dodeljevanju državnih pomoči.

2.2 Opredelitev postopkov v zvezi z državnimi pomočmi

2.2.1 Postopki priglasitve in odobritve državnih pomoči

Nadzor, ki ga Evropska unija oziroma natančneje Evropska komisija izvaja nad dodeljenimi državnimi pomočmi v državah članicah, temelji na sistemu predhodne odobritve. V skladu s tem sistemom morajo države članice Komisiji priglasiti („predhodna priglasitev“) vsakršen načrt dodeljevanja ali spreminjanja državne pomoči in te pomoči ne smejo začeti uporabljati, dokler je Komisija ne odobri („načelo mirovanja“).

Na podlagi PES je Komisiji dana pristojnost določanja, ali je ukrep pomoči, ki ji je bil priglašen, državna pomoč v smislu prvega odstavka 87. člena PES in če je, ali je upravičen do izjeme po drugem ali tretjem odstavku istega člena. Države članice ne smejo dodeliti državnih pomoči, razen če jo priglasijo Komisiji in jo le-ta odobri. Vsakršna pomoč, ki se dodeli brez odobritve Komisije, se samodejno šteje za „nezakonito pomoč“. V skladu sedanjimi postopkovnimi pravili mora Komisija od prejemnikov vsakršne nezakonite pomoči, za katero se ugotovi, da je nezdržljiva s skupnim trgom, odrediti izterjavo. Poleg tega evropska sodišča ugotavljajo, da imajo

nacionalni sodniki pristojnost ugotavljanja, ali se postopki priglasitve spoštujejo in če se ne, tudi pristojnost odrejanja izterjave pomoči.

V zadnjih letih je Komisija začela proces posodabljanja in poenostavljanja postopkov dodeljevanja državne pomoči. Med drugim lahko Komisija sprejme tako imenovane „uredbe o skupinskih izjemah“ za državno pomoč, s katerimi opredeli nekatere vrste državne pomoči za združljive s PES – ob izpolnjevanju določenih pogojev. Komisija je doslej sprejela pet uredb o skupinskih izjemah, na podlagi katerih lahko države članice, ki izpolnjujejo pogoje iz teh uredb, dodelijo državno pomoč brez obveznosti predhodne priglasitve in soglasja Komisije.

Te uredbe se nanašajo na: pomoč za majhna in srednje velika podjetja, pomoč za zaposlovanje in pomoč za usposabljanje, pomoči za regionalne naložbe ter pomoči »de minimis«. Za slednje velja, da niso državna pomoč, saj ne učinkujejo na trgovino in ne izkrivljajo konkurence, zato zanje ne velja obveznost priglasitve Evropski komisiji.

Vsaka država članica je obvezana Evropski komisiji priglasiti državno pomoč po natančno določenem postopku. Postopki priglasitve pomoči in ravnanja Evropske komisije pri priglašeni pomočeh so podrobneje opredeljeni v Uredbi Sveta št. 659/1999.

Države članice so dolžne pred začetkom izvajanja priglasiti nove pomoči in vse morebitne spremembe že potrjenih pomoči. To velja tudi za vse pomoči, ki so lahko upravičene do odobritve na podlagi drugega odstavka 87. člena PES, kjer je potrebna predhodna potrditev Evropske komisije, da so pogoji za izjemo izpolnjeni. Edina izjema, ki ne zahteva priglasitve nove pomoči, so pomoči, ki se štejejo kot »de minimis« pomoči, torej pomoči majhnih zneskov, ki ne vplivajo na trgovanje med državami članicami. Prav tako ni potrebna priglasitev v primeru, kadar gre za povečanje proračuna odobrene sheme pomoči za manj kot 20%. Postopkovna ureditev priglasitev državnih pomoči prepoveduje izvajanje vseh načrtovanih ukrepov, dokler Evropska komisija ne sprejme pozitivne odločitve o priglašeni pomoči. Ta prepoved je znana kot »mirovalna določba« (Sinnaeve in Slot 1999, 1162 - 1166).

Evropska komisija mora v sodelovanju z državami članicami ves čas spremljati sistem dodeljenih pomoči, kar izhaja iz 88. člena PES. Na drugi strani je obveznost Komisije, da v razumnem času državo članico, ki je priglasila načrtovano dodelitev pomoči, seznaniti z njenimi pripombami ter sprejme odločitev, ali bo pomoč potrdila, ker je združljiva s skupnim trgom, ali pa sprožila formalni postopek preiskave, kadar se pojavijo dvomi o združljivosti pomoči s skupnim trgom.

Evropska komisija ima po prejemu priglasitve pomoči 15 delovnih dni časa, v katerem lahko zahteva določena pojasnila ali podrobnejše informacije, če so le-te potrebne za reševanje priglasitve. Država članica je pri tem dolžna pojasnila oz. informacije posredovati Evropski komisiji v roku 20-ih dni. Komisija ima nato dva meseca časa, da prouči predviden ukrep države članice. Šteje se, da začne dvomesečni rok teči od trenutka, ko Evropska komisija od države članice pridobi vse potrebne informacije, ki jih potrebuje pri proučevanju priglašene pomoči.

Pri priglašeni pomoči Evropska komisija ravna v skladu s predhodnim postopkom na osnovi 3. odstavka 88. člena PES in v skladu s formalnim postopkom, opredeljenim v drugem odstavku 88. člena PES.

Pri predhodnem postopku je Evropski komisiji omogočeno, da v roku dveh mesecev prouči priglašen predviden ukrep države članice, postopek pa lahko zaključi na tri načine, in sicer (Sinnaeve in Slot 1999: 1170 - 1173):

1. sprejme odločitev, da priglašen ukrep ne pomeni državne pomoči,
2. sprejme odločitev, da priglašen ukrep pomeni državno pomoč, ki pa je združljiva s skupnim trgov na osnovi ene od izjem,
3. izrazi dvome o združljivosti priglašene pomoči s skupnim trgov in s tem sproži formalni postopek.

Komisija mora pričeti s formalnim postopkom obravnave priglasitve pomoči v primeru, da ima težave pri določanju združljivosti pomoči s skupnim trgov ali če meni, da je pomoč mogoče dodeliti pod določenimi pogoji. Formalni postopek Evropska komisija sproži s pisnim obvestilom države članice o njegovem začetku, druge zainteresirane države članice in zainteresirane stranke (to so najpogosteje prejemniki pomoči ali njihovi konkurenti) pa o tem obvesti z objavo v Uradnem listu Evropskih skupnosti in jih s tem pozove, da podajo svoja mnenja. Pri tem ni potrebno, da je prejemnik pomoči individualno obveščen. Komisija nato prouči mnenja vseh zainteresiranih strank. Država članica, katere prejemnik pomoči je obravnavan, ima možnost, da odgovori na pripombe in pomisleke drugih držav članic in tretjih strank v zvezi z objavljenim obvestilom. Formalni postopek se lahko uvede tako v primeru priglašene pomoči, kot tudi v primeru, ko gre za nepriglašene pomoči ali obstoječe pomoči, t.j. pomoči, ki so bile enkrat že potrjene kot združljive s skupnim trgov. Ker gre pri formalnem postopku za izčrpnjšo preiskavo, ima Evropska komisija več časa za njegovo izvršitev. V praksi naj bi ga zaključila v šestih mesecih.

Država članica mora opustiti pomoč, če je s strani Evropske komisije ugotovljeno, da je pomoč nezdružljiva s skupnim trgov. Poleg tega lahko Komisija zahteva povračilo pomoči, ki so bile nezakonito dodeljene prejemniku. Če je ugotovljeno, da je pomoč združljiva s skupnim trgov, jo Evropska komisija potrdi, in sicer kot shemo pomoči

oz. program pomoči ali kot individualno pomoč, namenjeno posameznim podjetjem. Po potrditvi shem pomoči državam članicam individualnih dodelitev pomoči na osnovi le-teh ni potrebno priglasiti. Individualne priglasitve dodelitve pomoči na osnovi shem pomoči so potrebne le v nekaterih primerih pomoči posebnim gospodarskim sektorjem in pomoči posebnih vrst ali v primeru pomoči, ki presegajo določen znesek. Individualne pomoči lahko v nekaterih primerih narekujejo pogoji, pod katerimi je Evropska komisija potrdila shemo pomoči. Tako so individualne priglasitve potrebne v primeru dodelitev pomoči izven okvirov potrjene sheme pomoči in kadar država priglašeni ukrep spremeni – v tem primeru se priglasitev spremembe obravnava kot nova priglasitev.

Komisija lahko pri obravnavi priglašene pomoči, ki niso združljive s skupnim trgom tudi določi, da pomoči ni potrebno opustiti, ampak le spremeniti. Vse odločitve Evropske komisije, za ali proti, morajo biti objavljene v Uradnem listu Evropskih skupnosti.

2.2.2 Postopki v primeru nepriglašene in nezakonite državne pomoči

S pojmom »nepriglašena pomoč« označujemo pomoči, ki so iz kateregakoli razloga dodeljene brez predhodne priglasitve Evropski komisiji, tudi v primeru, kadar gre za dvom, ali posamezni ukrep pomeni državno pomoč in pomoči, ki so se pričele dodeljevati v času, ko so priglašene, Komisija pa o teh pomočeh še ni sprejela odločitve glede njihove združljivosti s skupnim trgom.

Postopke v zvezi z nepriglašenimi pomočmi lahko sproži Evropska komisija sama ali pa kot odgovor na pritožbe konkurentov. Komisija zahteva od države članice, ki ni priglasila pomoči, da le-ta poda v roku od dveh do treh tednov obrazložitev, ki vsebuje vse potrebne podatke in s tem omogoči učinkovito ukrepanje pri preprečevanju ali omejevanju izkrivljanja konkurence, ki jo povzroča nepriglašena pomoč. Če država članica pri tem ne poda obrazložitve ali pa je ta z vidika Evropske komisije nezadovoljiva, le-ta sproži formalni postopek.

Evropska komisija s tem, ko sproži formalni postopek, od države članice zahteva vse informacije, ki jih potrebuje pri presoji združljivosti pomoči s skupnim trgom. V primeru, da država članica ne posreduje odgovora ali pa je njen odgovor nepopoln, lahko Evropska komisija sprejme začasen sklep, s katerim zahteva od države članice, da preneha dodeljevati nepriglašene pomoči. Država članica je dolžna v roku 15-ih dni sporočiti Evropski komisiji, da spoštuje njeno zahtevo. Pri tem ima možnost, da ugovarja začasemu sklepu, in če s pritožbo zoper začasni sklep ne uspe, lahko Evropska komisija nadaljuje s pripravo končne odločitve glede zakonitosti nepriglašenih pomoči.

S končno odločitvijo lahko Evropska komisija prepove nepriglašene pomoči, če so le-te nezdržljive s skupnim trgom, pri sprejetju odločitve pa si lahko pomaga tudi z vsemi informacijami, ki so ji na voljo, tudi če se država članica ne odzove njeni zahtevi in ne predloži podatkov o nepriglašanih pomočeh. Komisija lahko s končno odločitvijo zahteva povračilo nezakonito dodeljenih pomoči. Kadar država članica ne ravna v skladu z začasnim sklepom ali končno odločitvijo, lahko Evropska komisija na osnovi drugega odstavka 88. člena PES posreduje reševanje zadeve Evropskemu sodišču (Priess 1996: 75 - 77).

Poudariti je potrebno, da nepriglašene pomoči še ne pomenijo, da so nezakonite. Evropska komisija ne more razglasiti pomoči kot nezakonite zgolj zato, ker jih država članica ni priglasila v skladu s proceduralnimi pravili. Njena dolžnost je, da morebitne nepriglašene državne pomoči prouči in po potrebi sproži formalni postopek ugotavljanja njihove združljivosti s skupnim trgom.

Morebitna razveljavitev nezakonito dodeljenih pomoči ne bi imela praktičnega učinka, če se od posamezne države članice ne bi zahtevalo povračilo sredstev s strani podjetij, ki so bili prejemniki pomoči in s tem vzpostavitev takšnega stanja na trgu, kakršno je bilo pred dodelitvijo pomoči. Evropska komisija ima pristojnost zahtevati takšna povračila, in sicer skupaj z zakonitimi obrestmi. V praksi je povračilo največkrat izplačano ustanovi, ki je pomoč dodelila ali državi članici, nikoli pa ne Evropski komisiji.

2.2.3 Sodno varstvo

Evropska komisija, Evropsko sodišče in sodišča držav članic imajo različne vloge pri uveljavljanju pravil o dodeljevanju državnih pomoči, ki so komplementarne. Medtem ko ima Evropska komisija izključno pristojnost odločati, ali določen ukrep države članice pomeni državno pomoč in ali je ta združljiva s skupnim trgom, se nadzor nad njenim odločanjem izvaja s strani Evropskega sodišča. Pri nadzoru področja pa igrajo pomembno vlogo tudi nacionalna sodišča. Tako z vidika sodnega varstva razlikujemo sodno varstvo pred Evropskim sodiščem in pred nacionalnimi sodišči držav članic (Struys in Abbott 2003: 173 - 181).

Evropska komisija lahko sproži postopek neposredno pred Evropskim sodiščem v primeru, da država članica ne ravna v skladu z njeno odločbo in ne ustavi dodeljevanja nezakonitih državnih pomoči. Komisija mora pri tem podati mnenje z obrazložitvijo, potem ko je imela država članica možnost, da o zadevi izrazi svoje mnenje.

Če Evropska komisija ne izda mnenja v roku treh mesecev ali če država članica ne ravna v skladu z mnenjem, je mogoče sprožiti postopek pred Evropskim sodiščem. Skupaj s pritožbo na osnovi drugega odstavka 88. člena PES lahko Evropska komisija hkrati zahteva izdajo začasnega ukrepa, da država članica opusti dodeljevanje državnih pomoči. Evropska komisija lahko postopa na enak način tudi v primeru, ko država članica ne ravna v skladu z začasnim sklepom.

Država članica ima možnost pritožbe zoper odločitev Komisije, s katero je ta zahtevala prepoved dodeljevanja pomoči ali povračilo nezakonito dodeljenih pomoči. Od Evropskega sodišča lahko zahteva začasno odložitev odločitve, če lahko dokaže, da bo utrpela resno in nepopravljivo škodo. Država članica pa ne more pridobiti začasne odložitve, če kot razlog navaja ogromno in nepopravljivo škodo, ki jo bodo utrpeli prejemniki pomoči ali nacionalno gospodarstvo. V tem primeru mora začasno odložitev odločitve pri sodišču zahtevati posamezni prejemnik pomoči.

Nacionalna sodišča niso upravičena neposredno odločati o združljivosti državnih pomoči s skupnim trgom, vendar lahko kljub temu v določenih okoliščinah uporabijo 87. člen PES in sicer v primeru, ko tretja oseba sproži postopek pred nacionalnim sodiščem zaradi kršitve mirovalne klavzule. To se zgodi v primeru, kadar država članica prične izvajati državno pomoč brez predhodne priglasitve ali v obdobju, ko je ukrep priglašen, Evropska komisija pa v zvezi z njim še ni sprejela odločitve (Struys in Abbott 2003: 185 - 189).

2.3. Reforma pravil Evropske unije o državnih pomočeh

Evropska komisija je junija leta 2005 - s sprejetjem dokumenta z naslovom »Aksijski načrt državnih pomoči« (v izvorniku: State Aid Action Plan), začela obsežno reformo pravil in postopkov dodeljevanja državnih pomoči. Osnovno vodilo Evropske komisije pri tem je bilo oblikovati taka pravila, ki bodo spodbujala države članice k izvajanju zavez Lizbonske strategije. To pomeni usmerjanje pomoči v izboljševanje konkurenčnosti industrije EU in ustvarjanje trajnih delovnih mest, v zagotavljanje socialne in regionalne povezanosti (kohezije) in izboljšanje ponudbe in kvalitete javnih storitev. Od sprejetja Aksijskega načrta so bila potrjena tudi številna nova pravno zavezujoča besedila, ki opredeljujejo pravila o državnih pomočeh. Druga pravila pa se trenutno še preučujejo. Proces celovite revizije zakonodajnih podlag za dodeljevanje državnih pomoči v duhu Lizbonske strategije bo zaključen predvidoma do leta 2009.

3. UREDITEV DRŽAVNIH POMOČI V SLOVENIJI KOT POLNOPRAVNI ČLANICI EVROPSKE UNIJE

3.1 Stanje pred polnopravnim članstvom

S podpisom Evropskega sporazuma o pridružitvi med Republiko Slovenijo na eni strani in Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami, ki delujejo v okviru Evropske unije na drugi strani (Uradni list RS-MP, št. 13/97), se je Republika Slovenija zavezala med drugim tudi k prilagoditvi področja državnih pomoči pravnemu redu Evropske unije. Ta prilagoditev je vključevala sprejetje potrebne zakonodaje, zagotovitev upravne usposobljenosti ter izvajanje nadzora nad dodeljevanjem pomoči.

V letu 2000 je bil tako sprejet Zakon o nadzoru državnih pomoči, ki je urejal postopek dodeljevanja državnih pomoči ter nadzor nad njimi, ki ga je v času pred vstopom Slovenije v Evropsko unijo opravljala s strani vlade imenovana Komisija za nadzor nad državnimi pomočmi. Oblikovan je bil tudi Program prilagoditve obstoječih državnih pomoči pravilom Evropske unije.

V letu 2001 je s strani Evropske komisije potekalo intenzivno ocenjevanje izvajanja sprejetih pravil o nadzoru državnih pomoči v Sloveniji. Ocenjevanje je zajelo pregled vseh priglasiženih državnih pomoči v Republiki Sloveniji in tudi uradne odločitve Komisije za nadzor nad državnimi pomočmi. Zagotavljanje preglednosti izvajanja politike na področju državnih pomoči za vsako državo kandidatko kot tudi članico pomeni obveznost priprave letnega poročila o dodeljenih državnih pomočeh. Slednjega je treba vsako leto posredovati tudi Evropski Komisiji. Slovenija je v letu 1999 prvič posredovala Evropski komisiji letno poročilo o državnih pomočeh za leti 1997 in 1998.

3.2 Ureditev po nastopu polnopravnega članstva

Z dnem 1.5.2004, ko je Slovenija postala polnopravna članica Evropske unije, je ureditev področja državnih pomoči doživela pomembne spremembe. Nadzor nad dodeljevanjem državnih pomoči v vsaki državi članici je namreč pristojnost Evropske komisije in celoten nabor pravnih pravil Evropske unije (gre pretežno za uredbe Evropske komisije oziroma Sveta Evropske unije) na tem področju se prične neposredno uporabljati. Slovenska zakonodaja, ki je urejala to področje dotlej, je zato z dnem vstopa Republike Slovenije v Evropsko unijo prenehati veljati. Edini organ, ki je pristojen za odločanje o skladnosti državnih pomoči s pravili na tem področju, je postala Evropska komisija. Zato je prenehalo delovanje nacionalne Komisije za nadzor nad državnimi pomočmi.

Pomembno je, da lahko Evropska komisija na podlagi 88. člena PES v primeru ko meni, da je prišlo do dodelitve državne pomoči, ki ni združljiva z evropskimi pravili ali do dodelitve nepriglašene državne pomoči, sproži uradni preiskovalni postopek. V skladu s procesnimi pravili lahko Evropska komisija odloči tudi, da mora država članica od prejemnika take nedovoljene pomoči zahtevati vračilo pomoči, skupaj z obrestmi. V preteklem delovanju Evropske komisije na področju nadzora državnih pomoči v državah članicah takih primerov ni bilo malo.

Z novim Zakonom o spremljanju državnih pomoči je bila torej ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo spremenjenim razmeram prilagojena tudi pravna podlaga. Osnovna načela tega zakona so: zagotoviti preglednost priglašanja in dodeljevanja državnih pomoči, predhodno preverjanje združljivosti državnih pomoči pri Ministrstvu za finance zaradi pravne varnosti, ureditev postopkov posredovanja prigrasitev Evropski komisiji ter pristojnost nacionalnega nadzora v primeru državnih pomoči, ki sodijo med skupinske izjeme, zagotovitev centralizirane evidence vseh državnih pomoči ter obveznega periodičnega poročanja, pa tudi svetovanja dajalcem in prejemnikom javnih sredstev.

3.3 Poročanje o slovenskih državnih pomočeh Evropski komisiji

Vse slovenske institucionalne enote, ki so v skladu s statističnimi predpisi (Uredbo o uvedbi in uporabi standardne klasifikacije institucionalnih sektorjev, 1998) opredeljene v sektorju država ter dodeljujejo državne pomoči, morajo posredovati Ministrstvu za finance podatke o dodeljenih državnih pomočeh. Enako velja tudi pri spremembah že obstoječe državne pomoči (pri kateri se spremeni obseg dodeljenih sredstev, trajanje ali namen dodeljevanja in podobno), za državne pomoči v okviru »skupinskih izjem« ter za pomoči »de minimis«. Ministrstvo za finance pa je nato v zakonsko opredeljenem roku dolžno te podatke posredovati v odobritev Evropski komisiji.

Prav tako je dolžna Slovenija vsako leto posredovati Evropski komisiji Letno poročilo o državnih pomočeh. Zadnje, letošnje letno poročilo ima naslov »Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji« in vsebuje podatke za leta 2004, 2005 in 2006. Gre za analitični pregled vseh dodeljenih državnih pomoči za obdobje zadnjih treh let. Osnovni namen letnih poročil je poleg izpolnjevanja mednarodnih obveznosti tudi seznaniti vlado Republike Slovenije s stanjem na področju državnih pomoči - za potrebe izvajanja politike državnih pomoči, hkrati pa so podatki zanimivi tudi z vidika oblikovanja strateške industrijske politike.

Na predlog Evropske komisije smo tudi v Sloveniji pred leti začeli z izgradnjo sistema za merjenje uspešnosti in učinkovitosti že dodeljenih državnih pomoči. Poročilo o uspešnosti dodeljenih državnih pomoči je postalo del Letnega poročila o državnih pomočeh. Za dajalce državnih pomoči naj bi to poročilo postalo ena izmed podlag pri procesu odločanja o nadaljnjem izvajanju ali opustitvi določenih podpornih ukrepov.

Letne podatke o dodeljenih državnih pomočeh, ki jih pridobi od posameznih držav članic, Evropska komisija vključi v skupen statistični pregled vseh dodeljenih državnih pomoči na ravni Evropske skupnosti, tako imenovani Inventar državnih pomoči. Evropska komisija sistematično spremlja dodeljevanje državnih pomoči znotraj skupnega trga, predvsem za potrebe oblikovanja skupne konkurenčne politike.

4. DRŽAVNE POMOČI IN LIZBONSKA STRATEGIJA

4.1 Ključni cilji Lizbonske strategije

Voditelji vlad držav članic Evropske unije so se na vrhu Evropskega sveta v Lizboni marca leta 2000 dogovorili o novem strateškem cilju Evropske unije. Slednja naj bi do leta 2010 postala najbolj konkurenčno, dinamično ter na znanju temelječe gospodarstvo na svetu. Od tedaj je napovedani cilj in proces izvrševanja tako imenovane Lizbonske strategije doživel kar nekaj modifikacij in prehod v novo fazo.

Za ustanove Evropske unije in države članice predstavlja Lizbonska strategija pomembno, če ne ključno usmeritev pri izvajanju gospodarskih in socialnih reform. Izvedba sprejete strategije poteka s tako imenovano "odprto metodo" koordinacije, ki postavlja politike posameznih držav v okvir skupne evropske politike, meri napredek na raznih področjih s primerjanjem ter ustrezno posodablja zastavljene cilje. Poudarek je na izmenjavi primerov dobre prakse in izkušenj v evropskih državah. Pri uresničevanju reform, ki naj bi jih države članice izvedle v okviru Lizbonske strategije, je bil dosežen precejšen napredek na ravni posameznih držav ter na evropski ravni, kljub temu pa Evropska unija kot celota zaostaja za načrtovanim.

Zato je Evropski svet na spomladanskem zasedanju marca 2005 potrdil predlog reforme Lizbonske strategije, ki ga je v svojem poročilu s pomenljivim naslovom »Nov začetek za Lizbonsko strategijo« v začetku februarja 2005 predstavila Evropska komisija.

Evropski svet je marca 2005 v zaključkih svojega srečanja poudaril, da sta rast in zaposlovanje najpomembnejša cilja Lizbonske strategije. Obenem pa je opozoril, da mora lizbonski proces še naprej temeljiti na enakovredni obravnavi treh vidikov strategije - gospodarskega, socialnega in okoljskega vidika.

Kot bistvene prednostne naloge za uresničitev lizbonskih ciljev je Evropski svet označil :

1. Ustvarjanje delovnih mest

Ustvarjanje novih delovnih mest naj bi dosegli kot posledico gospodarske rasti, ta pa naj bi bila plod večje konkurenčnosti, strukturnih reform in zmanjšanja birokracije. Evropske vlade naj bi spodbujale kar najboljšo prakso in izmenjavo idej o načinih ustvarjanja delovnih mest. Skupni cilj je povečanje stopnje zaposlenosti do ravni 70 % delovno aktivnega prebivalstva do leta 2010. Stranski cilj je povečati delež zaposlenih žensk z 51 % ženske populacije iz leta 1999 (v primerjavi z 61-odstotnim deležem moških) na raven 60 % do leta 2010.

2. Notranji trg

Učinkovito delujoč enoten evropski trg je ključni element Lizbonske strategije. Bistvena dejavnika za višjo gospodarsko rast naj bi bila odprava ovir na področju konkurenčnosti in s tem dostop do nacionalnih trgov pod enakimi pogoji za vsa podjetja, ki so registrirana v eni izmed držav članic Evropske unije.

3. Finančne storitve

Učinkoviti in pregledni finančni trgi zagotavljajo smotrnejšo porazdelitev kapitala in s tem posredno vzpodbujajo višjo gospodarsko rast. Ena izmed lizbonskih zahtev se nanaša na vzpostavitev pogojev za večjo povezanost nacionalnih finančnih trgov znotraj Evropske unije.

4. Spodbudno poslovno okolje

Prijaznejše okolje za poslovanje in odpravo vseh vrst administrativnih ovir naj bi zagotovili v prvi vrsti za majhna in srednje velika podjetja. Države članice naj bi si izmenjevale izkušnje ter primere najboljših praks ter si prizadevale za znižanje stroškov pri ustanovitvi novih podjetij.

5. Informacijska družba

Razvoj informacijske družbe naj bi pripomogel k premiku v smer »na znanju temelječega gospodarstva« ter k ustvarjanju delovnih mest na tistih gospodarskih področjih, kjer je možna hitrejša rast.

6. Raziskave in izobraževanje

Izobraževanje in raziskave močno vplivajo na rast in zaposlovanje, zato je "vlaganje v ljudi in razvijanje aktivne ter dinamične socialne države" ključnega pomena za gospodarstvo, ki sloni na znanju. Države članice naj bi stremele k povečanju vlaganj v človeške vire in dajale največjo možno vzpodbudo »vseživljenskemu učenju«, saj razvoj spretnosti pri posamezniku povečuje njegove možnosti zaposlitve.

7. »Skupne politike«

Nenazadnje naj bi za doseg rasti države članice v okviru Evropske unije oblikovale neke vrste »skupne makroekonomske politike" in si prizadevale vzpostaviti optimalno ravnotežje pri uporabi različnih orodij gospodarskih politik.

Da bi se izboljšalo upravljanje lizbonskega procesa, je Svet potrdil predlog Evropske komisije o pripravi nacionalnih lizbonskih akcijskih programov. Le-ti naj bi vsebovali ključne reforme za uresničevanje lizbonskih ciljev, državam članicam pa je dal na razpolago možnost, da po potrebi imenujejo nacionalnega koordinatorja za spremljanje izvajanja Lizbonske strategije.

Evropska komisija je januarja 2006 predstavila prvo Letno poročilo o izvajanju Lizbonske strategije, v katerem je ocenila nacionalne programe reform in predlagala štiri stebre Lizbonske strategije, ki naj bi se jim vse države članice Evropske unije posvetile prednostno.

Te prednostne naloge so:

- vlaganje v znanost in inovacije,
- spodbujanje podjetniških zmogljivosti,
- spopadanje z izzivi globalizacije in demografskih sprememb ter
- energetska politika.

Evropski svet je marca leta 2006 potrdil navedena štiri prednostna področja in opredelil tudi kvantitativne cilje, ki bi pripomogli k večji politični zavezi za izvajanje lizbonskih ciljev na ključnih področjih. Med drugim si bodo države članice prizadevale za vzpostavitev sistema "vse na enem mestu" in za to, da bi bilo do konca leta 2007 mogoče ustanoviti podjetje kjerkoli v Evropski uniji v enem tednu. Poleg tega bodo države članice zasledovale cilj, da bi vsakomur, ki zaključi izobraževanje, v roku šestih mesecev omogočile bodisi zaposlitev, nadaljnje usposabljanje ali pripravništvo. Prav tako so se voditelji zavzeli, da bi v Evropski uniji do leta 2010 letno ustvarili vsaj dva milijona novih delovnih mest. Na področju znanosti in raziskav naj bi se približali doseganju ciljne ravni vlaganj, to je 3 % bruto domačega proizvoda za vlaganja v raziskave in razvoj. Na področju energetike je cilj povečanje deleža obnovljivih virov energije na 15 odstotkov in doseganje 8-odstotnega deleža biogoriva do leta 2015.

Konec leta 2006 je Evropska komisija sprejela drugo poročilo o izvajanju reform za uresničevanje ciljev Lizbonske strategije, na podlagi katerih je Evropski svet spomladi letos sprejel nadaljnje usmeritve v zvezi z Lizbonsko strategijo. Med njimi sta najpomembnejši zaveza za zmanjševanje administrativnih bremen na EU ravni za 25

% do leta 2012 ter zmanjševanje proračunskega »transpozicijskega deficita« na 1 % do leta 2010.

4.2 Pomen Lizbonske strategije za Slovenijo

V skladu s prenovljenim načinom upravljanja lizbonskega procesa je Slovenija na podlagi strategije razvoja pripravila »Nacionalni program reform za uresničevanje ciljev Lizbonske strategije v Sloveniji«. V njem je posebna pozornost namenjena reformam, ki so povezane z: učinkovitim prenosom in uporabo znanja, ukrepi za večjo konkurenčnost gospodarstva in višjo gospodarsko rast, večjo zaposlenost in posodobitev socialne države, trajnostni razvoj ter prizadevanja za cenejšo in učinkovitejšo državo.

V letu 2006 je Slovenija ob upoštevanju predlogov Evropske komisije in sklepov Evropskega sveta pripravila prvo »Poročilo o uresničevanju programa reform za izvajanje Lizbonske strategije v Sloveniji«. V njem je med drugim predstavila ukrepe na davčnem in socialnem področju, ki bodo povečali pripravljenost ljudi za sprejemanje dela in spodbudili podjetja k večjemu zaposlovanju in vlaganju v razvoj. Pomembni novi ukrepi so bili sprejeti tudi na področju raziskav in razvoja, na katerem se na podlagi sprejetega Nacionalnega raziskovalnega programa izvajajo ukrepi za povečanje števila raziskovalcev, ki delujejo v poslovnem sektorju. Poskuša se poenostaviti njihovo prehajanje iz javnega v poslovni sektor, povečuje se delež financiranja uporabnih in razvojnih raziskav, podpira pa se tudi ustanavljanje novih visokošolskih zavodov.

Slovenska vlada si je v prvem letu reform prizadevala za oblikovanje bolj vzpodbudnega poslovnega okolja za podjetja. Poudarek je bil namenjen predvsem odpravljanju administrativnih ovir, spodbujanju konkurence v mrežnih dejavnostih, še posebej pri telekomunikacijah ter spodbujanju javno-zasebnega partnerstva in vlaganju v infrastrukturo. V pripravi so tudi ukrepi za večje zaposlovanje starejših oseb (»strategija aktivnega staranja«) in spodbujanje njihovega čim daljšega, vsaj delnega ostajanja v aktivnosti, pripravljajo pa se tudi dodatne spodbude za individualno pokojninsko zavarovanje.

4.3 Vloga državnih pomoči v Lizbonski strategiji

V besedilu Lizbonske strategije sta za področje dodeljevanja državnih pomoči predvidena dva prednostna ukrepa za države članice in sicer:

1. zmanjšanje obsega državnih pomoči kot deleža v bruto domačem proizvodu na raven Evropske unije ter
2. izboljšanje strukture dodeljenih državnih pomoči v smeri krepitve horizontalnih ukrepov (ki pospešujejo konkurenčnost in gospodarsko rast) in zmanjšanja individualnih ter sektorskih ukrepov (ki imajo negativen vpliv na konkurenco na trgu)

Z zniževanjem ravni državnih pomoči naj bi postala Evropska unija bolj konkurenčna, saj dodeljevanje pomoči vpliva na nemoteno delovanje notranjega trga. V mnogih primerih je s tem posredno celo zmanjšana gospodarska blaginja, saj pridobljena državna pomoč pri podjetju-prejemniku lahko oslabi vzpodbude in lastno motiviranost za učinkovitejše poslovanje ter ima za posledico zavlačevanje s strukturnimi spremembami.

Večina »starih« držav članic je delež državnih pomoči v primerjavi z bruto domačim proizvodom drastično znižala konec devetdesetih let, od leta 2000 dalje pa je raven v teh državah skorajda nespremenjena. »Nove« države članice so ob vstopu v Evropsko unijo iz zgodovinskih razlogov prehoda iz socialistično-planskih v tržne gospodarske ureditve sicer imele sprva nekoliko višji delež. Vendar se ta delež postopoma znižuje, prav tako pa se pretežni del dodeljenih državnih pomoči preusmerja od sektorskih k horizontalnim ciljem, kar je skladno z interesi Evropske unije in Lizbonsko strategijo. Tovrstne pomoči predstavljajo predvsem krepitev ekonomske in socialne kohezije, varstva okolja, promocijo raziskav in razvoja ter pomoč srednje velikim in majhnim podjetjem.

Iz ugotovitev »Poročila o uresničevanju programa reform za izvajanje Lizbonske strategije« je razvidno, da je Slovenija dokaj uspešna pri izpolnjevanju obeh zavez Lizbonske strategije na področju državnih pomoči.

Obseg državnih pomoči v Sloveniji se je v zadnjem letu - v primerjavi s preteklimi leti - zelo znižal. Delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu je v letu 2005 prvič padel pod 1 % BDP (0,98 %) in je posledica dlje časa trajajočega trenda zniževanja. Za primerjavo naj navedemo, da so v letu 1997 državne pomoči znašale 2,76 % BDP. Med posameznimi vrstami državnih pomoči so v obdobju od leta 2003 do leta 2005 še vedno prevladovale pomoči, namenjene kmetijstvu in ribištvu. Njihov delež je znašal kar 38 % vseh dodeljenih državnih pomoči. V preteklosti je bil delež »kmetijskih« pomoči še višji, saj se ta vrsta pomoči s pričetkom polnopravnega članstva Slovenije statistično prikazuje na drugačen način in sicer se pomoči, namenjene izvajanju nalog Skupne kmetijske politike (»Common Agricultural Policy«) ne obravnavajo več kot državne pomoči.

Primerjava ravni dodeljenih državnih pomoči v Sloveniji (2005: 0,46 % BDP) - brez upoštevanja pomoči, usmerjenih v sektorje transporta, kmetijstva in ribištva, saj se podatki za našete sektorje na ravni Evropske unije povsem ločeno evidentirajo – pa kaže, da je bila raven teh pomoči pri nas le nekoliko višja od povprečja Evropske unije (2004: 0,44 % BDP). Primerjava z drugimi »novimi« članicami pa izkazuje, da je raven pomoči v teh državah bistveno višja (2004: 0,70 % BDP).

V Sloveniji se postopno izboljšuje tudi struktura državnih pomoči z vidika preusmeritve iz sektorskih v horizontalne in za konkurenco manj škodljive cilje. Delež državnih pomoči za horizontalne cilje se je v letu 2005 v primerjavi s predhodnim letom povečal za 3,6 % (na 26,5 %). V strukturi »horizontalnih« pomoči še vedno prevladujejo pomoči za raziskave in razvoj (33,1 %) ter pomoči za zaposlovanje (21,6%). Oba namena pomoči pa sta v letu 2005 v primerjavi z letom poprej (tako kot tudi pomoči za majhna in srednje velika podjetja) povečala svoje strukturne deleže v celotnem obsegu vseh dodeljenih državnih pomoči v Sloveniji.

Deleži pomoči za druge namene, kot so pomoči za varstvo okolja, za varčevanje z energijo, za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah ter za usposabljanje, pa so se znižali. Delež državnih pomoči posebnim sektorjem se je po občutnem povečanju v letih 2003 in 2004, v letu 2005 ponovno znižal (2004: 26,2 %; 2005: 19,53 % vseh pomoči). To znižanje je posledica zmanjšanja pomoči, ki so bile dodeljene transportnemu sektorju. V letih 2003 in 2004 je namreč potekalo prestrukturiranje železnic, tudi s pomočjo državnih pomoči, v letu 2005 pa se je izvajal le še kadroviski del sanacije železnic. V letu 2005 so skokovito narasle pomoči za regionalne cilje (2005: 15,34 % vseh pomoči), kar je posledica bistveno intenzivnejšega izvajanja ukrepov v okviru sheme državnih pomoči z naslovom »Spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti«.

Na osnovi statističnih podatkov torej lahko ugotovimo, da se državne pomoči v Sloveniji znižujejo v skladu s cilji in zavezami Lizbonske strategije ter so (vsaj programsko gledano) usmerjene k produktivnejšim namenom. Nedavna analiza (Burger in drugi 2006: 7) vpliva državnih pomoči na raziskave in razvoj je pokazala, da prejete subvencije za raziskave in razvoj pri podjetjih povečujejo siceršnje raziskovalno razvojne izdatke teh podjetij.

5. ANALIZA OBSEGA IN STRUKTURE DODELJENIH DRŽAVNIH POMOČI V SLOVENIJI

Trend pri obsegu dodeljevanja državnih pomoči v Sloveniji je v zadnjih letih v upadanju. Primerjava med leti 2004, 2005 in 2006 sicer pokaže na rahel dvig celotnega obsega dodeljenih državnih pomoči v letu 2006 (v primerjavi z letom 2005)

in sicer za skupaj 3,4%, vendar je kljub temu jasno opazno znižanje v zadnjih dveh letih, glede na leto 2004. Razlog tega izrednega znižanja je deloma v dejansko nižjem obsegu dodeljenih državnih pomoči v letih 2005 in 2006, deloma pa je razlog tudi statistične narave. Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo se namreč pomoči sektorju kmetijstva, ki sodijo v okvir Skupne kmetijske politike (CAP – Common Agricultural Policy), ne obravnavajo več kot državne pomoči. To velja tudi za namene statističnega spremljanja.

Ker med posameznimi kategorijami dodeljenih državnih pomoči v Sloveniji (tudi v obdobju 2004-2006) prevladujejo državne pomoči, namenjene kmetijstvu in ribištvu, je padec skupnega obsega vseh državnih pomoči po letu 2004 zelo velik. Primerjava v daljšem obdobju pokaže, da se je od leta 1997 (ko je bila prvič vzpostavljena statistika spremljanja dodeljenih državnih pomoči v Sloveniji) delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu zmanjšal kar za trikrat. V letu 1997 je delež dodeljenih državnih pomoči v bruto domačem proizvodu dosegal kar 2,76% BDP, v letu 2006 pa le še 0,93% BDP. V letu 2005 je delež dodeljenih državnih pomoči prvič padel pod mejo 1% BDP.

Največje povečanje v zadnjih dveh letih je dosegel delež državnih pomoči, namenjenih za horizontalne cilje: Slednji v letu 2006 dosegajo delež kar 46,71% v strukturi vseh slovenskih državnih pomoči. V strukturi znotraj horizontalnih pomoči za leto 2006 pa beležijo že drugo leto zapored največji delež regionalne pomoči. Te dosegajo 35,6% vseh horizontalnih pomoči. Povečanje regionalnih pomoči je bilo v zadnjih letih zelo veliko in predstavlja v strukturi celotnih državnih pomoči po zadnjem podatku 16,61% vseh pomoči. Največjo rast med letoma 2005 in 2006 so dosegle pomoči iz kategorije »majhna in srednje velika podjetja«, ki so v letu 2005 imele le 3,41 – odstotni delež v vseh državnih pomočeh, po podatkih za leto 2006 pa ta delež znaša že 10,6%.

Tako rast pri obeh navedenih kategorijah je pripisati predvsem intenzivnemu izvajanju sheme državnih pomoči z naslovom »Spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti« v okviru Ministrstva za gospodarstvo. Dodaten razlog je v črpanju sredstev evropskih skladov ter individualna državna pomoč za izvajanje investicijskega programa podjetja – prejemnika iz avtomobilske industrije. V strukturi horizontalnih pomoči nato sledijo pomoči za raziskave in razvoj ter pomoči za zaposlovanje (12,8%). Primerjava z letom 2005 pokaže, da so rast dosegle vse kategorije znotraj horizontalnih pomoči, razen pomoči za raziskave in razvoj ter za varstvo okolja. Pomoči za varstvo okolja so v letu 2005 dosegale 14,2 milijona EUR, v letu 2006 pa le še 2,57 milijona EUR.

Pregled pomoči pri tako imenovanih posebnih sektorjih pokaže, da so le ti v letu 2006 dosegali 21,33-odstotni delež, v letu 2005 19,64-odstotni delež, v letu 2004 pa kar

31,5-odstotni delež vseh dodeljenih državnih pomoči. Razlog je v tem, da je v obdobju od leta 2003 do 2004 potekal proces prestrukturiranja slovenskih železnic, zato so pomoči, namenjene sektorju transporta, vplivale na porast celotnega sklopa posebnih sektorjev.

Na relativno večji obseg državnih pomoči v letu 2004 je vplival - poleg že omenjenega transportnega sektorja - tudi večji delež pomoči za kmetijstvo ter za namene reševanja in prestrukturiranja podjetij v težavah.

V letu 2006 beležimo znižanje večine kategorij državnih pomoči, razen pomoči za namene financiranja majhnih in srednje velikih podjetij, za zaposlovanje, kulturo in regionalne cilje.

Na gibanje kazalca »delež dodeljenih državnih pomoči v bruto domačem proizvodu« seveda vpliva – poleg gibanja obsega državnih pomoči – tudi gibanje samega bruto domačega proizvoda. Gospodarska rast je v obdobju od leta 1999 strmo naraščala in v letu 2006 dosegla višino 5,2% letno, kar je še dobra odstotna točka več kot v letu 2005 in največ po letu 1999. Povprečna letna rast produktivnosti se je v letih od 2004 do 2006 okrepila na 3,9 %, kar je za 0,9 odstotne točke več kot v obdobju 2001–2003. Tudi stopnja zaposlenosti je beležila trend rasti, vse to pa je v končni fazi vplivalo na pospešeno rast bruto domačega proizvoda v Sloveniji. Slednja je prehitevala tudi povprečno rast BDP v državah Evropske unije.

Poleg klasičnih makroekonomskih dejavnikov – konjunktura tudi v ostalih državah Evropske unije, stabiliziranje ekonomije pred letošnjo uvedbo evra, porast javnih investicij - so na pospešek pri gospodarski rasti vplivali tudi rezultati posameznih strukturnih reform. Izboljšala se je tudi konkurenčnost podjetniškega sektorja (ki jo merimo z rastjo tržnih deležev na izvoznih trgih), bistveno manj ugodna pa so bila gibanja nekaterih dejavnikov, ki imajo dolgoročnejši vpliv na konkurenčnost in so povezani zlasti z dimenzijo inovativnosti gospodarstva (Poročilo o razvoju, 2007, Urad za makroekonomske analize in razvoj).

Glede na pretekla leta se je v letu 2006 okrepila tudi rast domačega – zlasti investicijskega – povpraševanja. Zaradi ugodne poslovne klime so naraščale investicije zasebnega sektorja, svoje je prispevala tudi večja makroekonomska stabilnost, ki je posledica uspešne uvedbe evra ter nizkih obrestnih mer.

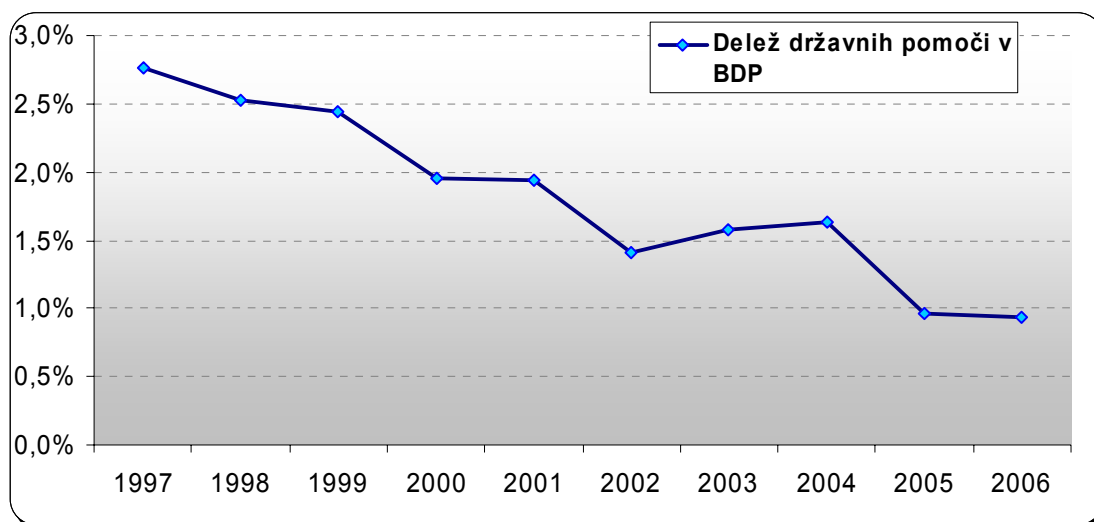
Kazalec deleža dodeljenih državnih pomoči v bruto domačem proizvodu je v obdobju od leta 1997 do leta 2006 izrazito upadal. V letu 1997 je delež državnih pomoči znašal kar 2,76% bruto domačega proizvoda, v letu 2000 je padel pod 2% bruto domačega proizvoda in v letu 2005 pod 1% bruto domačega proizvoda.

Tabela 5.1: Državne pomoči v Sloveniji

	<i>Enota mere</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>
Državne pomoči	v mio EUR	4281	267	276
Bruto domači proizvod (BDP)	v mio EUR	26.257	27.626	29.741
Delež državnih pomoči v BDP	v %	1,63%	0,97%	0,93%
Število zaposlenih		807.490	813.100	824.839
Državne pomoči na zaposlenega	v EUR	531	328	334
Državne pomoči na prebivalca	v EUR	214	133	137

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji , 2007, Ministrstvo za finance

Slika 5.1: Delež državnih pomoči v Sloveniji (v % BDP)

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji , 2007, Ministrstvo za finance

Če omenimo še absolutne zneske celotnih državnih pomoči v Sloveniji, je ta obseg v letu 2006 dosegal 276 milijonov EUR, kar je denimo za 35% manj kot v letu 2004 in za 3,41% več kot v letu 2005.

5.1 Dodeljene državne pomoči po kategorijah

Pregled vseh kategorij dodeljevanja, ki ga prikazujemo v tabeli 5.2 pokaže, da so se pomoči v sektorju kmetijstva in ribištva zmanjšale, močno se je povečala kategorija tako imenovanih horizontalnih pomoči, medtem ko je obseg pomoči za posebne sektorje ostal skoraj nespremenjen.

Tabela 5.2: Državne pomoči v Sloveniji po posameznih kategorijah

Kategorija	Leto 2004			Leto 2005			Leto 2006		
	v mio EUR	Delež DP	Delež v BDP	v mio EUR	Delež DP	Delež v BDP	v mio EUR	Delež DP	Delež v BDP
Kmetijstvo	195,18	45,50%	0,74%	102,20	38,25%	0,37%	88,23	31,94%	0,30%
Ribištvo	0,02	0,00%	0,00%	0,20	0,08%	0,00%	0,08	0,03%	0,00%
Kmetijstvo in ribištvo	195,19	45,51%	0,74%	102,40	38,33%	0,37%	88,31	31,97%	0,30%
Horizontalni cilji	98,62	22,99%	0,38%	112,27	42,03%	0,41%	129,03	46,71%	0,43%
R&D	24,28	5,66%	0,09%	23,53	8,81%	0,09%	19,56	7,08%	0,07%
Varstvo okolja	23,78	5,54%	0,09%	14,20	5,32%	0,05%	2,57	0,93%	0,01%
Varčevanje z energijo	2,44	0,57%	0,01%	0,62	0,23%	0,00%	2,23	0,81%	0,01%
MSP	3,39	0,79%	0,01%	9,12	3,41%	0,03%	29,29	10,60%	0,10%
Zaposlovanje	23,06	5,38%	0,09%	15,41	5,77%	0,06%	16,54	5,99%	0,06%
Usposabljanje	3,72	0,87%	0,01%	1,51	0,57%	0,01%	1,85	0,67%	0,01%
Regionalni cilji	11,54	2,69%	0,04%	41,14	15,40%	0,15%	45,89	16,61%	0,15%
Kultura	6,41	1,50%	0,02%	6,74	2,52%	0,02%	11,10	4,02%	0,04%
Posebni sektorji	135,13	31,50%	0,51%	52,48	19,64%	0,19%	58,92	21,33%	0,20%
Transport	94,36	22,00%	0,36%	38,31	14,34%	0,14%	41,17	14,90%	0,14%
Premogovništvo	14,15	3,30%	0,05%	14,09	5,27%	0,05%	14,80	5,36%	0,05%
Energetika	3,85	0,90%	0,01%	0,00	0,00%	0,00%	0,00	0,00%	0,00%
Reševanje in prestrukturiranje	22,78	5,31%	0,09%	0,08	0,03%	0,00%	2,95	1,07%	0,01%
Skupaj	428,94	100,00%	1,63%	267,15	100,00%	0,97%	276,26	100,00%	0,93%

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

Državne pomoči so se v letu 2006 v primerjavi z letom 2005, v absolutnih zneskih, najbolj znižale na področju varstva okolja (za 81,92%) in ribištva (za 60,53%). Omenili smo že občutno znižanje na področju kmetijstva in razloge zanj. Na znižanje celotnega obsega državnih pomoči v letu 2006 je vplivalo tudi zmanjšanje državnih pomoči za kategorijo raziskave in razvoj (za 16,88%).

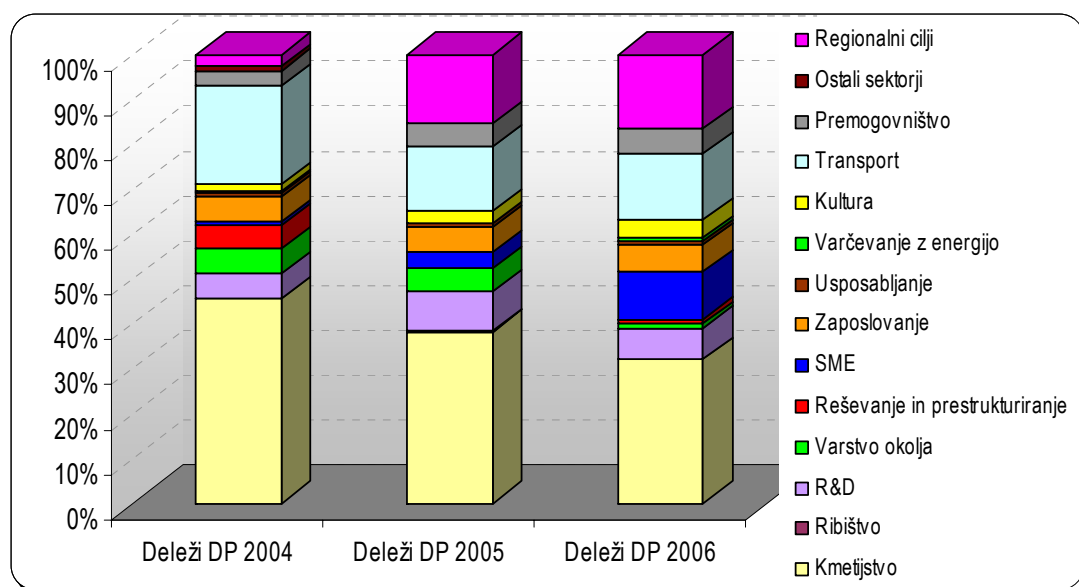
Ostale pomoči se v letu 2006 niso znižale. Najbolj so se povečale – tako v absolutnem znesku kot v deležu - pomoči za namen financiranja majhnih in srednje velikih podjetij, ki so dosegle najvišjo raven v zadnjih osmih letih. Tudi pomoči, usmerjene v kulturne dejavnosti, so se povečale in sicer za 64,6%, prav tako pomoči za namen usposabljanja, ki pa v celotni strukturi državnih pomoči predstavljajo zanemarljiv delež (0,67%).

Regionalne pomoči so se po izredni rasti v letu 2005 (za 297,7%) ponovno povečale za 11,56%. Njihov delež v strukturi celotnih državnih pomoči znaša kar 16,61%, kar je največ v celotnem obdobju statističnega spremljanja državnih pomoči.

Če komentiramo še uporabo različnih instrumentov dodeljevanja državnih pomoči lahko ugotovimo, da je bilo v letu 2006 kar 97% vseh pomoči dodeljenih z uporabo instrumenta A1 (subvencije). Pomoči, dodeljene s pomočjo instrumentov skupine A2 (oprostitve, izjeme in olajšave) so se zmanjševale in v letu 2006 predstavljajo le še 0,8% vseh pomoči.

Pomoči, dodeljene z instrumentom ugodnih posojil (instrument C1), že tretje leto zapored ohranja svoj delež na ravni 1% vseh dodeljenih pomoči. Instrumenti skupine B1 (finančni transferi države v obliki kapitalskih naložb) ter instrumenti skupine D (garancije) so bili v letu 2006 zanemarljivi, saj so predstavljali skupaj manj kot 0,5% vseh dodeljenih državnih pomoči.

Slika 5.2: Struktura državnih pomoči v Sloveniji po kategorijah

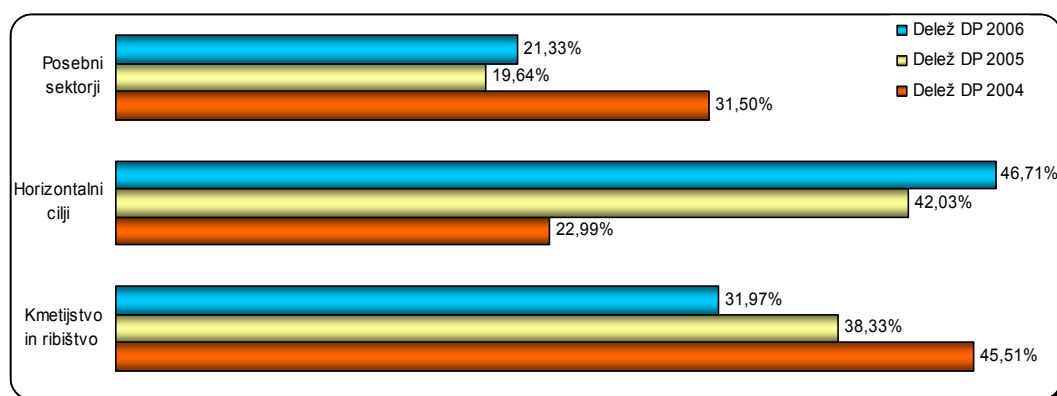

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji , 2007, Ministrstvo za finance

V deležu posameznih kategorij pomoči v obdobju od leta 2004 do leta 2006 prevladujejo pomoči sektorju kmetijstva, vendar se njihov obseg v absolutnem znesku znižuje. Iz slike 5.2 vidimo, da se znižuje v letih tudi delež pomoči, namenjen sektorju transporta, vendar le-ta še vedno predstavlja znaten delež – 15% - v strukturi vseh državnih pomoči.

V zadnjih treh letih so večje spremembe deležev vidne še pri kategoriji majhnih in srednje velikih podjetij (znotraj horizontalnih ciljev) ter pri regionalnih ciljih. Ostale kategorije pomoči so glede deleža pretežno stabilne.

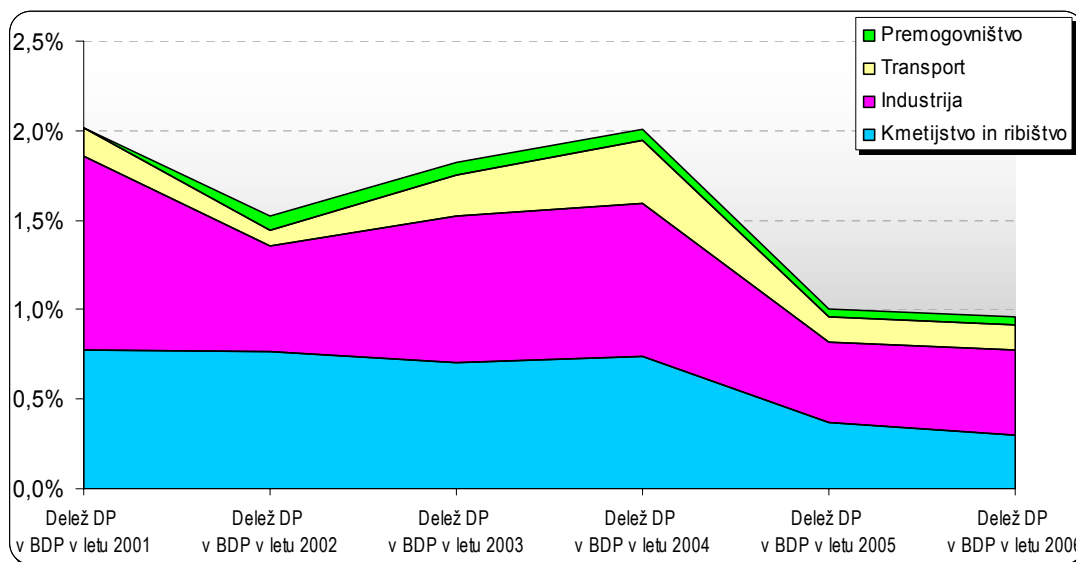
Slika 5.3: Spreminjanje deležev državnih pomoči po kategorijah

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

Na sliki 5.3 je prikazano spreminjanje deležev posameznih kategorij pomoči v obsegu celotnih dodeljenih pomoči. Delež posebnih sektorjev se je znižal od 31,5% v letu 2004 na 21,3% v letu 2006, obratno pa velja za horizontalne cilje, kot smo že omenili. Njihov delež je pred tremi leti znašal le 22,9%, lani pa kar 46,7% vseh dodeljenih pomoči. Pomoči kmetijstvu in ribištvo v zadnjih treh letih upadajo, čeprav ne samo zaradi zmanjšanja obsega, tudi iz že pojasnenih statističnih razlogov ne-vključevanja evropskih sredstev Skupne kmetijske politike (CAP) med »prave« državne pomoči.

Slika 5.4: Deleži državnih pomoči izbranih sektorjev v celotnem BDP

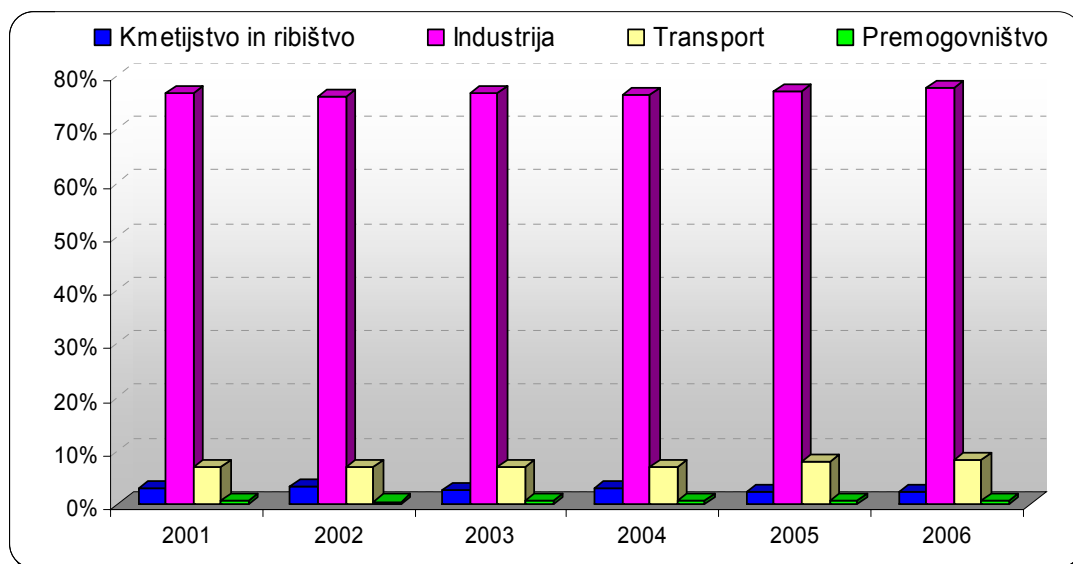

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

Slika 5.4. prikazuje trend zniževanja deleža celotnih državnih pomoči v bruto domačem proizvodu. Izjemi sta bili leti 2003 in 2004, ko se je skupni delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu nekoliko povečal. Razlog za to je bila pomoč za prestrukturiranje železnic oz. širše transportnemu sektorju. Do vključno leta 2005 je

beležila Slovenija nekoliko višji delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu (v primerjavi s povprečjem držav Evropske unije), v letu 2005 pa je prišla na raven, kot jo izkazuje večina držav, članic Evropske unije.

Slika 5.5: Delež dodane vrednosti v izbranih sektorjih

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

Če primerjamo deleže posameznih sektorjev v skupni dodani vrednosti opazimo (slika 5.5.), da največji delež v skupni dodani vrednosti prispevajo v industriji in storitvah (kar vključuje kategorije: raziskave in razvoj, varstvo okolja, majhna in srednje velika podjetja, trgovino, varčevanje z energijo, zaposlovanje, usposabljanje, jeklarstvo, druge sektorje, finančne storitve, razvoj manj razvitih območij), sledi jim prispevek transporta, šele na tretjem mestu je uvrščeno kmetijstvo. Razmerje se med leti ne spreminja veliko. Ta ugotovitev je zanimiva zlasti ob upoštevanju dejstva, da je bil sektor kmetijstva in ribištva do nedavnega deležen pretežnega dela vseh dodeljenih državnih pomoči, pa tudi v letu 2006 je njegov delež še vedno pomembno visok.

5.2 Dodeljene pomoči po pravilu »de minimis«

Pravna podlaga za dodeljevanje tako imenovanih »de minimis« pomoči je v Uredbi Evropske komisije št. 69/2001 o uporabi 87. in 88. člena Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za državno pomoč »de minimis«, ki je veljala do konca leta 2006. »De minimis« pomoči so tiste pomoči, ki so sicer namenjene prejemniku - delujočemu na skupnem trgu blaga in storitev - vendar zaradi svoje relativno nizke višine ne izkrivljajo ali ogrožajo konkurence. Pri tej vrsti pomoči skupni znesek pomoči prejemniku ne sme preseči zneska 100.000 EUR v obdobju treh let od zadnjega prejema takšne pomoči, ne glede na obliko ali namen pomoči. Od vključno letošnjega

leta dalje velja povišani prag za dodelitev »de minimis« pomoči, ki ga je Evropska komisija postavila na višino 200.000 EUR, ostali pogoji dodeljevanja pa so podobni dosedanjim.

Tabela 5.3: »De minimis« pomoči po posameznih kategorijah

Kategorija	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Skupaj 2001-2006	Delež
Kmetijstvo				0,38	2,01	0,32	2,71	8,52%
Raziskave in razvoj			0,31	0,26	0,29	2,03	2,89	9,08%
Mala in srednje velika podjetja	2,54	0,26	1,12	2,21	5,30	3,64	15,07	47,36%
Pomoči za reševanje		0,15		0,04	0,07	0,30	0,56	1,78%
Prestrukturiranje		0,24		0,07	0,14	0,18	0,62	1,96%
Zaposlovanje		0,05	0,05	0,96	0,57	4,32	5,95	18,69%
Usposabljanje						0,04	0,04	0,12%
Varčevanje z energijo		0,01	0,01	0,08	0,06	0,09	0,27	0,85%
Varstvo okolja				0,34	0,10	0,01	0,45	1,41%
Kultura		0,00	0,05	0,09	0,49	0,00	0,63	1,98%
Regionalne pomoči		0,03	0,33	0,41	0,74	0,04	1,54	4,85%
Naravne nesreče					0,85	0,23	1,09	3,41%
Skupaj	2,54	0,74	1,87	4,84	10,62	11,20	31,81	100,00%

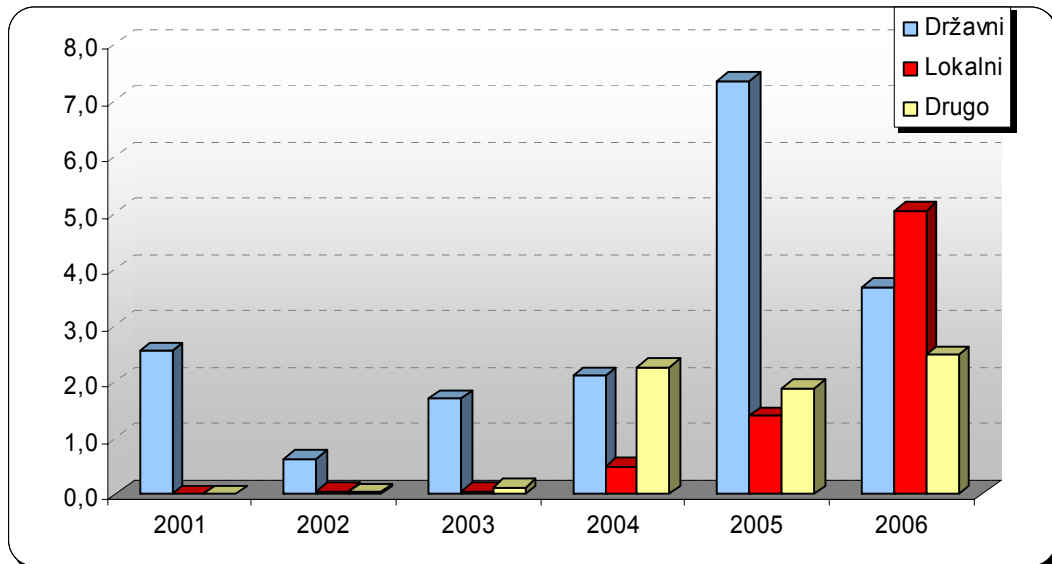
Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

»De minimis« pomoči se zaradi svojega specifičnega značaja spremljajo ločeno od drugih, »pravih« državnih pomoči in se v letnih poročilih držav članic tudi ne prištevajo k celotnim državnim pomočem. »De minimis« pomoči v absolutnem obsegu sicer resda predstavljajo majhen delež v primerjavi z ostalimi državnimi pomočmi, vendar ta delež z narodno-gospodarskega vidika ni zanemarljiv. To dokazujejo tudi podatki, saj so v letu 2003 pomoči »de minimis« znašale manj kot 0,5% vseh državnih pomoči, ta delež je v letu 2004 znašal že 1,13%, v letu 2005 3,98% in je v letu 2006 dosegel 4,05% vseh dodeljenih državnih pomoči.

Slovenija je ena izmed redkih držav Evropske unije, ki ima vzpostavljen podatkovni pregled pomoči, dodeljenih po pravilu »de minimis«. Ta vrsta pomoči se je pričela dodeljevati v letu 2002, nato pa je uporaba tega pravila v praksi držav vsako leto močno naraščala. Za to obstaja več razlogov. Državi članici namreč v primeru dodelitve pomoči po pravilu »de minimis« ni potrebno predhodno pridobiti potrditve s strani Evropske Komisije, zato pomen teh pomoči v praksi močno narašča. Njihova prednost je prožnost pri dodeljevanju, kar je prednost tako za prejemnika, kakor tudi za dajalca te pomoči. »De minimis« pomoči so še zlasti razširjene na ravni lokalnih skupnosti, saj je za te dajalce pomoči značilno dodeljevanje velikega števila relativno

zelo nizkih zneskov pomoči. Vendar pa tudi institucije centralne države ter druge javne institucije po obsegu dodeljenih »de minimis« pomoči ne zaostajajo za lokalnimi skupnostmi.

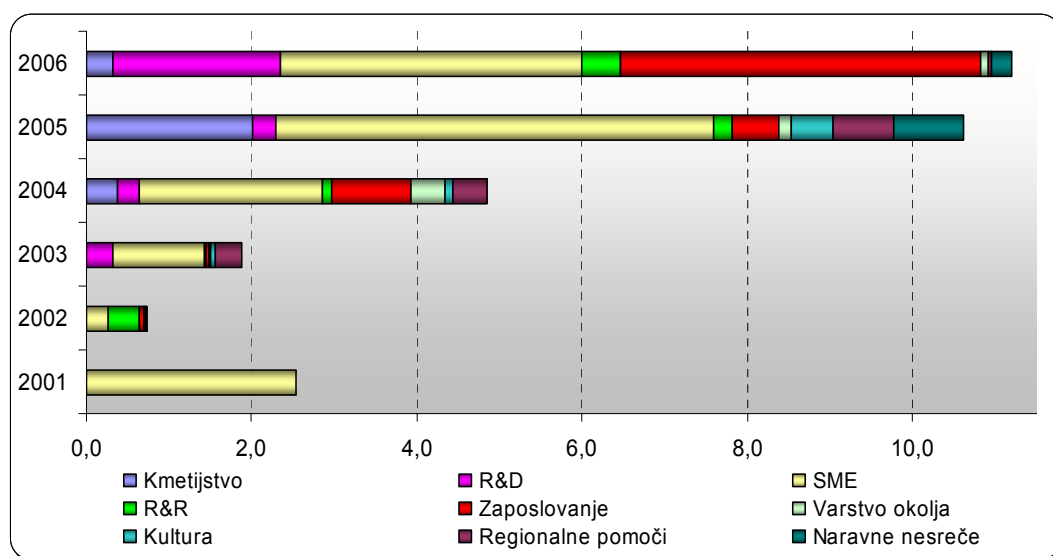
Slika 5.6: Dodeljene pomoči po pravilu »de minimis« po skupinah dajalcev

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

V okvir »lokalnih skupnosti« so zajete vse občine, ki dodeljujejo »de minimis« pomoči, znotraj »državne ravni« sodijo ministristva in vladne službe, med »drugo« pa vse ostale institucije, ki dodeljujejo javna sredstva (kot denimo skladi, javne agencije ipd.).

Slika 5.7: Delež pomoči »de minimis« po kategorijah

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

Po pravilu »de minimis« se je v preteklosti največ pomoči dodeljevalo za namen pospeševanja razvoja majhnih in srednje velikih podjetij. V letu 2006 je bil največji delež teh pomoči namenjen za zaposlovanje, razlog za tako povečanje pri tej kategoriji pa je v izvajanju »de minimis« sheme »Finančne vzpodbude delodajalcem za zaposlitev brezposelnih invalidov«. Poleg omenjenih dveh kategorij se dodeljujejo »de minimis« pomoči tudi za kategorijo raziskave in razvoj ter za kmetijski sektor. V osnovi sicer »de minimis« pomoči v kmetijstvu niso bile dovoljene, možno pa jih je bilo kljub temu dodeliti za tako imenovane dopolnilne dejavnosti na kmetijah, kot so denimo turistična dejavnost in podobno.

Tabela 5.4: Višina dodeljenih »de minimis« pomoči po instrumentih

Instrumenti	2003		2004		2005		2006	
	višina pomoči	delež	višina pomoči	delež	višina pomoči	delež	višina pomoči	delež
A1 (dotacije)	1,70	90,6%	3,87	79,9%	8,90	83,8%	9,57	85,5%
A2 (oprostitve, olajšave)			0,47	9,7%	0,46	4,3%	0,41	3,7%
C1 (ugodna posojila)	0,09	4,7%	0,40	8,3%	1,18	11,1%	1,16	10,4%
D (garancije)	0,09	4,7%	0,10	2,1%	0,07	0,7%	0,05	0,4%
Skupaj	1,88	100,0%	4,84	100,0%	10,62	100,0%	11,20	100,0%

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

Tako kot običajne državne pomoči se tudi »de minimis« pomoči večinoma dodeljuje na podlagi skupine instrumentov A1, kjer sta najpogosteje uporabljena instrumenta subvencija ter subvencioniranje obrestne mere. Pogosteje kot pri državnih pomočeh se pri pomoči »de minimis« kot instrument uporablja ugodne kredite, manj pa garancije. Kapitalske naložbe kot instrument »de minimis« pomoči še ni bil uporabljen, zato ga tudi v tabeli 5.4. izpuščamo. To je do neke mere razumljivo, saj je za kapitalsko naložbo finančni prag, ki ga omogoča pomoč »de minimis«, v mnogih primerih najbrž prenizek.

5.3 Horizontalne državne pomoči

Stališče Evropske komisije je, da imajo državne pomoči, namenjene za doseganje tako imenovanih horizontalnih ciljev, manj škodljiv vpliv na izkrivljanje konkurence kot državne pomoči, ki se usmerijo neposredno v posamezen sektor. Poenostavljeno lahko rečemo, da so državne pomoči za posebne sektorje z vidika konkurence na skupnem evropskem trgu bolj škodljive kot horizontalno usmerjene kategorije pomoči. Delež

državnih pomoči za horizontalne cilje se je v zadnjih dveh letih najbolj povečal in predstavlja v letu 2006 kar 46,7% vseh dodeljenih državnih pomoči.

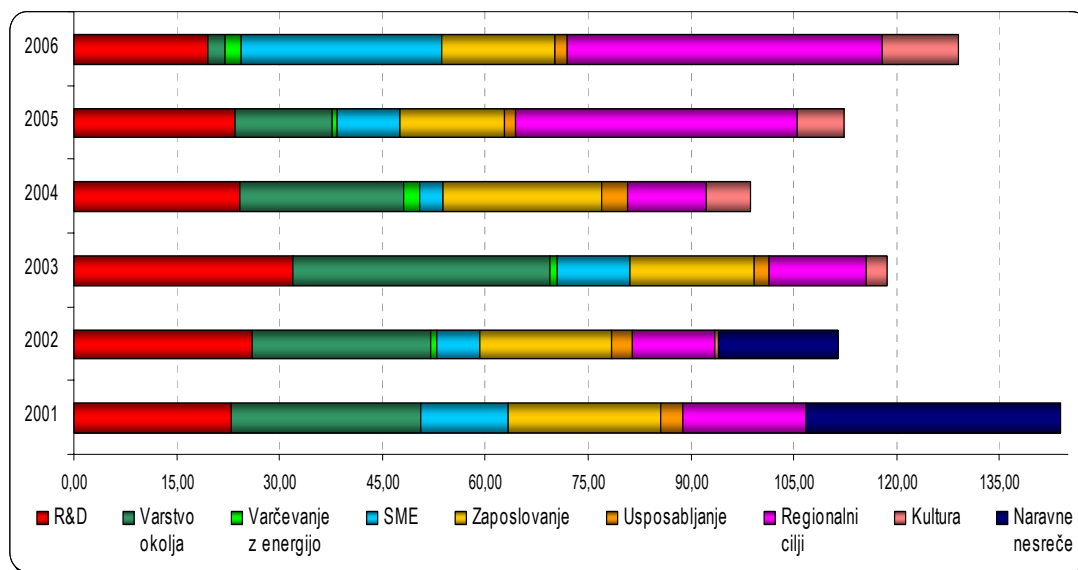
Tabela 5.5: Državne pomoči po horizontalnih ciljih

Kategorija	Leto 2004		Leto 2005		Leto 2006	
	v mio EUR	Delež DP	v mio EUR	Delež DP	v mio EUR	Delež DP
R&D	24,28	24,62%	23,53	20,96%	19,56	15,16%
Varstvo okolja	23,78	24,11%	14,20	12,65%	2,57	1,99%
Varčevanje z energijo	2,44	2,48%	0,62	0,56%	2,23	1,73%
MSP	3,39	3,43%	9,12	8,12%	29,29	22,70%
Zaposlovanje	23,06	23,39%	15,41	13,73%	16,54	12,82%
Usposabljanje	3,72	3,77%	1,51	1,35%	1,85	1,44%
Regionalni cilji	11,54	11,70%	41,14	36,64%	45,89	35,57%
Kultura	6,41	6,50%	6,74	6,00%	11,10	8,60%
Horizontalni cilji	98,62	100,00%	112,27	100,00%	129,03	100,00%

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

V zadnjih letih so deleži horizontalnih pomoči v vseh dodeljenih pomočeh sicer nekoliko nihali med leti, vendar velja zanje v obdobju 2004-2006 poudarjen trend rasti. V letih 2001 in 2002 je bil velik obseg horizontalnih pomoči namenjen odpravi posledic naravnih nesreč, konkretno potresa v Posočju. Zato pa se razmerja posameznih kategorij znotraj horizontalnih pomoči med leti zelo močno spreminjajo.

Slika 5.8: Dodeljene državne pomoči po horizontalnih ciljih (mio EUR)

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

Na sliki 5.8. je prikazana struktura horizontalnih pomoči, kjer v letu 2006 (enako pa velja za leto 2005) prevladujejo regionalne pomoči z deležem 35,6%. V obdobju od leta 2001 so se te pomoči povečale za skoraj štirikrat in v strukturi celotnih državnih pomoči predstavljajo 16,61%. Pomoči, namenjene financiranju majhnih in srednje velikih podjetij (v sliki označenih z angleško kratico SME), so v letu 2006 najbolj narasle in dosegajo delež 22,7%. Sledijo pomoči za raziskave in razvoj (z deležem 15,6%) ter pomoči za zaposlovanje, katerih delež znaša 12,8% vseh pomoči. V primerjavi z letom 2005 so porast zabeležile vse vrste pomoči, razen pomoči za raziskave in razvoj ter pomoči za varstvo okolja.

5.3.1 Pomoči za zaposlovanje in usposabljanje

Nameni, za katere se lahko dodeli pomoč za kategorijo zaposlovanja, so vezani na odpiranje novih ali ohranitev obstoječih delovnih mest. Pomoč za usposabljanje pa se lahko nameni za izobraževanje v obliki posebnega ali splošnega usposabljanja zaposlenih v podjetjih. V letih 2001 do 2006 se je delež pomoči za zaposlovanje v strukturi vseh pomoči gibal okrog 5%, pomoči za usposabljanje pa v omenjenih petih letih niso presegle deleža 1% vseh državnih pomoči.

Tabela 5.6: Državne pomoči za zaposlovanje in usposabljanje

Kategorija	Leto 2004			Leto 2005			Leto 2006		
	v mio EUR	Delež DP	Delež v BDP	v mio EUR	Delež DP	Delež v BDP	v mio EUR	Delež DP	Delež v BDP
Zaposlovanje	23,06	5,38%	0,09%	15,41	5,77%	0,06%	16,54	5,99%	0,06%
Usposabljanje	3,72	0,87%	0,01%	1,51	0,57%	0,01%	1,85	0,67%	0,01%
Skupaj	26,78	6,24%	0,10%	16,92	6,33%	0,06%	18,40	6,66%	0,06%

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

V letu 2006 so se pomoči za zaposlovanje dodeljevale na podlagi sheme državnih pomoči z naslovom »Programi zaposlovanja« in sheme »Programa spodbujanja razvoja Posočja 2002-2006«. Po občutnem upadu obsega teh pomoči v letu 2005 (na 15,4 milijone EUR), so se v letu 2006 pomoči spet nekoliko zvišale, vendar njihov delež v vseh treh letih ostaja skoraj nespremenjen – med 5% in 6% vseh dodeljenih državnih pomoči.

Pomoči, namenjene usposabljanju, so bile v letu 2006 dodeljene na podlagi sheme »Programi usposabljanja« (ki predstavlja okrog 86% vseh dodeljenih pomoči za usposabljanje v Sloveniji), na podlagi »Programa ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti«, »Programa spodbujanja razvoja Posočja 2002-2006« ter »Programa razvojnega prestrukturiranja zasavske regije«.

V povprečju so države Evropske unije v letu 2005 namenile za zaposlovanje in usposabljanje 10% vseh svojih dodeljenih pomoči (brez upoštevanja pomoči v kmetijstvu, ribištvu in transportu), od tega 8% za zaposlovanje in 2% za usposabljanje.

Stopnja rasti zaposlenosti je v Sloveniji v letu 2006 preseгла 1 %, kar je največ po letu 1999. Število brezposelnih in stopnja brezposelnosti sta se znižali na najnižje ravni po letu 1991, vendar ob poslabšanju strukture zaposlenih z razvojnega vidika, saj se je povečalo število brezposelnih oseb z visoko in višjo izobrazbo. Pretežni del skupnega povečanja zaposlenosti so prispevale dejavnosti gradbeništva in nepremičnin ter najema in poslovnih storitev. V teh dejavnostih se je tudi najbolj povečalo število novo ustanovljenih podjetij. Poleg konjunktornih razlogov, zlasti v dejavnosti poslovnih storitev, so k temu povečanju prispevali tudi ukrepi, sprejeti za spodbujanje podjetniške dejavnosti, med njimi zlasti poenostavitev poslovnega okolja. Opazno se je povečalo število delovno aktivnih oseb tudi v izvozno usmerjenih panogah predelovalnih dejavnosti, saj so le-te ob okrepljenem tujem povpraševanju najbolj povečale obseg proizvodnje. Manjše število delovno aktivnih, v primerjavi z letom 2005, je bilo v sektorjih kmetijstva, rudarstva, predelovalnih dejavnostih in med zaposlenimi v zasebnih gospodinjstvih.

Med predelovalnimi dejavnostmi se še naprej pospešeno zmanjšuje število zaposlenih v tekstilni in živilsko-predelovalni industriji, najbolj pa se povečuje v kovinsko-predelovalni industriji, saj se je lani močno povečal tudi obseg proizvodnje v tej panogi. V zadnjih treh letih so bile razmere in trendi na trgu dela razmeroma ugodne, saj se je stopnja zaposlenosti povečevala in je že tretje leto nad evropskim povprečjem. Stopnja brezposelnosti pa se ohranja na ravni, ki je nižja od povprečja držav Evropske unije (Poročilo o razvoju 2007, Urad za makroekonomske analize in razvoj).

Instrument, s katerim so bile v letu 2006 dodeljene državne pomoči za zaposlovanje in usposabljanje, je bil v celoti instrument subvencije. Pomoči v obliki oprostitev in olajšav pri plačilu prispevkov za socialno varnost, so v letu 2004 predstavljale 2% vseh pomoči za zaposlovanje in usposabljanje. V preteklih letih so se te oblike pomoči dodeljevale na podlagi posebne sheme državnih pomoči, ki se je nanašala na povračilo prispevkov za socialno varnost, vendar se je veljavnost te sheme iztekla leta 2003.

5.3.2 Pomoči za majhna in srednje velika podjetja

Pomoči za majhna in srednje velika podjetja so se v letu 2006 dodeljevale na podlagi naslednjih shem: »Program ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti«, »Program spodbujanja razvoja Posočja«, »Ukrepi za razvoj malega gospodarstva«,

»Zasavska garancijska shema«, »Pomurska garancijska shema« in »Državna garancijska shema«.

Več kot 95% vseh pomoči za financiranje majhnih in srednje velikih podjetij je bilo dodeljenih na podlagi sheme »Spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti«, 4% na podlagi »Državne garancijske sheme«, preostali delež pomoči pa na podlagi drugih omenjenih shem. V letu 2004 so se pomoči za namen majhnih in srednje velikih podjetij občutno zmanjšale. Razlog tega zmanjšanja je iskati predvsem v prenehanju veljavnosti dveh shem državnih pomoči, ki sta se nanašali na spodbujanje prilagajanja tekstilne in usnjarske industrije pogojem notranjega trga Evropske unije. V zadnjih dveh letih pomoči za financiranje majhnih in srednje velikih podjetij močno naraščajo.

Med državami Evropske unije je bilo v letu 2005 največ pomoči za majhna in srednje velika podjetja dodeljenih v Belgiji (39% vseh dodeljenih pomoči) in v Avstriji (30% vseh dodeljenih pomoči). Povprečje Evropske unije v kategoriji majhnih in srednje velikih podjetij se giblje na ravni okrog 10% vseh dodeljenih državnih pomoči (brez vključitve pomoči za kmetijstvo, ribištvo in transport).

5.3.3 Pomoči za varstvo okolja in varčevanje z energijo

V zadnjih treh letih je v kategoriji pomoči za varstvo okolja ter za varčevanje z energijo značilen izrazito padajoč trend. V okviru sheme državnih pomoči z naslovom »Spodbujanje izrabe obnovljivih virov energije, učinkovite rabe energije in so-proizvodnje toplotne in električne energije«, so se pomoči v letu 2006 povečale sicer za 2,5-krat, vendar kljub temu ne dosegajo ravni iz leta 2004. Tudi v celotni strukturi državnih pomoči predstavljajo pomoči za varstvo okolja zanemarljiv delež (0,81%). Višina pomoči, dodeljenih na podlagi sheme »Program ekološke sanacije rudarskih objektov in naprav za pridobivanje ogljikovodikov - Nafta Lendava« ostaja na enaki ravni, medtem ko so se pomoči v okviru sheme »Zmanjšanje obremenjevanja okolja z emisijami ogljikovega dioksida« močno znižale in znašajo samo še okrog 2% obsega pomoči iz leta 2004.

Osnovni razlog takega znižanja je pričetek trgovanja z emisijskimi kuponi v letu 2005. V okviru sheme »Sofinanciranje okoljskih naložb« se je z letom 2004 zaključil tisti del, ki vključuje instrument davčnih olajšav (natančneje takso za obremenjevanje vode), kar je tudi vplivalo na opazno znižanje pomoči v letu 2005. V letu 2006 so se pomoči v okviru te sheme ponovno znižale, vendar predvsem zaradi znižanja referenčne obrestne mere v letu 2006, saj se v okviru te sheme dodeljujejo pomoči v obliki ugodnih posojil.

5.3.4 Pomoči za raziskave in razvoj

Pomoči za raziskave in razvoj so se v letu 2006 znižale za 16,9%. Dodeljevanje teh pomoči je potekalo na podlagi naslednjih dveh shem pomoči: »Raziskave in razvoj« ter »Program ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti za obdobje 2002-2006«. Na podlagi sheme »Raziskave in razvoj« je bilo v letu 2006 dodeljenih za 47% več pomoči kot v letu 2005, medtem ko je bilo v okviru sheme »Program ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti« dodeljenih kar za 46,8% manj pomoči kot v letu 2005.

5.3.5 Pomoči za kulturne dejavnosti

V obdobju od leta 2004 do leta 2006 pridobivajo med horizontalnimi pomočmi vse večji pomen pomoči, namenjene spodbujanju kulturnih dejavnosti. V letu 2006 so se pomoči dodeljevale na podlagi naslednjih shem: »Pospeševanje razvoja filmske dejavnosti v Sloveniji« (ta shema obsega 25,8% vseh sredstev državnih pomoči, namenjenih kulturi), »Pospeševanje razvoja založniške dejavnosti v Sloveniji« (obsega 31,5% vseh sredstev pomoči za kulturo) in »Sofinanciranje medijskih programov« (obsega 42,6% vseh sredstev). Delež pomoči je od 1,5% v letu 2004, narasel na 4,2% vseh dodeljenih pomoči v letu 2006. Pomoči, namenjene spodbujanju kulture so tako denimo višje od pomoči, namenjenih varstvu okolja, varčevanju z energijo ter usposabljanju.

5.3.6 Regionalne pomoči

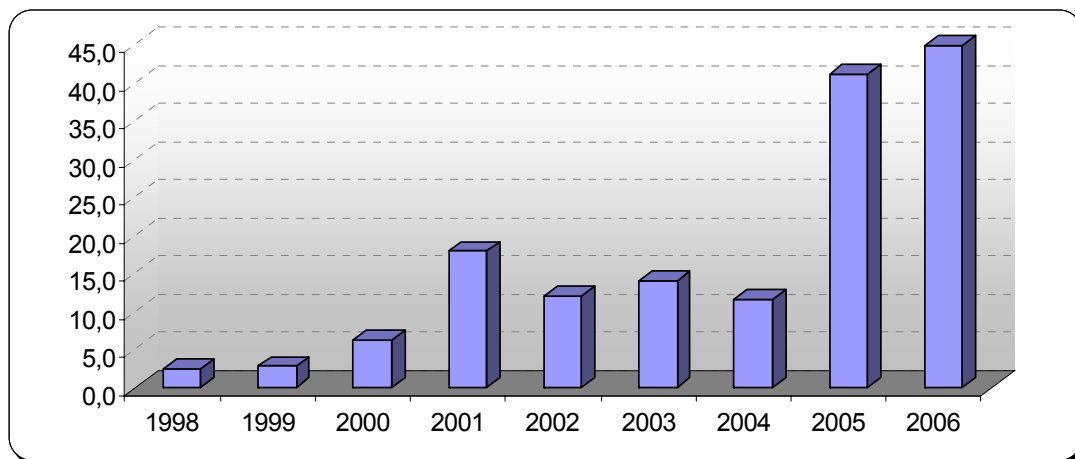
Tako kot druge članice Evropske unije, skuša tudi Slovenija s pomočjo regionalnih državnih pomoči prispevati k doseganju zastavljenih ciljev na področju regionalne politike. Ti cilji so zlasti: spodbujanje uravnoveženega gospodarskega, socialnega in prostorskega vidika razvoja, zmanjšanje razlik v gospodarski razvitosti in življenjskih možnostih med regijami, preprečevanje nastajanja novih območij z večjimi razvojnimi problemi, ohranjanje poseljenosti na celotnem ozemlju Slovenije ter pospeševanje razvoja okolju prijaznega gospodarstva, varovanje naravnih dobrin ter kulturne in naravne dediščine.

Osnova za dodeljevanje regionalnih državnih pomoči v preteklem obdobju je bila tako imenovana »regionalna karta«, posebna karta razdelitve »regij« na podlagi kriterijev razvitosti, ki so merodajni na področju državnih pomoči. »Regionalno karto« za Slovenijo (in seveda tudi druge članice Evropske unije) je morala pred pričetkom uporabe potrditi Evropska komisija. Na osnovi te karte so bili prejemniki s sedežem na celotnem ozemlju Republike Slovenije upravičeni do regionalnih državnih pomoči, po 87(3)a členu Pogodbe o ustanovitvi Evropske unije. Višina teh pomoči je lahko

znašala največ 40% NED¹ upravičenih stroškov projekta. Razlikovanje intenzivnosti regionalnih državnih pomoči na ravni tretje ravni teritorialnih enot² je znašalo v Osrednje slovenski regiji do 35% NED, v preostali Sloveniji pa do 40%. Za majhna in srednje velika podjetja se je določena zgornja meja lahko povečala za dodatnih 15 odstotnih točk.

V letu 2006 so se regionalne pomoči dodeljevale na podlagi naslednjih shem in individualnih pomoči: »Dodelitev državnih pomoči subjektom v ekonomskih conah«, »Regionalna shema državnih pomoči«, »Program razvojnega prestrukturiranja Zasavske regije«, »Program ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti« ter »Investicijski program podjetja Revoz d.d.«.

Slika 5.9: Regionalne državne pomoči (mio EUR)

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

Prvi velik skok v rasti regionalnih pomoči je razviden v letu 2005 (slika 5.9), v letu 2006 pa je sledilo še dodatno povečanje. Največ pomoči je bilo dodeljenih na podlagi sheme za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti (kar 57,2% vseh regionalnih pomoči) ter na podlagi individualne pomoči namenjene podjetju Revoz (35,2% vseh regionalnih pomoči). K taki rasti so bistveno pripomogla sredstva iz evropskih strukturnih skladov.

Pri spremljanju instrumentov pomoči pri regionalnih ciljih opazimo, da je bilo največ pomoči v letu 2006 dodeljeno z uporabo instrumenta dotacije (94,3%), 1,6% pomoči pa z ugodnimi krediti ter 4,1% vseh regionalnih pomoči v obliki davčnih olajšav. Ostali instrumenti se v praksi zelo redko uporabljajo.

¹ NED je okrajšava za neto ekvivalent dotacije

² Francoska kratica za standardno klasifikacijo teritorialnih enot (SKTE)

5.4 Državne pomoči v sektorju industrija in storitve

V preteklih letih je bila približno polovica vseh dodeljenih državnih pomoči znotraj sektorja industrija in storitve. V letu 2005 se je ta delež nekoliko znižal in je znašal 46% vseh državnih pomoči, v letu 2006 pa je ponovno nekoliko narasel in znaša 51% vseh pomoči.

Tabela 5.7: Državne pomoči v sektorju industrija in storitve

	<i>Enota mere</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>
Industrija in storitve	<i>v mio EUR</i>	222	123	142
Dodana vrednost	<i>v mio EUR</i>	16.825	18.267	19.690
Delež državnih pomoči v dodani vrednosti tega sektorja	<i>v %</i>	1,32%	0,68%	0,72%
Zaposleni	<i>število</i>	582.294	587.201	603.508
Državne pomoči na zaposlenega	<i>v EUR</i>	381	210	235

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

V letu 2006 je bilo v sektorju industrija in storitve dodeljenih za 15% več pomoči kot v letu 2005, vendar za 36% manj kot v letu 2004. K povečanju deleža teh pomoči v letu 2006 so največ prispevale pomoči, ki so bile dodeljene majhnim in srednje velikim podjetjem.

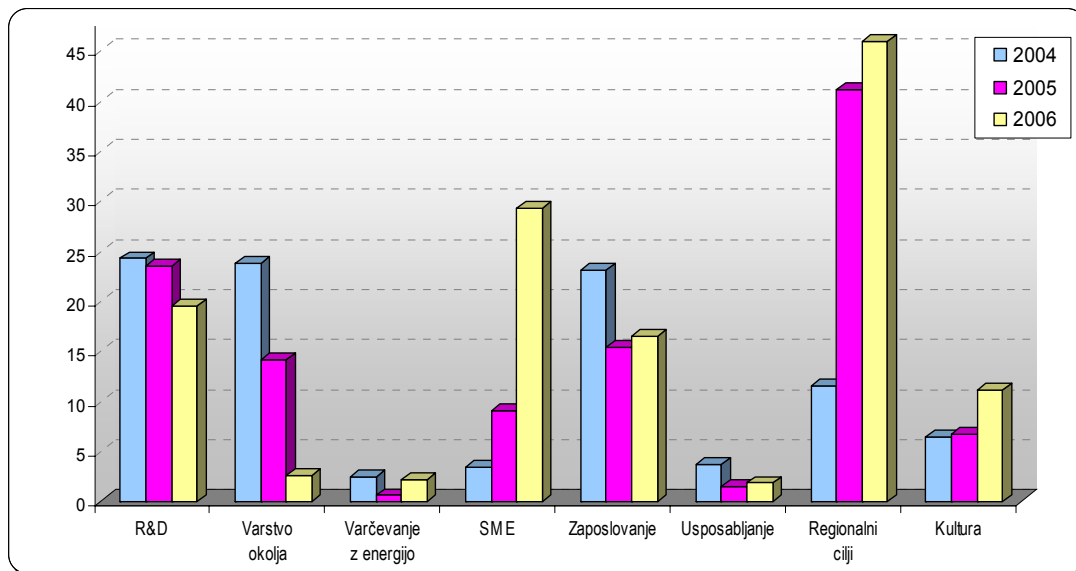
Razmerje med državnimi pomočmi za horizontalne cilje ter pomočmi za posebne sektorje znotraj panoge industrija in storitve je bilo v preteklih letih v Sloveniji vedno v korist horizontalnih pomoči (delež 54%). Izjema je bilo leto 2004, ko so horizontalne pomoči v panogi industrija in storitve predstavljale le 39,2% pomoči. V preteklih dveh letih se je delež pomoči za horizontalne cilje pri industriji in storitvah še nekoliko povečal, saj je leta 2005 dosegel delež 57,5% in leta 2006 delež 58,5% pomoči.

Delež državnih pomoči v dodani vrednosti sektorja industrija in storitve se je v zadnjem letu sicer povečal, vendar je v primerjavi z letom 2004 še vedno občutno nižji. V povprečju držav Evropske unije je bilo v letu 2005 sektorju industrija in storitve dodeljenih približno 64,5% vseh državnih pomoči.

Cilj Evropske komisije na področju državnih pomoči je, da države članice zmanjšujejo delež državnih pomoči glede na bruto domači proizvod ter preusmerijo pomoči iz posebnih sektorjev k horizontalnim ciljem. Med »spodbujane« namene državnih pomoči torej dejansko sodijo: krepitev ekonomske in socialne kohezije, varstvo

okolja, promocija raziskav in razvoja, spodbujanje majhnih in srednje velikih podjetij ter regionalni razvoj.

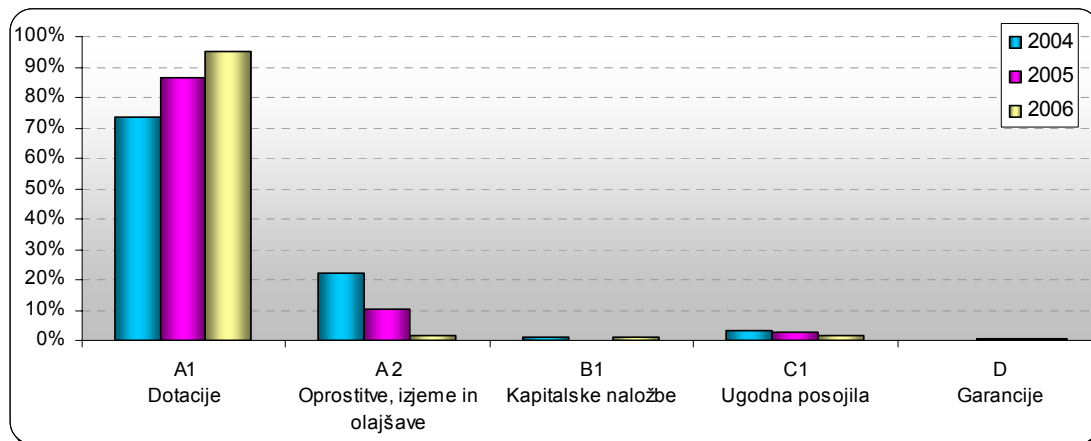
Slika 5.10: Struktura horizontalnih pomoči (v mio EUR)

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

Na sliki 5.10 vidimo, da se znotraj horizontalnih ciljev znižuje delež pomoči, namenjenih varstvu okolja, raziskavam in razvoju ter zaposlovanju in usposabljanju. V velikem porastu pa so pomoči, namenjene financiranju majhnih in srednje velikih podjetij, regionalnim ciljem in spodbujanju kulture (zlasti medijske produkcije). Uporaba instrumentov pri dodeljevanju pomoči (slika 5.11) kaže, da se je v preteklih letih povečeval delež instrumentov skupine A1, medtem ko ostali instrumenti pa skoraj niso v uporabi.

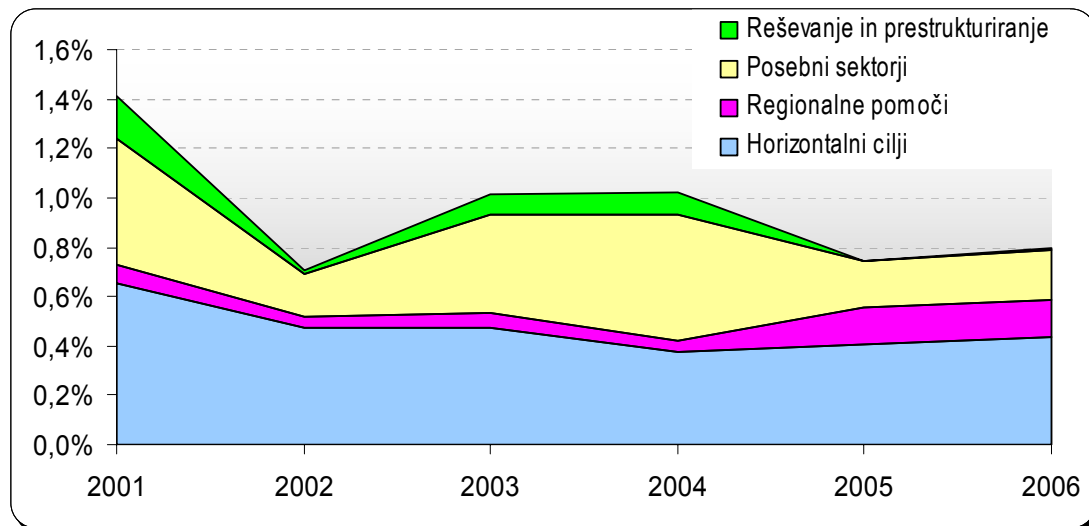
Slika 5.11: Instrumenti pomoči znotraj horizontalnih ciljev

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

Pregled dodeljenih pomoči v izbranih kategorijah nam lahko podrobneje prikaže nekatere vplive državnih pomoči na ekonomsko in socialno okolje.

Slika 5.12: Deleži državnih pomoči v BDP po izbranih kategorijah

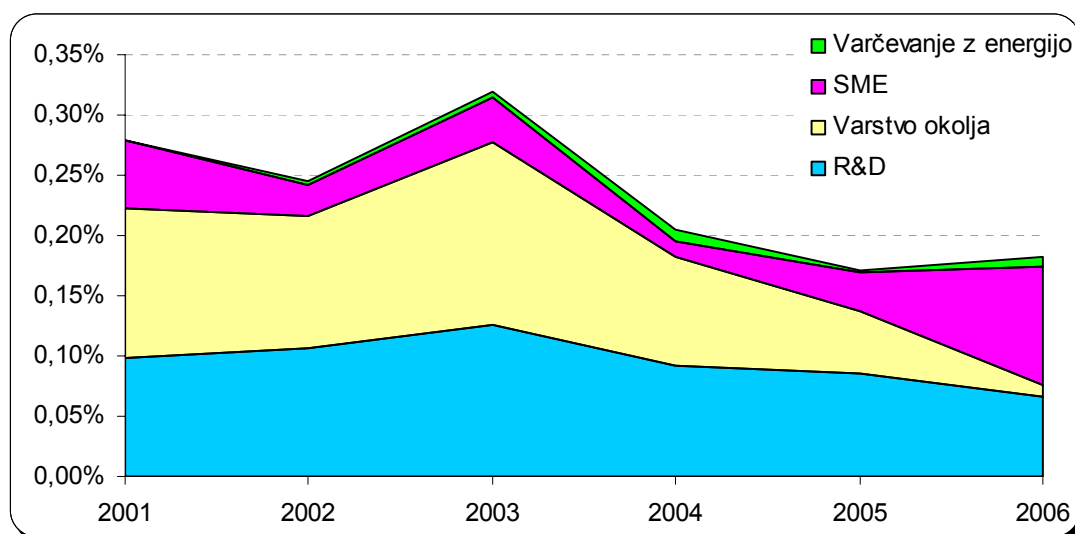
Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

Delež državnih pomoči za reševanje in prestrukturiranje v bruto domačem proizvodu je v letu 2002 občutno padel, nato spet nekoliko zrasel v letu 2003 in ohranil enako raven v letu 2004, v letih 2005 in 2006 pa je zanemarljivo nizek. Delež pomoči za posebne sektorje v BDP je bil najvišji v letu 2004, nato je v letu 2005 občutno padel in to raven ohranja tudi v letu 2006. Delež horizontalnih pomoči v bruto domačem proizvodu je bil najvišji v letu 2001, nato je padal do leta 2004, v letih 2005 in 2006 pa ponovno rahlo raste. Delež regionalnih pomoči v bruto domačem proizvodu je bil v obdobju od leta 2001 do leta 2004 stabilen, vendar zelo nizek, v letu 2005 se je izredno povečal in ostal nespremenjen v letu 2006.

Za leto 2006 lahko ugotovimo, da je Slovenija sledila priporočilom Evropske unije, torej usmeriti čim manj pomoči v posebne sektorje ter za namen reševanja in prestrukturiranja, kajti te pomoči imajo najbolj škodljiv vpliv na prosto konkurenco. Pomoči so se najbolj preusmerile na regionalne cilje.

V letu 2005 so države Evropske unije namenile v povprečju 84% vseh dodeljenih državnih pomoči za horizontalne cilje (brez upoštevanja pomoči za kmetijstvo, ribištvo in transport). Za primerjavo je bilo v Sloveniji (z enako izključitvijo navedenih treh sektorjev) v letu 2005 za horizontalne cilje dodeljenih 88,8%, v letu 2006 pa 87,9% vseh državnih pomoči..

Slika 5.13: Deleži državnih pomoči v BDP po izbranih kategorijah

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji , 2007, Ministrstvo za finance

Investicije v raziskave in razvoj so eden izmed ključnih dejavnikov za konkurenčnost in enakomerno rast gospodarstva Evropske unije. Prikaz dodeljenih državnih pomoči po kategorijah (slika 5.13) kaže, da pomoči za raziskave in razvoj ter za varstvo okolja v Sloveniji padajo. Pri obeh kategorijah je opazen padec od leta 2004 dalje, le da je zniževanje hitrejše pri varstvu okolja, pri raziskavah in razvoju pa nekoliko počasnejše. V zadnjem letu so porast zabeležile le pomoči za majhna in srednje velika podjetja. Obseg pomoči, namenjenih varčevanju z energijo, je v obdobju zadnjih petih let zanemarljivo majhen. V državah Evropske unije v povprečju zadnjih let beležijo porast pri vseh štirih prikazanih kategorijah pomoči.

5.5 Državne pomoči v sektorju kmetijstva

Prikazani podatki o dodeljenih državnih pomočeh na področju kmetijstva zajemajo samo »prave« državne pomoči, torej tiste, ki jih Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano izvaja na podlagi obstoječih shem državnih pomoči, v smislu določil 87. člena Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti. Ne vključujejo pa sredstev pomoči, izplačanih za ukrepe Skupne kmetijske politike (CAP), ki se financirajo iz Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada.

Izvzeta so torej vsa neposredna plačila, intervencijski ukrepi ter sofinancirani delež plačil za ukrepe, ki se izvajajo v okviru »Programa razvoja podeželja za obdobje 2004-2006«, »Enotnega programskega dokumenta« in »Programa SAPARD«. Za le-te je zajet samo del, ki se nanaša na sofinanciranje iz nacionalnih sredstev.

Zato so prikazane državne pomoči v kmetijstvu, glede na leto 2004, nižje za več kot polovico (upoštevaje absolutne zneske) in za okrog 13 odstotnih točk, če jih primerjamo v deležu celotnih državnih pomoči. Pomoči, namenjene kmetijstvu, so v letu 2006 predstavljale 31,9% vseh dodeljenih državnih pomoči.

Prispevek kmetijstva v strukturi bruto dodane vrednosti se je v zadnjih letih stalno zniževal, po podatkih za leto 2006 pa je dodana vrednost kmetijstva glede na leto 2005 skoraj nespremenjena. Kmetijstvo v zadnjih letih doživlja številne strukturne spremembe, z njim pa tudi celotno slovensko podeželje. Kljub temu lahko stanje v kmetijstvu v zadnjih letih ocenimo kot ugodno.

Vstop v Evropsko unijo na področju kmetijstva ni povzročil večjih pretresov. Večinoma se nadaljujejo trendi, ki jih je bilo opaziti že pred pričetkom polnopravnega članstva Slovenije. Kljub težavam na področju izvajanja ukrepov ter pogostim kritikam je kmetijska politika – gledano v celoti – sledila zastavljenim ciljem ter tako prispevala k stabilnosti razmer in k lažjemu prehodu na skupni trg Evropske unije.

Zadnja leta so cene kmetijskih pridelkov relativno hitro realno padle, ob hkratni hitri rasti proračunskih podpor za kmetijstvo. V letu 2006 se je trend pospešenega padanja cen kmetijskih pridelkov (v primerjavi s tistim v Evropski uniji) umiril, v naslednjih dveh letih pa lahko pričakujemo tudi ustalitev izplačila proračunskih podpor.

Fizični obseg kmetijske proizvodnje sicer precej niha zaradi vpliva naravnih razmer, vendar se v splošnem opazi rahel trend rasti proizvodnje. Dohodki kmetijstva so torej v zadnjih treh letih stabilni (Poročilo o uspešnosti in učinkovitosti dodeljenih pomoči v kmetijstvu in ribištvu, 2006, Ministrstvo za kmetijstvo, gospodarstvo in prehrano).

Tabela 5.8: Državne pomoči v kmetijstvu

	<i>Enota mere</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>
Državne pomoči	<i>v mio EUR</i>	195	102	88
Dodana vrednost	<i>v mio EUR</i>	624	577	581
Delež drž. pomoči v dod.vred.sektorja	<i>v %</i>	31,26%	17,70%	15,17%
Zaposleni	<i>število</i>	41.035	38.621	38.139
Državne pomoči na zaposlenega	<i>v EUR</i>	4.756	2.646	2.313

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

Sektor kmetijstva je specifičen, saj ima poleg največjega deleža državnih pomoči v celotnih dodeljenih državnih pomočeh tudi največji delež državnih pomoči v dodani vrednosti, pa tudi državna pomoč na zaposlenega je v tem sektorju (poleg sektorja ribištva) največja.

V državah Evropske unije je bilo v letu 2005 za namen kmetijstva dodeljenih 26% vseh dodeljenih državnih pomoči. Največji delež pomoči za kmetijstvo so imele: Litva (79% vseh pomoči), Finska (77%) in Estonija (71%), najmanjši pa Portugalska (2%), Slovaška (3%) in Italija (4%).

V letih 2004 - 2006 je bilo v sektorju kmetijstva več kot 99,9% sredstev dodeljenih z instrumentom subvencij. Preostale pomoči (teh je manj kot 1%) so bile dodeljene v obliki ugodnih kreditov.

5.6 Državne pomoči v sektorju ribištva

Ribiška industrija pod normalnimi tržnimi pogoji - zaradi nezadostne prilagodljivosti sektorja in omejenih finančnih virov - ne bi uspela v zadostni meri spodbujati razvoja panoge. Zato je ta panoga v večini ali kar v vseh državah, deležna obilnih državnih vzpodbud.

Tabela 5.9: Državne pomoči v ribištvu

	<i>Enota mere</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>
Državne pomoči	<i>v mio EUR</i>	0,02	0,20	0,08
Dodana vrednost	<i>v mio EUR</i>	3,68	3,63	3,54
Delež državnih pomoči v dodani vrednosti tega sektorja	<i>v %</i>	0,42%	5,59%	2,26%
Zaposleni	<i>število</i>	205	244	224
Državne pomoči na zaposlenega	<i>v EUR</i>	75,58	831,40	357,50

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

V Sloveniji so se državne pomoči v ribištvu - v primerjavi z letom 2004 - nekoliko povečale, čeprav še vedno predstavljajo manj kot 0,1% vseh dodeljenih državnih pomoči.

Tudi v celotni Evropski uniji raven teh pomoči ne presega 1% celotnih pomoči. Največ pomoči za ribištvo dodelijo v Španiji, Grčiji in na Nizozemskem, kjer se delež pomoči giblje od 2% - 5% vseh dodeljenih pomoči.

V obdobju 2004 - 2006 so bili pri dodeljevanju pomoči v sektorju ribištvo uporabljeni le instrumenti iz skupine A1 (subvencije).

5.7 Državne pomoči v posebnih sektorjih

V letu 2006 so se pomoči v posebnih sektorjih po daljšem, skokovitem naraščanju, ustalile na ravni iz leta 2005. V primerjavi z letom 2004 so se pomoči posebnim sektorjem v absolutnem znesku znižale kar za 56,5%, delež teh pomoči v celotnih pomočeh pa se je v primerjavi z letom 2004 znižal za 17,2 odstotnih točk. Najvišji delež v vseh dodeljenih pomočeh v zadnjih petih letih so pomoči posebnim sektorjem zabeležile v letu 2004.

Tabela 5.10: Državne pomoči v posebnih sektorjih

Kategorija	Leto 2004			Leto 2005			Leto 2006		
	v mio EUR	Delež DP	Delež v BDP	v mio EUR	Delež DP	Delež v BDP	v mio EUR	Delež DP	Delež v BDP
Transport	94,36	22,00%	0,36%	38,31	14,34%	0,14%	41,17	14,90%	0,14%
Premogovništvo	14,15	3,30%	0,05%	14,09	5,27%	0,05%	14,80	5,36%	0,05%
Reševanje in prestrukturiranje	22,78	5,31%	0,09%	0,08	0,03%	0,00%	2,95	1,07%	0,01%
Ostali sektorji	3,85	0,90%	0,01%	0,00	0,00%	0,00%	0,00	0,00%	0,00%
Posebni sektorji	135,13	31,50%	0,51%	52,48	19,64%	0,19%	58,92	21,33%	0,20%

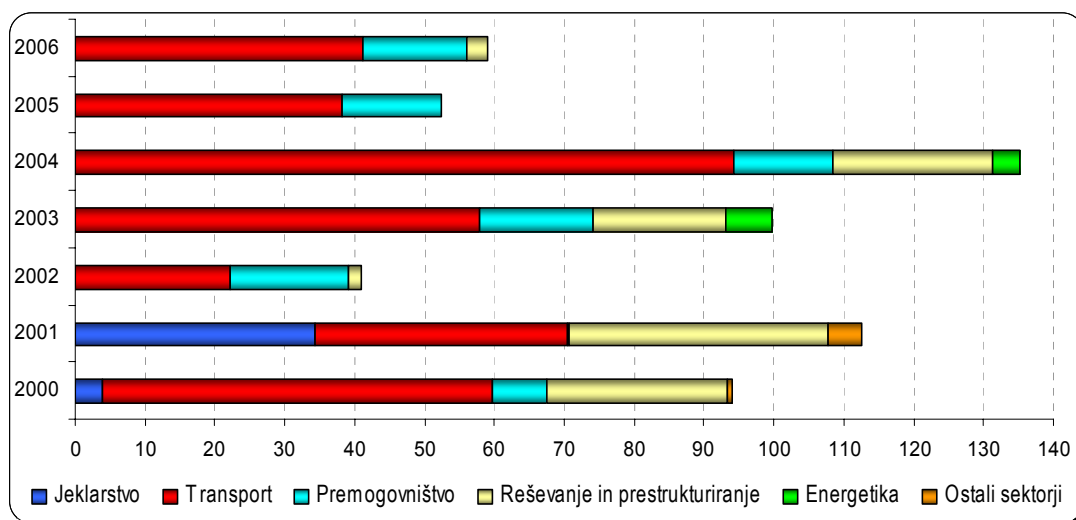
Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

V strukturi pomoči za posebne sektorje so v letu 2006 največji delež, kot tudi v preteklih letih, dosegle pomoči za sektor transport (železnice). Kljub znižanju teh pomoči za 43,6% v primerjavi z letom 2004, je v strukturi posebnih sektorjev transportu še vedno namenjenih kar 69,8% teh pomoči.

Državna pomoč v sektorju premogovništva je v letu 2006 predstavljala 25,1% vseh pomoči v posebnih sektorjih, v zadnjih treh letih pa se absolutni znesek dodeljenih pomoči v premogovništvu ni spremenil.

Pomoči za reševanje in prestrukturiranje v letu 2006 predstavljajo 5% pomoči v strukturi posebnih sektorjev. Med »ostale sektorje« v okviru posebnih sektorjev v zadnjih letih uvrščamo pomoči, dodeljene energetskega sektorju. Sredstva pomoči so bila dodeljena na podlagi sheme državne pomoči z naslovom »Nasedle investicije v elektrogospodarstvu«, vendar v tem okviru v letu 2006 ni bilo dodeljenih pomoči.

Slika 5.14: Struktura dodeljenih državnih pomoči v posebnih sektorjih (mio EUR)

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

5.7.1 Pomoči za reševanje in prestrukturiranje

V zadnjih petih letih so pomoči za namen reševanja in prestrukturiranja zabeležile porast v letih 2003 in 2004. V letu 2002 je bil sprejet poseben zakon o pomoči za reševanje in prestrukturiranje, na podlagi katerega je bila v letu 2003 potrjena shema državnih pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah. V letu 2004 je bilo poleg sredstev, dodeljenih na podlagi sheme, dodeljenih še 11 individualnih pomoči za podjetja v težavah. V letih 2005 in 2006 pa je bila polovica sredstev namenjena izplačilom pomoči, ki so bile formalno odobrene že v letu 2004, polovica pa je bila namenjena financiranju na podlagi sheme.

Večina tovrstnih pomoči se v državah članicah dodeljuje v obliki individualnih pomoči (kar 93%). Stališče Evropske komisije je, da pomoči za namen reševanja in prestrukturiranja najbolj škodijo konkurenci in prostemu trgu. Zato ni naključje, da pri presojanju združljivosti teh pomoči Evropska komisija izda v več kot polovici primerov odločitev o nedovoljeni pomoči. Največ pomoči za ta namen so v obdobju 2001 – 2005 dodeljevale Nemčija, Francija in Španija, medtem ko denimo v enakem obdobju Danska, Irska, Luksemburg, Finska in Švedska niso dodelile nobene pomoči za ta namen. V veliko primerih pomoči za namen reševanja in prestrukturiranja Evropska komisija odloči negativno tudi zato, ker mnoge države podjetjem v težavah dodelijo tako državno pomoč, ne da bi poprej pridobile odobritev s strani Evropske komisije.

5.7.2 Pomoči za premogovništvo

V obravnavanem obdobju je Slovenija izkazovala zelo nizek delež pomoči premogovništvu, v primerjavi s celotnimi državnimi pomočmi (v letu 2004 3,3%, v letu 2005 5,3% in v letu 2006 5,4%). V tem obdobju so bile državne pomoči v premogovništvu namenjene prezaposlovanju rudarjev pri zapiranju rudnikov, na podlagi individualne pomoči Program postopnega zapiranja Rudnika Trbovlje Hrastnik.

Tabela 5.11: Državne pomoči v premogovništvu

	<i>Enota mere</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>
Državne pomoči	<i>v mio EUR</i>	14,15	14,09	14,80
Dodana vrednost	<i>v mio EUR</i>	112,82	129,14	131,45
Delež državnih pomoči v dodani vrednosti tega sektorja	<i>v %</i>	12,54%	10,91%	11,26%
Zaposleni	<i>število</i>	4.390	4.187	3.874
Državne pomoči na zaposlenega	<i>v EUR</i>	3.222,15	3.365,35	3.821,16

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

V državah Evropske unije pomoči za namen premogovništva občutno padajo. Največ pomoči dodeljujejo Nemčija, Poljska in Španija. Evropska komisija je za tovrstne pomoči državam odobrila načrte prestrukturiranja za daljše časovno obdobje. V letu 2005 so pomoči za premogovništvo predstavljale 6% vseh dodeljenih pomoči v povprečju držav Evropske unije.

5.7.3 Pomoči za transport

V letu 2006 je bilo v sektorju transporta dodeljenih za 12,3% več pomoči kot v letu 2005 in za 56,4% manj pomoči kot v letu 2004. Celoto državnih pomoči, ki so v Sloveniji namenjene sektorju transporta, predstavljajo pomoči Slovenskim železnicam. V letu 2006 so bile pomoči dodeljene na podlagi sheme z naslovom »Nadomestilo za prevoze potnikov v notranjem železniškem prometu«. Pomoči v tem primeru predstavljajo nadomestilo za finančne obremenitve, ki jih ima podjetje zaradi uporabe takih prevoznih cen in pogojev, kot so mu določeni zaradi izvajanja gospodarske javne službe prevoza potnikov v notranjem železniškem prometu.

Holdingu Slovenske železnice - Potniški promet, ki po zakonskem pooblastilu izvaja obvezno gospodarsko službo prevoza potnikov v notranjem potniškem prometu, se izplačujejo sredstva za pokrivanje dela stroškov opravljanja storitev notranjega

železniškega prometa (po veljavnem voznem redu in tarifni obveznosti), glede na število opravljenih potniških kilometrov v notranjem potniškem prometu.

Tabela 5.12: Državne pomoči v transportu

	<i>Enota mere</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>
Državne pomoči	<i>v mio EUR</i>	94,36	38,31	41,17
Dodana vrednost	<i>v mio EUR</i>	1.506,20	1.882,29	2.077,75
Delež državnih pomoči v dodani vrednosti tega sektorja	<i>v %</i>	6,26%	2,04%	1,98%
Zaposleni	<i>število</i>	49.521	50.261	52.624
Državne pomoči na zaposlenega	<i>v EUR</i>	1.905,36	762,17	782,27

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

Evropska zakonodaja na področju transporta vsebuje številne mehanizme za uspešno izvajanje ukrepov, ki so splošnega gospodarskega pomena. Večina transportnih operaterjev opravlja javno službo in za to pridobiva javna sredstva, vendar pa mora Evropska komisija neprestano preverjati, da to javno financiranje ne izkrivlja konkurence. Prav tako so države večinoma vključene v financiranje transportne infrastrukture.

V Evropski uniji je bilo v letih 2003-2005 več kot 76% vseh pomoči v transportnem sektorju (brez železnic), namenjenih pomorskemu prometu. Največ pomoči so dodeljevale Italija, Francija, Švedska in Nizozemska. Med instrumenti v transportnem sektorju so bile v letu 2005 in 2006 uporabljene zgolj subvencije, v letu 2004 pa je bilo le 5% vseh pomoči dodeljenih s pomočjo tega instrumenta, saj so prevladovale garancije (45,6%) in kapitalske naložbe (48,6).

5.8 Državne pomoči po dejavnostih

V nadaljevanju prikazujemo pregled dodeljenih državnih pomoči v Sloveniji po dejavnostih, ne glede na namen oziroma kategorijo pomoči. Razdelitev je narejena na podlagi podatka, za katero osnovno dejavnost je prejemnik pomoči registriran. V primeru, ko so prejemniki pomoči kmetje oz. kmetijska gospodarstva, so ti uvrščeni pod dejavnost A - kmetijstvo, lov, gozdarstvo.

Tabela 5.13: Državne pomoči po dejavnostih

Naziv dejavnosti	2005	2006
------------------	------	------

		DP v mio EUR	Delež v DP	Delež DP v dodani vrednosti	DP na zaposl.	DP v mio EUR	Delež v DP	Delež DP v dodani vrednosti	DP na zaposl.
A	Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	55,05	20,6%	9,54%	1.425,4	45,41	16,7%	7,81%	1.190,5
B	Ribištvo in ribiške storitve	0,18	0,1%	4,92%	731,7	0,05	0,0%	1,41%	223,3
C	Rudarstvo	14,74	5,5%	11,41%	3.519,9	15,86	5,8%	12,06%	4.093,2
D	Predelovalne dejavnosti	59,36	22,2%	0,99%	256,1	73,21	25,3%	1,15%	320,2
E	Oskrba z električno energijo, plinom in vodo	5,53	2,1%	0,76%	486,6	1,77	0,7%	0,24%	154,6
F	Gradbeništvo	2,29	0,9%	0,17%	35,3	2,84	1,0%	0,18%	39,6
G	Trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe	4,61	1,7%	0,17%	43,0	7,46	2,7%	0,25%	68,5
H	Gostinstvo	16,49	6,2%	3,20%	535,3	11,69	3,9%	2,05%	368,6
I	Promet, skladiščenje in zveze	40,49	15,2%	2,15%	805,6	45,86	16,9%	2,21%	871,5
J	Finančno posredništvo	0,64	0,2%	0,06%	30,3	0,30	0,1%	0,03%	13,6
K	Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve	15,62	5,8%	0,42%	239,1	21,03	7,8%	0,52%	290,0
L	Dejavnost javne uprave in obrambe, obvezno socialno zavarovanje	19,40	7,3%	1,33%	390,6	0,43	0,2%	0,03%	8,5
M	Izobraževanje	4,18	1,6%	0,31%	72,4	10,26	3,8%	0,71%	174,4
N	Zdravstvo in socialno varstvo	5,02	1,9%	0,43%	100,9	10,00	4,0%	0,82%	196,2
O	Druge javne, skupne in osebne storitvene dejavnosti	23,13	8,7%	2,78%	787,4	29,01	10,5%	3,24%	938,4
	Neopredeljeno	0,41	0,2%		836,9	1,10	0,4%		2.451,4

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

Iz tabele 5.13 je razvidno, da se porazdelitev dodeljenih državnih pomoči po dejavnostih nekoliko razlikuje od porazdelitve dodeljenih državnih pomoči po kategorijah oziroma namenih pomoči.

Pomočem prejemnikom, ki imajo kot osnovno dejavnost registrirano kmetijstvo, namreč ne pripada največji delež vseh dodeljenih državnih pomoči.

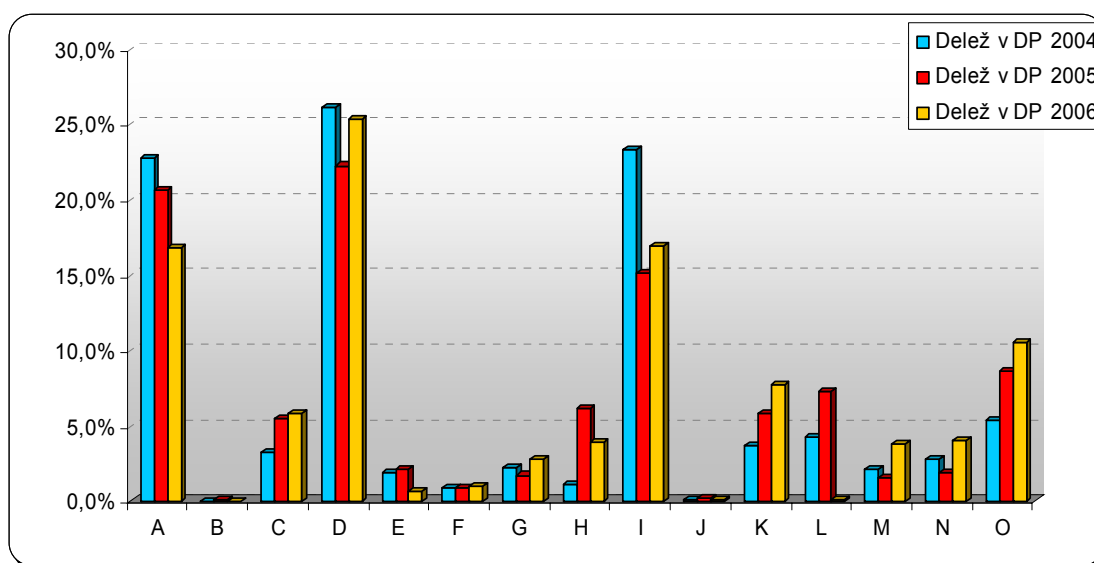
Največ pomoči gre prejemnikom v predelovalni industriji, kjer se delež giblje med 20% in 26% vseh pomoči ter prejemnikom v dejavnosti prometa, skladiščenja in zveze, kjer se delež dodeljenih pomoči giblje med 16% in 23% vseh pomoči.

Opazen je tudi porast deleža pomoči tistim prejemnikom, ki se ukvarjajo s poslovanjem z nepremičninami, najemom in poslovnimi storitvami – ta delež je narasel s 3,7% vseh pomoči v letu 2004 na 7,8% vseh pomoči v letu 2006.

Primerjava obsega dodeljenih državnih pomoči s podatkom o zaposlenosti po posameznih dejavnostih pokaže, da je bilo v letu 2006 največ pomoči na zaposlenega izplačane v rudarstvu in sicer 4.093,2 EUR.

Sledi kmetijstvo, kjer je pomoč na zaposlenega znašala 1.190,5 EUR, nato pa dejavnost prometa, skladiščenja in zvez, kjer je povprečna dodeljena državna pomoč na zaposlenega znašala skupaj 871,5 EUR.

Slika 5.15: Deleži dodeljenih državnih pomoči po dejavnostih (v %)

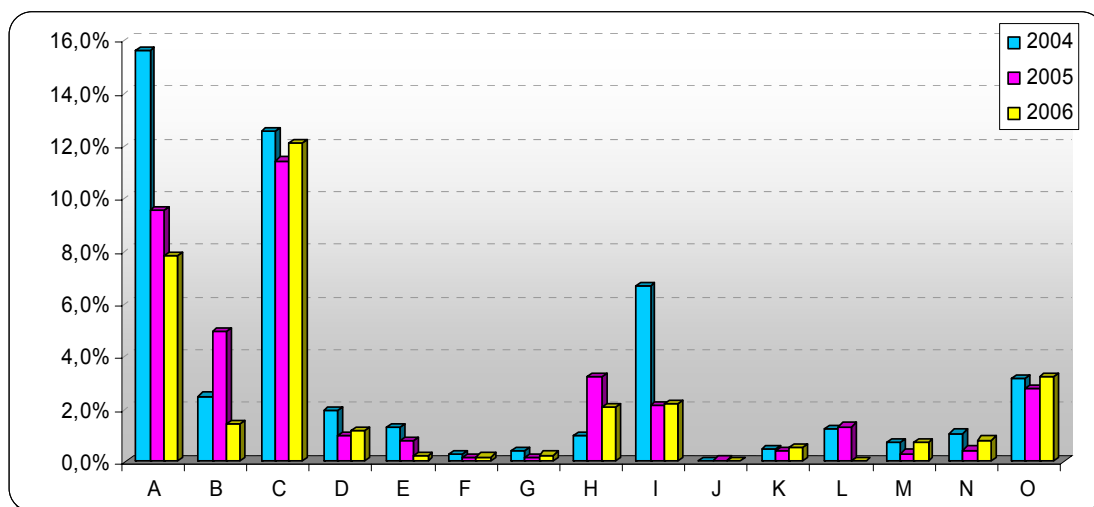

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

V letu 2006 beležimo največji delež dodeljenih državnih pomoči v posamezni dejavnosti v predelovalnih dejavnostih (kjer delež znaša 25,3%), sledita pa promet in kmetijstvo.

Najvišji delež državnih pomoči v dodani vrednosti ima rudarstvo, sledijo pa mu kmetijstvo, druge javne, skupne in osebne storitvene dejavnosti ter prejemniki v dejavnostih prometa, skladiščenja in zvez.

Slika 5.16: Deleži dodeljenih državnih pomoči v dodani vrednosti za posamezno dejavnost (v %)

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji , 2007, Ministrstvo za finance

5.9 Državne pomoči po velikosti podjetij

Odločilno vlogo pri ustvarjanju novih delovnih mest imajo majhna in srednje velika podjetja, ki so obenem tudi dejavnik socialne trdnosti in gospodarskega zagona. Vendar je lahko njihov razvoj na posameznem trgu omejen zaradi tržnih pomanjkljivosti.

Ta podjetja imajo pogosto težave pri pridobivanju finančnih sredstev ali posojil zaradi finančnih trgov, ki niso pripravljeni prevzemati tveganj ter zaradi omejenih jamstev, ki jih lahko ponudijo kot zavarovanje teh posojil.

Zaradi omejenih virov imajo tudi manjši dostop do informacij, zlasti glede nove tehnologije in možnih trgov za širitev dejavnosti.

Da bi olajšala razvoj gospodarskih dejavnosti majhnih in srednje velikih podjetij, je Evropska komisija poenostavila pravila, ki sicer veljajo na področju dodeljevanja državnih pomoči, ter jih »dovolila« uporabljati majhnim in srednje velikim podjetjem pri pridobivanju državnih pomoči.

V tabeli 5.14 je prikazana porazdelitev sredstev dodeljenih državnih pomoči po velikosti podjetij, na podlagi kriterija števila zaposlenih v podjetju.

Tabela 5.14: Državne pomoči po velikosti podjetij - prejemnikov pomoči

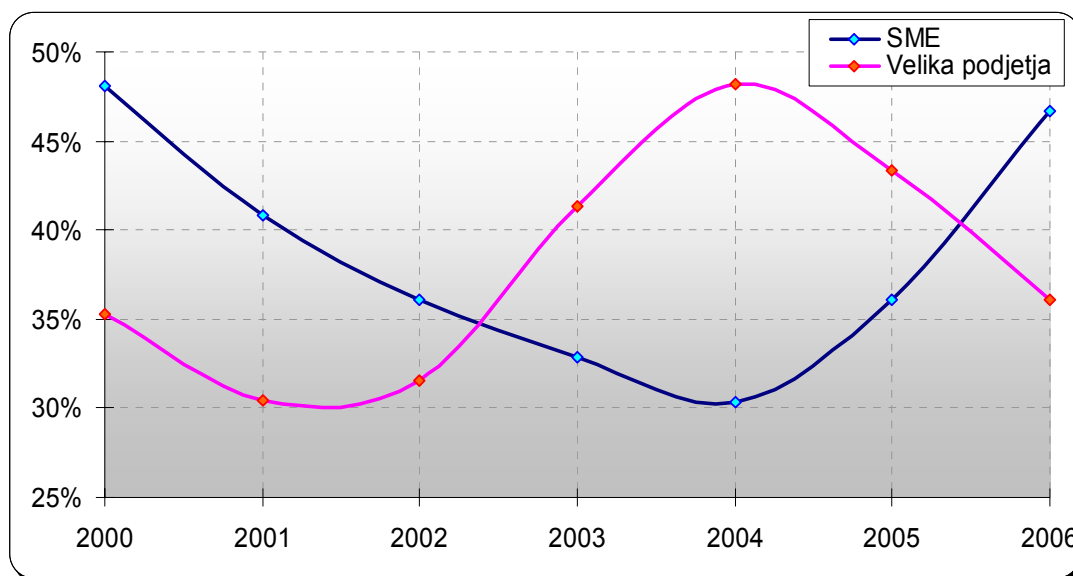
Velikost podjetja	Št. zaposlenih	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Mikro podjetje	0	2,36%	1,86%	2,88%	2,28%	2,72%	3,17%	3,76%
	1	6,12%	1,05%	1,67%	2,53%	1,19%	1,53%	1,56%
	2	0,80%	0,71%	1,07%	0,87%	0,76%	1,06%	1,10%
	3-4	1,72%	2,67%	2,08%	1,67%	1,24%	1,31%	3,79%
	5-9	2,15%	2,47%	3,03%	2,55%	2,29%	2,46%	3,78%
	Skupaj	13,2%	8,8%	10,7%	9,9%	8,2%	9,5%	13,98%
Majhno podjetje	10-19	6,70%	11,70%	4,68%	3,35%	2,94%	3,53%	5,40%
	20-49	6,53%	7,46%	8,59%	5,65%	6,83%	9,61%	12,61%
	Skupaj	13,2%	19,2%	13,3%	9,0%	9,8%	13,1%	18,01%
Srednje veliko podjetje	50-99	7,28%	4,07%	4,37%	6,29%	4,55%	4,57%	7,62%
	100-149	7,78%	2,69%	3,10%	3,20%	2,99%	4,03%	2,47%
	150 - 199	5,03%	3,74%	3,56%	3,04%	2,76%	2,73%	3,13%
	200 - 249	1,56%	2,41%	1,09%	1,43%	2,04%	2,13%	1,47%
	Skupaj	21,6%	12,9%	12,1%	14,0%	12,3%	13,5%	14,70%
Veliko podjetje	250 - 499	3,82%	5,46%	6,11%	6,52%	5,89%	7,65%	4,44%
	500 - 999	14,12%	15,76%	16,00%	15,45%	16,76%	14,77%	8,55%
	Nad 1000	17,38%	9,24%	9,49%	19,35%	25,51%	20,97%	23,09%
	Skupaj	35,3%	30,5%	31,6%	41,3%	48,2%	43,4%	36,08%
Ni podatka		16,64%	28,72%	32,27%	25,80%	21,54%	20,47%	17,23%

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

V primerjavi z letom 2005 so se v letu 2006 najbolj povečale pomoči, namenjene mikro podjetjem, v katerih je zaposlenih od 3 do 5 zaposlenih in sicer za 51,7%, majhnim podjetjem so se pomoči povečale za 41,7%, srednje velikim podjetjem pa za 12,9%. Pomoči, dodeljene velikim podjetjem, pa so se v letu 2006 glede na leto 2005, znižale za 14%.

Če združimo pomoči, dodeljene mikro, majhnim in srednje velikim podjetjem ter jih primerjamo s pomočmi, dodeljenimi velikim podjetjem ugotovimo, da so v letih 2003-2005 prevladovale pomoči, namenjene velikim podjetjem. Glavni razlog za tako veliko odstopanje v letu 2004 so pomoči, namenjene prestrukturiranju večjih podjetij ter prestrukturiranju holdinga Slovenskih železnic.

Slika 5.17: Gibanje deleža državnih pomoči za majhna in srednje velika ter velika podjetja (v %)

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

Primerjava v zadnjih letih pokaže, da je šele v letu 2006 obseg dodeljenih državnih pomoči za majhna in srednje velika podjetja ponovno višji od obsega pomoči, dodeljenih velikim podjetjem. Trend dodeljenih pomoči je za majhna in srednje velika podjetja naraščajoč, za velika podjetja pa izrazito padajoč in se približuje ravni iz let 2001 in 2002.

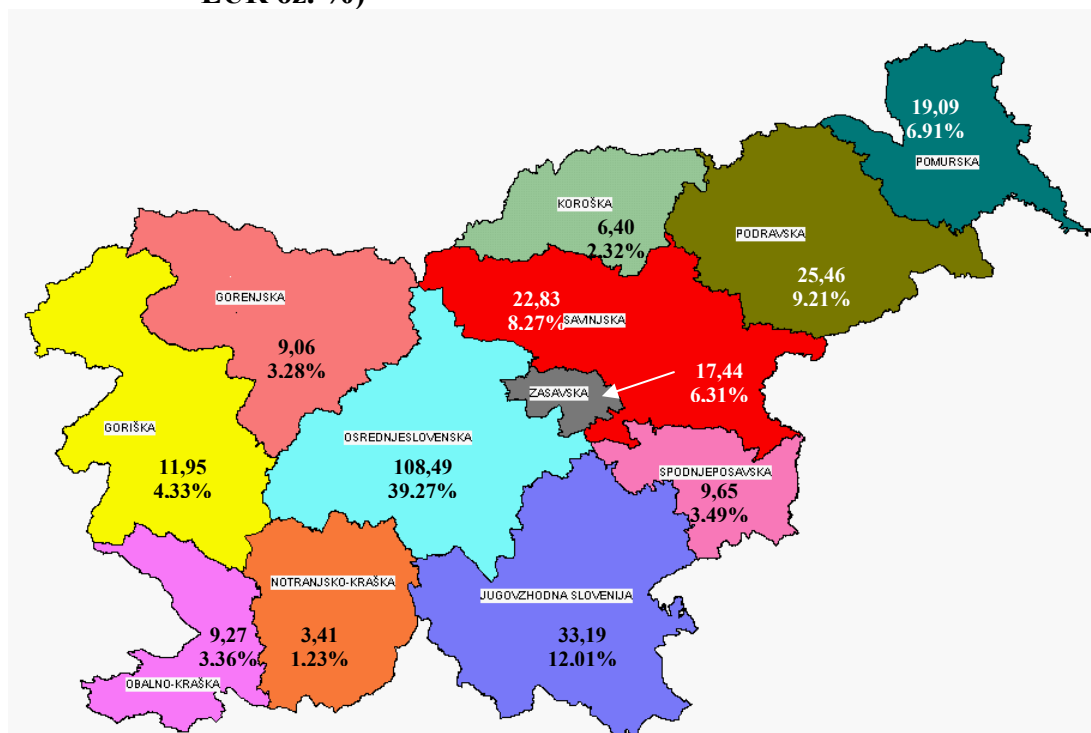
Vendar pravila državnih pomoči nekoliko strožje opredeljujejo definicije majhnih in srednje velikih podjetij. Kategorijo mikro, majhnih in srednje velikih podjetij namreč sestavljajo podjetja, ki imajo manj kakor 250 zaposlenih ter letni promet, ki ne presega 50 milijonov EUR in/ali letno bilančno vsoto, ki ne presega 43 milijonov EUR. Poleg teh omejitev pa omenjena pravila opredeljujejo velikost podjetja tudi glede na povezanost, delež lastništva in podobno, kar pa smo namenoma zanemarili, da bi lahko prikazali le razmerje med državnimi pomočmi ter dejansko velikostjo podjetja.

Majhno podjetje je tisto, ki ima manj kakor 50 zaposlenih in ima letni promet in/ali letno bilančno vsoto, ki ne presega 10 milijonov EUR. Mikro podjetje je tisto, ki ima manj kakor 10 zaposlenih in ima letni promet in/ali letno bilančno vsoto, ki ne presega 2 milijona EUR. Podjetje se ne obravnava kot majhno oz. srednje veliko podjetje, če 25% ali več kapitala ali glasovalnih pravic ni v neposredni ali posredni, skupni ali posamezni lasti enega ali več javnih organov.

5.10 Državne pomoči po statističnih regijah

Podatki v tem poglavju prikazujejo vse državne pomoči, ki so bile dodeljene v posamezni statistični regiji in sicer skupaj v vseh kategorijah. Uvrstitev v posamezno regijo je opredeljena na podlagi sedeža prejemnika pomoči (denimo podjetja, samostojnega podjetnika, kmeta).

Slika 5.18: Višina in deleži državnih pomoči po regijah v letu 2006 (v mio EUR oz. %)

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

Iz podatkov na sliki 5.18 je razvidno, da je največ državnih pomoči prejela osrednja Slovenija, ki je z 39,27% daleč pred ostalimi regijami. Sledijo ji JV Slovenija (33,19%), podravska (9,21%), savinjska (8,27%) in pomurska (6,91%) regija. Najmanj pomoči so prejele notranjsko – kraška (3,41%), gorenjska (3,28%) ter koroška (2,32%) regija.

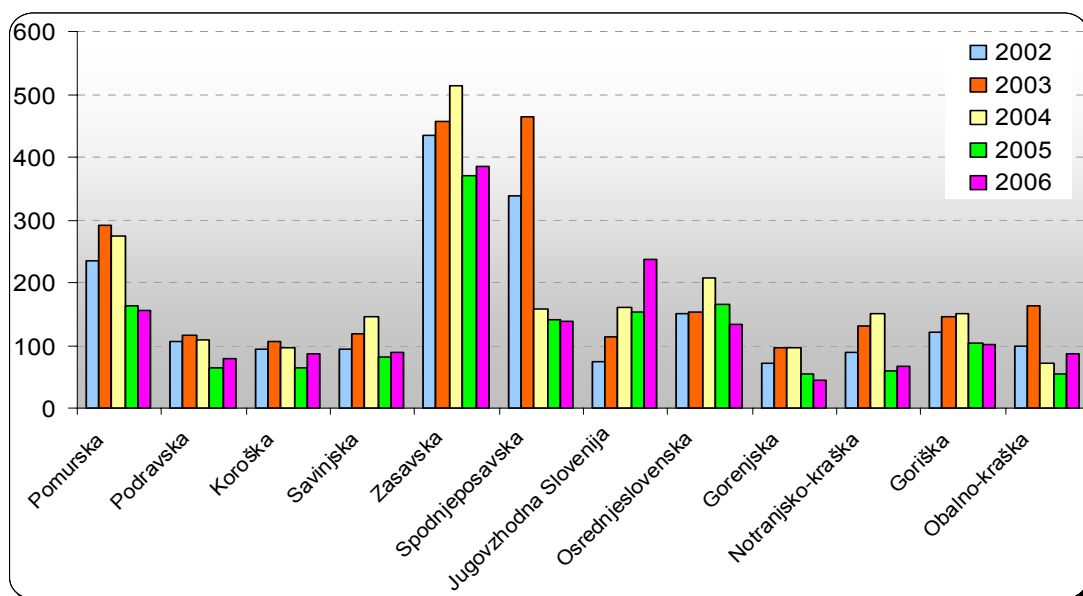
Leta 2006 v primerjavi z letom 2005, so se državne pomoči - gledano v absolutnih zneskih - najbolj znižale v osrednje - slovenski regiji. Večje znižanje je opazno tudi v gorenjski regiji (za 1,6 mio EUR), kjer so se znižale pomoči predvsem za raziskave in razvoj ter regionalne pomoči. Najbolj pa so se pomoči povečale v jugovzhodni

Sloveniji (za 11,9 mio EUR), podravski (5,1 mio EUR) in obalno - kraški regiji (za 3,6 mio EUR).

Upoštevati je potrebno, da je pri osrednje - slovenski regiji dejanski delež državnih pomoči najverjetneje nižji, saj je izredno težko izločiti vse družbe, ki imajo sedež v osrednji Sloveniji, delujejo pa na območju celotne Slovenije.

Z vključitvijo podatka o številu prebivalcev v regiji postane slika nekoliko drugačna. Povprečna višina državnih pomoči na prebivalca v Sloveniji v letu 2006 znaša 116,94 EUR (brez pomoči, dodeljene transportu). Če pogledamo povprečno višino dodeljenih državnih pomoči na prebivalca po regijah, opazimo, da nekatere izmed njih močno presegajo državno povprečje.

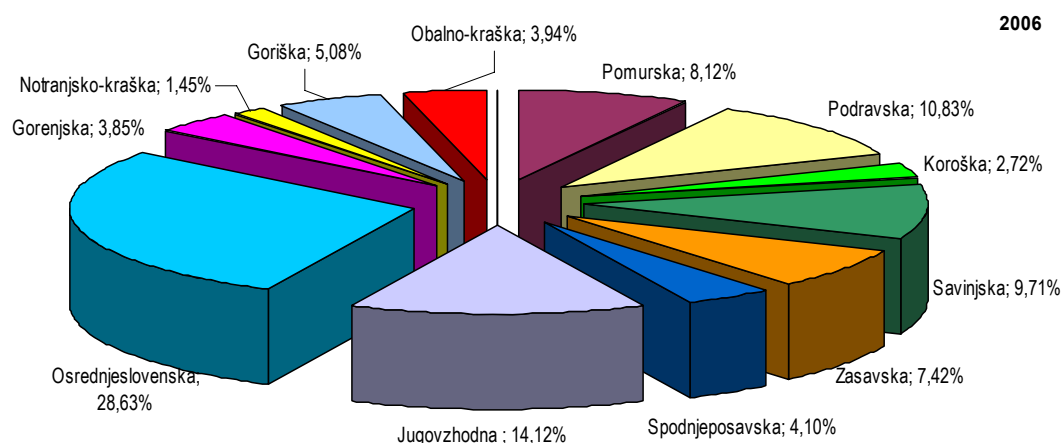
Slika 5.19: Državne pomoči na prebivalca po regijah (2002-2006)

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji , 2007, Ministrstvo za finance

Največ državnih pomoči na prebivalca v letu 2006 so prejeli v zasavski regiji (385,5 EUR), jugovzhodni Sloveniji (236,6 EUR), pomurski regiji (156,4 EUR) ter spodnje - posavski regiji (137,6 EUR), najmanj pa v gorenjski (45,3 EUR), notranjsko-kraški (66,3 EUR) ter podravski regiji (79,6 EUR). Leta 2006 so se v primerjavi z letom 2005 najbolj znižale pomoči na prebivalca v osrednje - slovenski regiji in v gorenjski regiji.

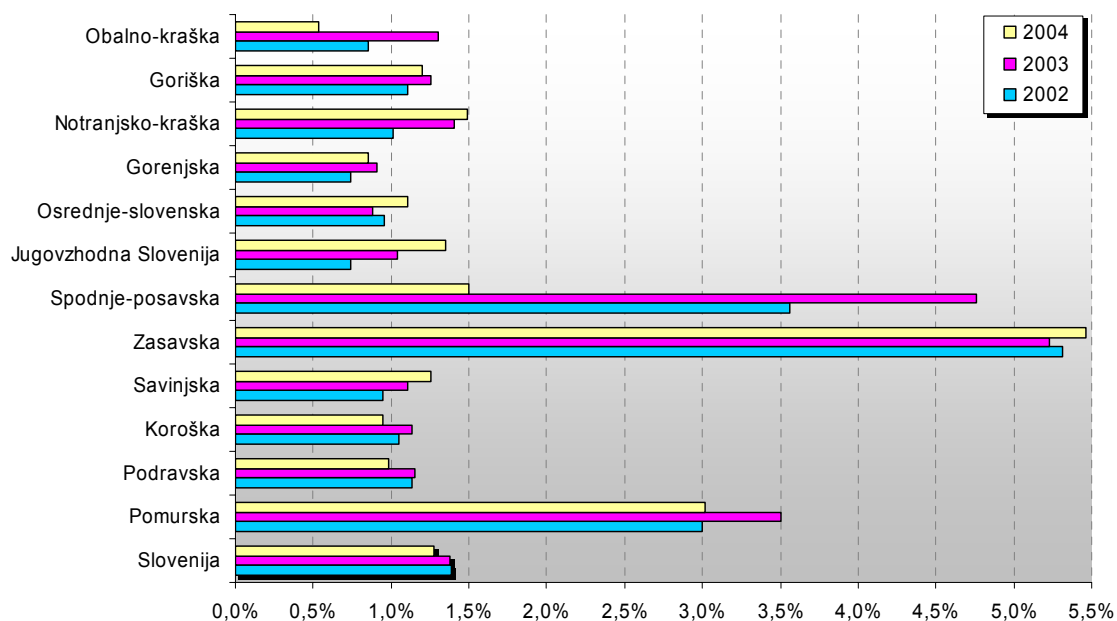
Slika 5.20: Delež državnih pomoči v Sloveniji po posameznih regijah (2006)

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

Zelo pomembna je primerjava dodeljenih državnih pomoči v primerjavi z bruto domačim proizvodom. Zadnji dosegljivi podatki o bruto domačem proizvodu po regijah so za leto 2004 (slika 5.21), vendar pa je kljub nekoliko starejšim podatkom opazno, da so državne pomoči v bruto domačem proizvodu regije najbolj zastopane v zasavski, pomurski in spodnje posavski regiji.

Slika 5.21: Delež regijskih državnih pomoči v regijskem BDP

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

6. PRIMERJAVA DRŽAVNIH POMOČI V SLOVENIJI IN EVROPSKI UNIJI

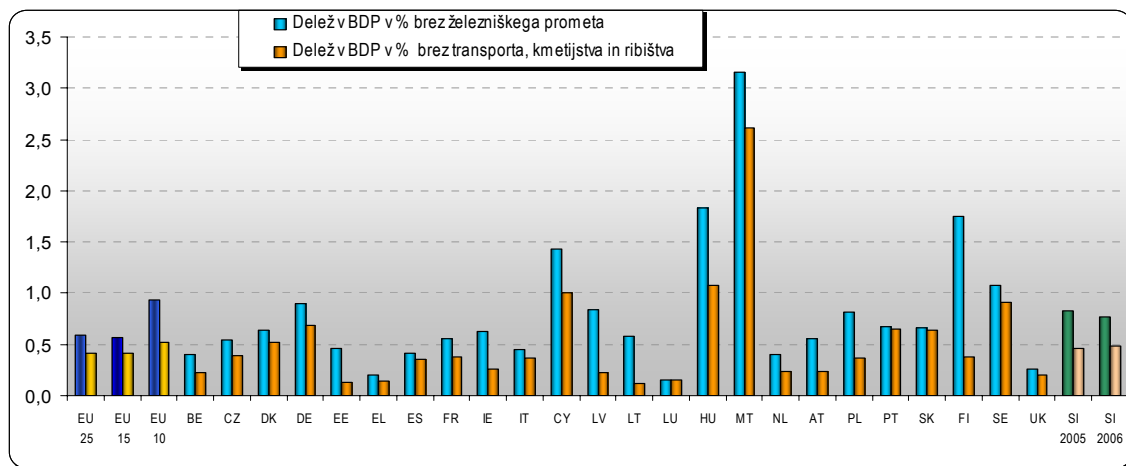
V Evropski uniji je bilo v letu 2005 (za to leto so namreč na voljo zadnji razpoložljivi podatki) kar 65% vseh dodeljenih državnih pomoči namenjenih predelovalni industriji in storitvam, 26% kmetijstvu in ribištvu, 6% premogovništvu, 2% transportu (brez železnic) in 1% ostali industriji. Državne pomoči vseh članic skupaj so predstavljale delež 0,59% v skupnem bruto domačem proizvodu vseh petindvajsetih držav, tedanjih članic.

Države članice, katerih delež dodeljenih državnih pomoči v nacionalnem bruto domačem proizvodu je manjši od 0,4% so: Belgija, Grčija, Luksemburg, Nizozemska in Velika Britanija. Države, katerih delež dodeljenih državnih pomoči v nacionalnem bruto domačem proizvodu je večji od 1,4% pa so: Ciper, Madžarska, Malta in Finska.

Evropska komisija navadno primerja podatke o dodeljenih državnih pomočeh na poseben način oziroma brez upoštevanja pomoči, ki so bile dodeljene transportnemu sektorju ter pomoči, ki so bile dodeljene sektorju kmetijstva in ribištva. Tako je delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu v povprečju držav članic Evropske unije (brez sektorjev transporta, kmetijstva in ribištva) v letu 2005 znašal 0,42%.

Primerljivi kazalec za Slovenijo je leta 2005 znašal 0,46%, leta 2006 pa 0,48%. Pri novih državah članicah iz širitve leta 2004 - med katere sodi tudi Slovenija - je ta delež za leto 2005 znašal v povprečju 0,52%.

Slika 6.1: Delež državnih pomoči v BDP v državah EU (2005, v %) in v Sloveniji (2005 in 2006, v %)

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

Podatki o deležu državnih pomoči brez pomoči transportnemu sektorju ter kmetijstvu in ribištvu kažejo, da je delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu pri »novih« članicah nekoliko višji kot pri »starih« članicah. V obdobju 2001 -2005 izkazuje v Evropski uniji celotna raven državnih pomoči (brez kmetijstva, ribištva in transporta) rahel trend zniževanja.

To je predvsem rezultat občutnega povečanja pomoči v Nemčiji v letih 2001 in 2002, za namen prestrukturiranja podjetij. V obdobju 2001 - 2003 je v primerjavi z obdobjem 2003 – 2005, delež celotnih državnih pomoči v bruto domačem proizvodu padel z 0,50% bruto domačega proizvoda na 0,45% bruto domačega proizvoda.

Večina držav članic Evropske unije je pozitivno reagirala na poziv Sveta Evropske unije v Lizboni, naj bo vodilo državam pri dodeljevanju »manj državnih pomoči, ki naj bodo bolj usmerjene«.

Te države dodelijo več kot 90% vseh dodeljenih državnih pomoči za horizontalne cilje. Najbolj so se povečale državne pomoči v obliki davčnih olajšav za varstvo okolja in varčevanje z energijo, saj predstavljajo kar 28% vseh pomoči (brez kmetijstva, ribištva in transporta).

Na podlagi slovenskih podatkov za leto 2004 bi s težavo rekli, da je Slovenija sledila ciljem Lizbonske strategije – torej usmerjala čim manj pomoči v posebne sektorje ter za namene reševanja in prestrukturiranja.

V letu 2005 je bila Slovenija že bližje tem ciljem, za leto 2006 pa lahko z gotovostjo trdimo, da se raven državnih pomoči v Sloveniji znižuje. Skladno z usmeritvami Evropske unije se pomoči preusmerjajo iz posebnih sektorjev k horizontalnim ciljem, ki imajo manj negativen učinek na izkrivljanje konkurence in so spodbujevalec razvoja gospodarstva.

Državne pomoči v Sloveniji so se v zadnjih dveh letih močno zmanjšale, tako da lahko rečemo, da sledijo ciljem Lizbonske strategije - manj in bolj usmerjene državne pomoči. Če primerjamo absolutni obseg dodeljenih državnih pomoči, je opazna rahla rast v letu 2006 glede na leto 2005 (za 3,4%). S podaljšanjem opazovanega obdobja v pretekla leta (1997 - 2006), pa je opazen trend padanja ravni državnih pomoči.

Slovenija je v primerjavi z državami Evropske unije po kazalcu deleža državnih pomoči v bruto domačem proizvodu na zgornji meji, vendar ne presega najvišjih deležev, ki jih imajo Malta, Madžarska, Finska, Ciper in Švedska.

Tabela 6.1: Državne pomoči v Sloveniji v primerjavi z EU (2005)

Leto 2005	Višina državnih pomoči brez železniškega prometa		Državne pomoči brez transporta, kmetijstva in ribištva		
	v mio EUR	Delež v BDP v %	v mio EUR	Delež v BDP v %	Delež horizontalnih pomoči v %
EU 25	63.750,33	0,59	45.093,60	0,42	83,62
EU stare članice (15)	58.697,39	0,57	42.185,19	0,41	85,02
EU nove članice (10)	5.052,94	0,93	2.908,40	0,52	63,35
Belgija	1.193,65	0,40	699,54	0,23	99,87
Češka	529,85	0,54	386,95	0,39	99,57
Danska	1.322,34	0,64	1.074,49	0,52	97,00
Nemčija	20.331,72	0,90	15.172,19	0,68	80,61
Estonija	48,78	0,46	13,95	0,13	100,00
Grčija	361,35	0,20	257,12	0,14	97,15
Španija	3.753,17	0,41	3.283,77	0,36	65,87
Francija	9.650,41	0,56	6.486,13	0,38	88,23
Irska	1.004,07	0,63	424,25	0,26	73,81
Italija	6.390,50	0,45	5.327,64	0,37	95,94
Ciper	192,47	1,43	134,57	1,00	44,82
Latvija	107,36	0,84	28,81	0,23	97,05
Litva	119,16	0,58	25,66	0,12	81,14
Luksemburg	43,01	0,15	43,01	0,15	100,00
Madžarska	1.609,91	1,83	948,69	1,08	48,23
Malta	142,24	3,16	117,35	2,61	3,08
Nizozemska	1.986,59	0,40	1.182,88	0,24	96,62
Avstrija	1.369,88	0,56	596,86	0,24	95,26
Poljska	1.874,12	0,82	907,57	0,37	70,40
Portugalska	984,75	0,67	956,50	0,65	25,73
Slovaška	253,03	0,66	245,10	0,64	60,58
Finska	2.677,53	1,75	559,00	0,38	97,46
Švedska	3.110,69	1,08	2.613,27	0,91	100,00
Velika Britanija	4.517,74	0,26	3.508,55	0,20	90,51
Slovenija 2005	228,84	0,83	126,44	0,46	88,9
Slovenija 2006	235,10	0,79	146,79	0,49	89,9

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance

V letu 2005 so državne pomoči vseh članic predstavljale 0,59% skupnega bruto domačega proizvoda petindvajsetih držav članic (brez vključitve sektorja železnic). Finska ima velik delež državnih pomoči v BDP zaradi pomoči kmetijstvu, ki predstavlja kar 75% vseh dodeljenih državnih pomoči v tej državi.

Kazalec deleža državnih pomoči v bruto domačem proizvodu kaže splošno ekonomsko stanje v posamezni državi članici. Pri primerjavi teh deležev med državami članicami je potrebno vedno primerjati podatke v večletnem obdobju, saj lahko države, ki imajo v posameznem letu relativno visoko gospodarsko rast, v načelu izkazujejo relativno nižji delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu za to leto.

V celotnem obsegu dodeljenih državnih pomoči v Evropski uniji je imela v letu 2005 največji delež Nemčija, saj je dodelila kar 33% vseh pomoči v Evropski uniji. Tudi njen kazalec o deležu državnih pomoči v bruto domačem proizvodu je dokaj visok (0,68% BDP), kar je bistveno več od povprečja Evropske unije (0,42% BDP).

Med državami članicami, ki imajo relativno velik delež državnih pomoči v BDP so tudi Švedska (1,08% BDP, ki večino pomoči dodeljuje za namene varstva okolja in učinkovite rabe energije) ter Ciper (1%), Malta (2,61%) in Madžarska (1,08%).

V skupini zadnjih treh držav pa večina pomoči predstavlja ukrepe tranzicije, ki so časovno omejeni. Države, ki imajo izrazito nizek delež državnih pomoči (manj kot 0,25% BDP) so vse tri baltske države ter Belgija, Grčija, Nizozemska, Avstrija in Velika Britanija.

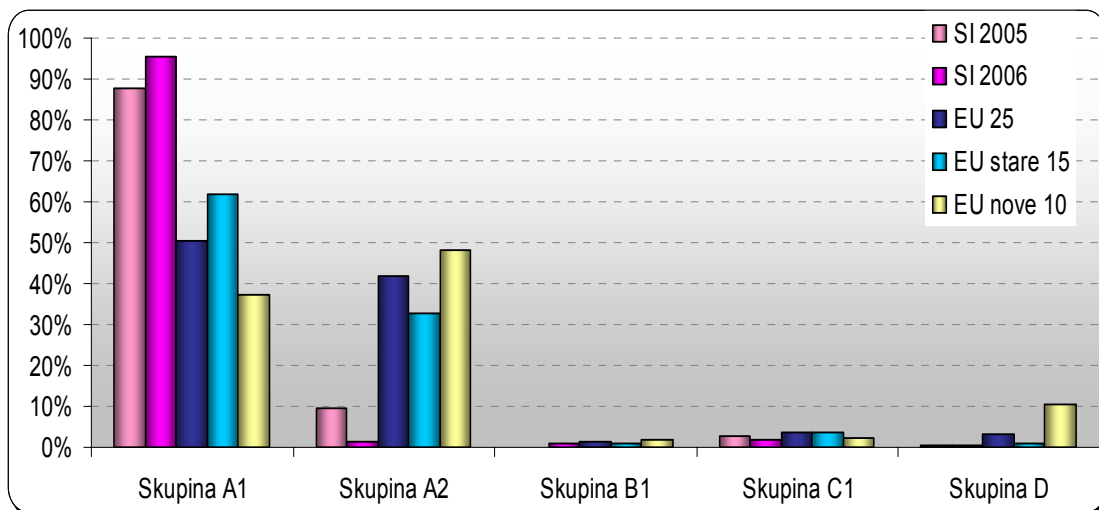
Več kot 60% vseh držav članic ima delež državnih pomoči v BDP nižji od 0,42%. Slovenija je še vedno nekoliko nad povprečjem EU-25, saj je delež državnih pomoči v letu 2005 znašal 0,46% BDP, v letu 2006 pa 0,49% BDP.

Če primerjamo absolutne višine dodeljenih državnih pomoči v letu 2005 vidimo, da pomoči, dodeljene s strani desetih »novih« članic Evropske unije iz širitve leta 2004, predstavljajo le 6,5% vseh dodeljenih pomoči v Evropski uniji.

Največ pomoči je dodeljenih v Nemčiji, Franciji, Italiji in Veliki Britaniji, kar predstavlja kar 67,8% vseh dodeljenih pomoči. Med novimi članicami sta največ pomoči dodelili Madžarska in Poljska, ki sta v letu 2005 dodelili po 2% vseh pomoči, ki so bile dodeljene v EU.

V primerjavi z državami članicami Evropske unije pa se uporaba instrumentov pomoči v Sloveniji močno razlikuje od ostalih držav članic. Slovenija ima namreč izredno visok delež dodeljenih pomoči s pomočjo subvencij, v manjšem delu so uporabljene davčne olajšave, medtem ko so vsi ostali instrumenti bolj ali manj zanemarljivo majhni.

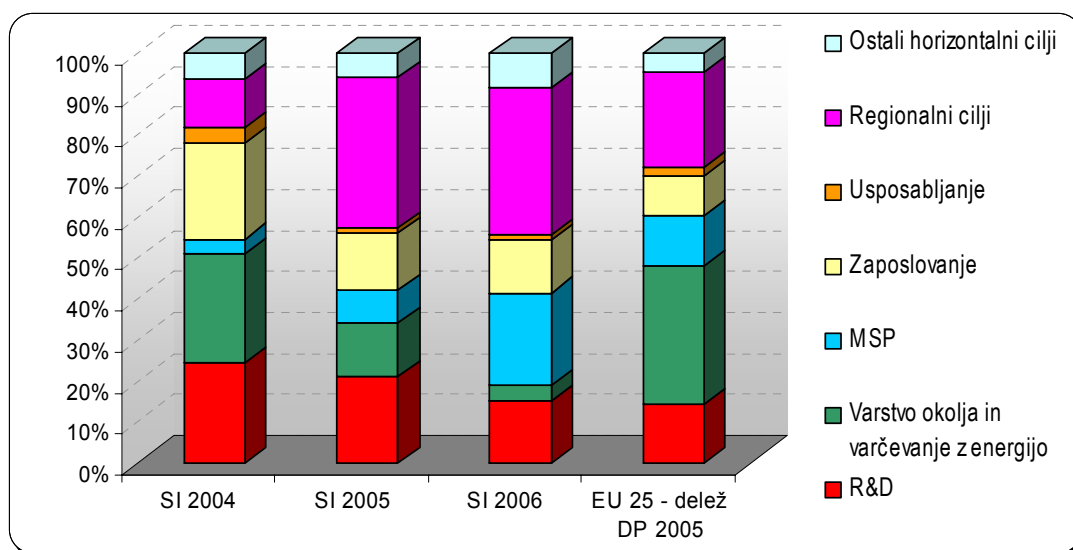
Slika 6.2: Instrumenti pomoči v Sloveniji (2005 in 2006) ter v državah EU (2005); brez kmetijstva, ribištva in transporta

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji , 2007, Ministrstvo za finance

V ostalih državah je pestrost uporabe različnih instrumentov večja. V Evropski uniji je bilo v letu 2004 prvič s pomočjo subvencij dodeljenih manj kot 50% vseh sredstev državnih pomoči. Davčne olajšave v EU predstavljajo skoraj 40% vseh pomoči. Belgija, Danska, Luksemburg in Avstrija dodelijo več kot 85% pomoči v obliki subvencij, medtem ko več kot 70% vseh pomoči v obliki davčnih olajšav dodelijo Portugalska, Slovaška in Švedska. Garancije so najbolj uporabljene na Češkem (66%) in v Estoniji (18%).

Slika 6.3: Struktura horizontalnih pomoči ter primerjava z deležem v državah EU (2005)

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji , 2007, Ministrstvo za finance

V Evropski uniji so se državne pomoči, namenjene horizontalnim ciljem pri primerjavi med obdobjem 2001-2003 in obdobjem 2003-2005, povečale za 11%. To povečanje je predvsem rezultat zviševanja dodeljenih pomoči, namenjenih za varstvo okolja in varčevanje z energijo (za 8%), za zaposlovanje (za 2%) ter zmanjševanja pomoči pri posebnih sektorjih in sicer pri finančnih dejavnostih za 8% ter pri premogovništvu za 2,7%.

V Evropski uniji je v povprečju (brez kmetijstva, ribištva in transporta) 84% vseh dodeljenih državnih pomoči namenjenih horizontalnim ciljem. V letu 2005 je bilo največ pomoči dodeljenih za varstvo okolja in za varčevanje z energijo (28% vseh pomoči), regionalnim pomočem je bilo namenjeno 19% vseh pomoči ter raziskavam in razvoju 12% vseh pomoči. Polovica držav članic dodeli več kot 90% vseh svojih nacionalnih pomoči za horizontalne cilje.

Pomoči za raziskave in razvoj so v Evropski uniji – po večji rasti v letu 2001 – ostale pretežno nespremenjene. Evropski svet si je marca 2002 v Barceloni med drugim za cilj, do leta 2010, zadal povečanje izdatkov za raziskave in razvoj na raven 3% bruto domačega proizvoda. Dve tretjini teh sredstev naj bi bili financirani s strani zasebnega sektorja. Kljub temu cilju državne pomoči za raziskave in razvoj še vedno predstavljajo relativno majhen del dodeljenih pomoči v Evropski uniji (0,05% BDP v letu 2005). V letu 2005 imelo šest držav večji delež pomoči za raziskave in razvoj od povprečja EU in sicer Češka (0,10% BDP), Finska (0,09% BDP), Slovenija (0,09% BDP), Francija (0,08% BDP), Nemčija (0,07% BDP) in Avstrija (0,06% BDP). Največji delež pomoči za raziskave in razvoj v celotnih državnih pomočeh beležijo Luksemburg (27%), Češka, Avstrija in Finska pa 26%.

Slovenija v primerjavi z državami EU dodeli bistveno manj pomoči za namene varstva okolja ter varčevanja z energijo. V letu 2005 je bilo v EU kot celoti (z izključitvijo kmetijstva, ribištva in transporta) za ta namen dodeljenih kar 28% vseh pomoči, v Sloveniji pa zgolj 3,2% vseh pomoči. Največ je k temu deležu pripomogla Švedska, ki 88% vseh svojih pomoči nameni varstvu okolja ter Nizozemska (65%), Nemčija in Danska (47%) ter Finska (40%). V večini teh držav so pomoči za varstvo okolja in varčevanje z energijo dodeljene v obliki davčnih olajšav.

V državah EU je bilo v letu 2005 največ pomoči za financiranje majhnih in srednje velikih podjetij dodeljeno v Belgiji (39%) in Avstriji (30%). Povprečje EU se giblje na ravni okrog 10% vseh državnih pomoči (brez kmetijstva, ribištva in transporta).

Po podatkih za leto 2005 je bilo v Evropski uniji povprečno 19% vseh pomoči namenjenih regionalnim ciljem. Te pomoči so na drugem mestu med najbolj pogosto uporabljenimi cilji, znotraj horizontalnih ciljev. Največ jih dodeljujejo v Latviji (78% vseh pomoči), Grčiji (56%), Slovaški (55%), Češki (52%) in Litvi (42%).

7. RAZLAGA REZULTATOV IN PREVERJANJE VELJAVNOSTI DELOVNIH HIPOTEZ

Pri pisanju pričujočega magistrskega dela smo uvodoma oblikovali tri delovne hipoteze, katerih veljavnost bomo sedaj - na podlagi rezultatov primerjalne analize kvantitativnih podatkov, opravljene v petem in šestem poglavju – preverili ter delovne hipoteze v nadaljevanju bodisi potrdili bodisi zavrnili.

Delovne hipoteze so naslednje:

- 1) Raven državnih pomoči, izražena v deležu bruto domačega proizvoda, se v Sloveniji znižuje.
- 2) Raven državnih pomoči v Sloveniji je primerljiva s tisto v državah Evropske unije.
- 3) Državne pomoči v Sloveniji se preusmerjajo od sektorskih k horizontalnim ciljem.

k 1) Preverjanje veljavnosti prve delovne hipoteze:

Na podlagi rezultatov analize, opravljene v petem poglavju ugotavljamo, da se raven državnih pomoči, izražena v deležu bruto domačega proizvoda, v obdobju zadnjih treh proučevanih let znižuje. Iz podatkov »Devetega letnega poročila o državnih pomočeh v Sloveniji« je namreč razvidno, da je v letu 2004 znašal delež dodeljenih državnih pomoči v bruto domačem proizvodu 1,63 % BDP, v letu 2005 0,97 % BDP in v letu 2006 0,93 % BDP.

Potrdili smo torej veljavnost prve delovne hipoteze.

k 2) Preverjanje veljavnosti druge delovne hipoteze:

Na podlagi rezultatov analize, opravljene v šestem poglavju ugotavljamo, da raven državnih pomoči v Sloveniji ni povsem primerljiva s tisto v državah Evropske unije. Iz podatkov Evropske komisije, zbranih v »State Aid Scoreboard« namreč izhaja, da se Slovenija po tem kazalniku nahaja nekje vmes – med skupino »starih« ter skupino »novih« članic Evropske unije. Ker se zadnji razpoložljivi podatki za države Evropske unije nanašajo na leto 2005, bomo tudi primerjavo s Slovenijo opravili za leto 2005. Ugotavljamo, da je povprečni delež državnih pomoči v BDP za Evropsko unijo kot celoto znašal 0,59 %, od tega za 15 »starih« članic 0,57 % BDP ter za 10 »novih« članic 0,93 % BDP. Slovenija se s svojim 0,83- odstotnim deležem v BDP nahaja nekje na sredini med obema skupinama.

Veljavnost druge delovne hipoteze torej zavrnamo.

k 3) Preverjanje veljavnosti tretje delovne hipoteze:

Na podlagi rezultatov analize, opravljene v petem poglavju ugotavljamo, da se je struktura državnih pomoči v zadnjih treh proučevanih letih spremenila v korist povečanja deleža horizontalnih pomoči, medtem ko se delež sektorskih državnih pomoči znižuje. V letu 2004 je delež sektorskih pomoči dosegal 0,51 % vseh dodeljenih državnih pomoči, v letu 2005 pa le še 19 % vseh pomoči. Enaka raven se ohranja tudi v letu 2006, ko znaša delež sektorskih pomoči 20% v strukturi vseh dodeljenih pomoči. Na drugi strani pa delež horizontalnih pomoči v zadnjih treh letih povečuje, saj je v letu 2004 znašal 0,38 % vseh pomoči. V letu 2005 se je povišal na 0,41 % vseh dodeljenih pomoči ter v letu 2006 na 0,43 % v strukturi vseh državnih pomoči.

Potrdili smo torej veljavnost tretje delovne hipoteze.

SKLEP

Namen pričujočega magistrskega dela je bil predstaviti ureditev državnih pomoči v Sloveniji ter jo primerjati s stanjem v državah Evropske unije, katere polnopravna članica je naša država postala maja leta 2004. Uvodoma smo zato opredelili tudi naš cilj pri pisanju magistrskega dela, to je s pomočjo primerjalne analize statističnih podatkov ugotoviti in pojasniti, katere podobnosti in razlike obstajajo pri izvajanju politike dodeljevanja državnih pomoči med Slovenijo in državami Evropske unije.

V ta namen smo oblikovali tri delovne hipoteze, katerih veljavnost smo v zaključnem poglavju magistrskega dela preverili na podlagi rezultatov primerjalne analize, ki smo jo predhodno opravili. Prvo in tretjo delovno hipotezo smo potrdili, medtem ko smo veljavnost druge delovne hipoteze morali zavrniti.

V drugem poglavju smo celovito predstavili ureditev področja državnih pomoči v Evropski uniji: začeli smo s pojasnitvijo samega koncepta državne pomoči, omenili bistvena izhodišča reforme pravil o državnih pomočeh, razložili razlike med državno pomočjo ter pomočjo »de minimis«, opisali postopke priglašanja in odobritve državnih pomoči s strani Evropske komisije.

Nadaljevali smo z razlago slovenske ureditve dodeljevanja državnih pomoči, kjer smo osvetlili bistvene razlike med stanjem pred pričetkom polnopravnega članstva Slovenije v Evropski uniji ter po njem. Navedli smo tudi obveznosti poročanja, ki jih Slovenija – kakor tudi vse ostale države članice – dolžna spoštovati v odnosu do Evropske komisije kot pristojnega organa za nadzor na dodeljevanjem državnih pomoči znotraj skupnega trga Evropske unije.

Poseben poudarek smo namenili vlogi, ki jo imajo državne pomoči v Lizbonski strategiji, ključnem razvojnem dokumentu Evropske unije. Preverili smo tudi, kako Slovenija uresničuje zaveze, ki veljajo znotraj Lizbonske strategije za področje državnih pomoči.

V petem poglavju smo na podlagi primerjalne analize kvantitativnih podatkov natančno analizirali obseg in strukturo dodeljenih državnih pomoči v Sloveniji za leto 2004, 2005 in 2006. Posebej smo prikazali podatke o pomočeh »de minimis« ter strukturo po dejavnostih ter po velikosti podjetij.

V nadaljevanju smo opravili še primerjavo slovenskih podatkov z razpoložljivimi podatki za države Evropske unije ter zabeležili ključne podobnosti in razlike. V

sedmem poglavju smo, kot že rečeno, preverili veljavnost treh postavljenih delovnih hipotez ter dve med njimi potrdili, eno pa zavrnili.

Naša hipoteza, da je raven državnih pomoči v Sloveniji, merjena z deležem državnih pomoči v bruto domačem proizvodu, primerljiva z ravni v državah Evropske unije, se ni izkazala za pravilno. Ugotovili smo namreč, da se Slovenija nahaja nekje vmes med skupino »starih« in skupino »novih« držav Evropske unije, upošteva izbrani kazalnik.

Na podlagi vsega zapisanega torej lahko potrdimo, da so državne pomoči pomemben element konkurenčne politike vsake države in tudi skupnosti držav, kakršna je Evropska unija. Področje državnih pomoči v Evropski uniji se je skozi zgodovino evropskih povezovanj razvijalo in prilagajalo razmeram na posameznih trgih držav članic, skupnem evropskem trgu in na svetovnih trgih. Trenutna reforma državnih pomoči na evropski ravni ima za vodilo »manj dodeljenih državnih pomoči, ki naj bodo bolj usmerjene«.

Države članice naj bi si torej prizadevale voditi tako nacionalno gospodarsko politiko, da bi se celoten obseg dodeljenih državnih pomoči zniževal, obenem pa bi se struktura spreminjala v smeri večjega deleža horizontalnih pomoči. Slednje imajo manj škodljiv učinek na konkurenco znotraj notranjega evropskega trga, saj se njihovi učinki razpršijo horizontalno na celotno narodno gospodarstvo. Na drugi strani pa državne pomoči, ki so usmerjene v posamezen sektor, običajno povzročijo večja neravnotežja z vidika konkurence in umetno korigirajo delovanje trga. Zato si jih prizadevamo omejiti.

Navzlic intenzivnim prizadevanjem organov Evropske unije za korenitejše reformne korake na področju dodeljevanja državnih pomoči, pa je neizpodbitno dejstvo, da bodo ostale državne pomoči v večini držav tudi v bodoče prisoten in uporabljan instrument vodenja ekonomske politike.

LITERATURA IN VIRI

1. Agenda 2000 – Summary and conclusions of the opinions of Commission concerning the applications for membership to the European Union presented by the candidate countries – Slovenia, 15. junij 1997. Dostopno na: http://www.rcie.lodz.pl/dokumenty/pdf/agenda2000_summary_and_conclusions.pdf (18. september 2007).
2. Basle, A. (2001): Komisija brez avtoritete. Ljubljana, Gospodarski vestnik, št.28.
3. Baudenbacher, C. (1997): A brief guide to European state aid law. Kluwer Law International.
4. Bishop, S. (1997): The European Commission's policy towards state aid: a role for rigorous competitive analysis. European Community Law Review, št.2.
5. Bogataj, M. (1999): Nadzor nad državnimi pomočmi v pravni ureditvi evropske skupnosti – prilagajanje Slovenije. Magistrska naloga, Univerza v Ljubljani, Pravna fakulteta.
6. Burger, A., Jaklič, A in Rojec, M. (2006): Dinamični učinki subvencij v raziskave in razvoj v Sloveniji. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
7. Državni program Republike Slovenije za prevzem pravnega reda Evropske unije, revizija 2002. Dostopno na: http://www2.gov.si/svez/svez-web.nsf/dok_temeljni_slo.htm (5. oktober 2007).
8. Ehlermann, C.D. (1995): State aid control in the European Union – success or failure? Fordham International Law Review, št. 18.
9. Evans, A. (1997): European Community law of state aid. Clarendon Press, Oxford.
10. Evans, A. (1996): Privatization and state aid control in EC law. European Community Law Review, št.4.
11. Evans, A. in Martin, S. (1991): Socially acceptable distortion of competition: Community policy on state aid. European Law Review, št. 16.
12. Evropska unija in mi – Državne pomoči v Sloveniji in EU. Ljubljana, Denar, št.15.

13. Ferfila, B., Kovač, P., Gordana, Ž., Klinar, I. in Plaznik, A. (2002): Ekonomski vidiki javne uprave. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
14. Ferfila, B. in Phillips, P. (1999): Slovenia and Canada: A Comparative Approach. Fakulteta za družbene vede. Ljubljana.
15. Ferfila, B. in LeLoup, L. (1999): Budgeting, management and policymaking: A comparative perspective. Faculty of Social Sciences. Ljubljana.
16. Fink Hafner, D. in Lajh, D. (2002): Analiza politik. Fakulteta za družbene vede. Ljubljana.
17. Fotivec, Š. (2001): Nadzor nad državnimi pomočmi v Evropski uniji in v Sloveniji na področju jeklarstva. Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Pravna fakulteta.
18. Hancher, L., Ottervanger, T. in Slot, P.J. (1993): EC state aids. Chancery Law Publishing.
19. Hancher, L. (1994): State aids and judicial control in the European Community. *European Community Law Review*, št.3.
20. Klemenc, V. (2000): Državne pomoči v pravu Evropske skupnosti. Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Pravna fakulteta.
21. Krušič, M. (1999): Subvencije in konkurenčno pravo Evropske skupnosti. Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Pravna fakulteta.
22. Lasok, K.P.E. (1990): The Commission's powers over illegal state aid. *European Competition Law Review*, št. 3.
23. Letno poročilo o državnih pomočeh v Republiki Sloveniji - deveto (2007). Dostopno na: http://www.mf.sigov.si/slov/nadz_pom/porocilo_deveto.pdf (30. oktober 2007).
24. Mc Donald, F. in Dearden, S. (1999): European economic integration. New York, Addison Wesley Longman, 3. izdaja.
25. Moussis, N. (1999): Evropska unija: pravo, ekonomija, politike. *Littera picta*, Ljubljana.
26. Murn, A. (1998): Vladne finančne intervencije v gospodarstvu, Državne pomoči v Evropski uniji. Urad za makroekonomske analize in razvoj, Ljubljana.

27. Murn, A. (2001): Državne in strukturne pomoči v Evropski uniji, posameznih državah Evropske unije in v Sloveniji. Ljubljana, Urad za makroekonomske analize in razvoj.
28. Night survey on state aid in the European Union (2001). Dostopno na: http://europa.eu.int/comm/competition/index_en.html (15. julij 2007).
29. Plahutnik, A. (1997): Državne subvencije pod drobnogledom. Ljubljana, Gospodarski vestnik, št.6.
30. Pogajalska izhodišča Republike Slovenije za področje 6: Konkurenca in državne pomoči (1999). Dostopno na: http://www2.gov.si/svez/svez-web.nsf/dok_temeljni_slo (20. maj 2007).
31. Polšak, B. (2003): Dodeljevanje državnih pomoči v EU in v Sloveniji. Magistrsko delo, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta.
32. Poročilo Evropske komisije o pripravljenosti Slovenije za pristop k Evropski uniji (november 2003). Dostopno na: http://www2.gov.si/svez/svez-web.nsf/dok_temeljni_slo (5. junij 2007).
33. Poslovník Komisije za nadzor na državnimi pomočmi. Uradni list RS, št. 42/2000.
34. Pravilnik o pripravi letnega poročila o državnih pomočeh. Uradni list RS, št. 22/2001.
35. Quingley, C. (1988): The notion of state aid in the EEC law. European Community Law Review, št.13.
36. Redno poročilo o napredku pri vključevanju Republike Slovenije v Evropsko unijo (junij 2003). Dostopno na: http://www2.gov.si/svez/svez-web.nsf/dok_temeljni_slo (5. junij 2007).
37. 28th Report on competition policy 1998 (1999): Office for official publications of the European Communities.
38. Schaub, A. (1999): EC competition system – proposals for reform. Fordham International Law Journal, št. 3.

39. Simoneti, M. et al. (1999): Projekt državnih pomoči: strokovna izhodišča za pripravo programa prilagoditve državnih pomoči v Sloveniji sistemu Evropske unije. Ljubljana.
40. Slotboom, M. (1995): State aid in Community law: a broad or narrow definition? *European Law Review*, št. 20.
41. Smith, M.P. (1998). Authonomy by the rules: the European Commission and the development of state aid policy. *Journal of common market studies*, št. 1.
42. State Aid Action Plan: Akcijski načrt reforme državnih pomoči 2005-2009, Evropska komisija, 2005. Dostopno na:
http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/others/action_plan/saap_en.pdf
(18. september 2007).
43. Šiljar, J. (2001): Transferi v gospodarstvo in problematika državnih pomoči. Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta.
44. Uredba o namenih in pogojih za dodeljevanje državnih pomoči ter določitvi pristojnih ministrstev za upravljanje posameznih shem državne pomoči. Uradni list RS, št. 38/2003.
45. Uredba o posredovanju podatkov in poročanju o dodeljenih državnih pomočeh ter pomočeh po pravilu »de minimis«. Uradni list RS, št. 61/2004.
46. Vizjak, T. (1998): Pravna ureditev državnih pomoči v Evropski skupnosti. Diplomaska naloga, Univerza v Ljubljani, Pravna fakulteta.
47. Winter, J.A. (1999): The rights of complainants in state aid cases: Judicial review of Commission decisions adopted under article 88 EC. *Common Market Law Review*, št. 36.
48. Winter, J.A. (1993): Supervision of state aid: article 93 in the Court of Justice. *Common Market Law Review*, št. 30.
49. Wish, R. (1994): The enforcement of EC competition law in the domestic courts of member states. *European Community Law Review*, št. 2.
50. Zakon o nadzoru državnih pomoči. Uradni list RS, št. 01/2000 in 30/2001.
51. Zakon o spremljanju državnih pomoči. Uradni list RS, št. 37/2004.

PRILOGA A

Kategorije in instrumenti državnih pomoči

1. Kmetijstvo in ribištvo
 - 1.1. kmetijstvo
 - 1.2. ribištvo
2. industrija/storitve
 - 2.1. horizontalni cilji
 - 2.1.1. raziskave in razvoj
 - 2.1.2. varstvo okolja
 - 2.1.3. majhna in srednje velika podjetja
 - 2.1.4. trgovina
 - 2.1.5. varčevanje z energijo
 - 2.1.6. zaposlovanje
 - 2.1.7. usposabljanje
 - 2.1.8. drugi cilji
 - 2.2. posebni sektorji
 - 2.2.1. jeklarstvo
 - 2.2.2. ladjedelništvo
 - 2.2.3. transport
 - 2.2.4. premogovništvo
 - 2.2.5. drugi sektorji
 - 2.2.6. finančne storitve
3. regionalne pomoči
 - 3.1. območja po 87 (3)(a) členu Pogodbe Evropske skupnosti
 - 3.2. območja po 87 (3)(c) členu Pogodbe Evropske skupnosti

Znotraj kategorij so državne pomoči opredeljene po **instrumentih** pomoči v naslednje skupine:

1. A : pomoči, ki so v celoti dodeljene prejemnikom:
 - *A1*, pomoči preko proračuna: nepovratna sredstva (dotacije), subvencije obresti, odpisi dolgov in zmanjšani zneski iztržkov iz prisilnih poravnav,
 - *A2*, pomoči preko davkov in socialno varstvenega sistema: zamiki pri odplačevanju davkov in druga merila (oprostitve, izjeme in olajšave).
2. B1: finančni transferji države v obliki kapitalskih naložb (equity).
3. C: finančni transferji, pri katerih je element pomoči prihranek pri obrestih:
 - *C1*, ugodna posojila iz javnih ali privatnih virov in posojila podjetjem v težavah,
 - *C2*, različni ukrepi (rezervacije, oprostitve ali pospešeno amortiziranje).
4. D: garancije.

PRILOGA B

Tabela B.1: Državne pomoči v Sloveniji po posameznih kategorijah

Kategorija	Leto 2005			Leto 2006			Primerjava 2006/2005
	v mio EUR	Delež DP	Delež v BDP	v mio EUR	Delež DP	Delež v BDP	
Kmetijstvo	102,20	38,25%	0,37%	88,23	31,94%	0,30%	-13,67%
Ribištvo	0,20	0,08%	0,00%	0,08	0,03%	0,00%	-60,53%
Kmetijstvo in ribištvo	102,40	38,33%	0,37%	88,31	31,97%	0,30%	-13,76%
Horizontalni cilji	112,27	42,03%	0,41%	129,03	46,71%	0,43%	14,93%
R&D	23,53	8,81%	0,09%	19,56	7,08%	0,07%	-16,88%
Varstvo okolja	14,20	5,32%	0,05%	2,57	0,93%	0,01%	-81,92%
Varčevanje z energijo	0,62	0,23%	0,00%	2,23	0,81%	0,01%	258,17%
MSP	9,12	3,41%	0,03%	29,29	10,60%	0,10%	221,17%
Zaposlovanje	15,41	5,77%	0,06%	16,54	5,99%	0,06%	7,36%
Usposabljanje	1,51	0,57%	0,01%	1,85	0,67%	0,01%	22,66%
Regionalni cilji	41,14	15,40%	0,15%	45,89	16,61%	0,15%	11,56%
Kultura	6,74	2,52%	0,02%	11,10	4,02%	0,04%	64,57%
Posebni sektorji	52,48	19,64%	0,19%	58,92	21,33%	0,20%	12,28%
Transport	38,31	14,34%	0,14%	41,17	14,90%	0,14%	7,46%
Premogovništvo	14,09	5,27%	0,05%	14,80	5,36%	0,05%	5,06%
Energetika	0,00	0,00%	0,00%	0,00	0,00%	0,00%	/
Reševanje in prestrukturiranje	0,08	0,03%	0,00%	2,95	1,07%	0,01%	3736,15%
Skupaj	267,15	100,00%	0,97%	276,26	100,00%	0,93%	3,41%

Tabela B.2: Državne pomoči po instrumentih v Sloveniji (2004, v EUR)

Kategorije	A1	A2	B1	C1	D	Skupaj
Kmetijstvo	194.065.654,24			892.004,44	219.461,29	195.177.119,97
Ribištvo	15.494,44					15.494,44
<i>Kmetijstvo in ribištvo</i>	<i>194.081.148,68</i>			<i>892.004,44</i>	<i>219.461,29</i>	<i>195.192.614,41</i>
Horizontalni cilji	72.283.397,14	22.113.093,90	1.010.902,25	3.027.539,91	187.641,30	98.622.574,50
Raziskave in razvoj	24.281.317,82					24.281.317,82
Varstvo okolja	1.105.826,80	21.514.141,69		1.157.819,47		23.777.787,96
Varčevanje z energijo	1.431.867,37		1.010.902,25			2.442.769,62
Mala in srednje velika podjetja	1.929.102,61			1.302.188,57	154.793,20	3.386.084,38
Zaposlovanje	22.478.326,84	585.731,12				23.064.057,96
Usposabljanje	3.717.245,71					3.717.245,71
Regionalne pomoči	10.925.255,27	13.221,09		567.531,87	32.848,10	11.538.856,33
Kultura	6.414.454,72					6.414.454,72
Posebni sektorji	70.709.845,29	0,00	41.134.655,94	762.305,38	22.522.393,33	135.129.199,94
Transport (kopenski)	39.416.755,09		40.977.551,15		13.960.841,80	94.355.148,04
Energetika	3.846.269,61					3.846.269,61
Premogovništvo	14.145.219,51					14.145.219,51
Reševanje in prestrukturiranje	13.301.601,08		157.104,79	762.305,38	8.561.551,53	22.782.562,78
Skupaj	337.074.391,11	22.113.093,90	42.145.558,19	4.681.849,73	22.929.495,92	428.944.388,85

Tabela B.3: Državne pomoči po instrumentih v Sloveniji (2005, v EUR)

Kategorije 2004	A1	A2	C1	D	Skupaj
Kmetijstvo	101.980.163,75		218.608,83		102.198.772,58
Ribištvo	202.861,37				202.861,37
<i>Kmetijstvo in ribištvo</i>	<i>102.183.025,12</i>	<i>0,00</i>	<i>218.608,83</i>		<i>102.401.633,95</i>
<i>Horizontalni cilji</i>	<i>96.932.420,11</i>	<i>11.824.840,87</i>	<i>3.149.833,80</i>	<i>367.734,94</i>	<i>112.274.829,72</i>
Raziskave in razvoj	23.528.157,22	0,00	0,00		23.528.157,22
Varstvo okolja	855.780,53	11.743.605,25	1.602.377,87		14.201.763,65
Varčevanje z energijo	623.571,74				623.571,74
Mala in srednje velika podjetja	8.427.629,85		325.100,48	367.734,94	9.120.465,27
Zaposlovanje	15.395.776,49	14.158,17			15.409.934,66
Usposabljanje	1.510.479,17	0,00			1.510.479,17
Regionalne pomoči	39.849.091,04	67.077,45	1.222.355,45		41.138.523,94
Kultura	6.741.934,07		0,00		6.741.934,07
<i>Posebni sektorji</i>	<i>52.398.203,54</i>	<i>0,00</i>	<i>76.860,91</i>		<i>52.475.064,45</i>
Transport (kopenski)	38.307.462,60				38.307.462,60
Premogovništvo	14.090.740,94				14.090.740,94
Reševanje in prestrukturiranje			76.860,91		76.860,91
Skupaj	251.513.648,77	11.824.840,87	3.445.303,54	367.734,94	267.151.528,12

Tabela B.4: Državne pomoči po instrumentih v Sloveniji (2006, v EUR)

Kategorije	A1	A2	B1	C1	D	Skupaj
Kmetijstvo	88.209.797,91			22.774,29		88.232.572,20
Ribištvo	80.079,37					80.079,37
<i>Kmetijstvo in ribištvo</i>	<i>88.289.877,28</i>			<i>22.774,29</i>		<i>88.312.651,57</i>
<i>Horizontalni cilji</i>	<i>123.008.318,61</i>	<i>2.181.727,16</i>	<i>1.196.675,84</i>	<i>2.289.856,34</i>	<i>357.709,58</i>	<i>129.034.287,53</i>
Raziskave in razvoj	19.555.828,45					19.555.828,45
Varstvo okolja	1.156.735,10	305.507,21		1.105.687,96		2.567.930,27
Varčevanje z energijo	1.036.743,34		1.196.675,84			2.233.419,18
Mala in srednje velika podjetja	28.499.579,54			435.019,84	357.709,58	29.292.308,96
Zaposlovanje	16.543.374,50					16.543.374,50
Usposabljanje	1.852.681,94					1.852.681,94
Regionalne pomoči	43.268.030,20	1.876.219,95		749.148,54		45.893.398,69
Kultura	11.095.345,54			0,00		11.095.345,54
<i>Posebni sektorji</i>	<i>58.444.819,11</i>			<i>472.823,15</i>		<i>58.917.642,26</i>
Transport (kopenski)	41.165.973,95					41.165.973,95
Premogovništvo	14.803.165,96					14.803.165,96
Reševanje in prestrukturiranje	2.475.679,20			472.823,15		2.948.502,35
Skupaj	269.743.015,00	2.181.727,16	1.196.675,84	2.785.453,78	357.709,58	276.264.581,36

Tabela B.5: Državne pomoči v Sloveniji po posameznih regijah in kategorijah

Naziv regije	Kategorija	2004	2005	2006
POMURSKA	Kmetijstvo	20.946.571,50	8.877.190,47	7.027.121,58
	Raziskave in razvoj	176.239,59	383.040,62	999.638,14
	Varstvo okolja	2.571.596,07	1.807.231,11	1.789.547,50
	Varčevanje z energijo	70.753,51	63.758,88	3.321,66
	Prestrukturiranje	4.890.907,72		124.065,28
	Pomoči za reševanje			91.804,37
	Mala in srednje velika podjetja	183.037,13	978.547,83	2.219.107,01
	Zaposlovanje	1.955.776,79	741.531,15	1.529.638,34
	Usposabljanje	286.907,92	58.794,98	147.942,10
	Kultura	83.100,27	223.327,17	379.276,91
	Regionalne pomoči	2.380.924,69	6.689.715,63	4.777.788,44
	Skupaj	33.545.815,19	19.823.137,84	19.089.251,33
	PODRAVSKA	Kmetijstvo	22.735.596,58	10.131.045,09
Raziskave in razvoj		1.785.405,54	2.239.665,44	1.532.147,29
Varstvo okolja		2.954.106,06	1.179.139,07	215.431,81
Varčevanje z energijo		23.565,72	59.600,91	
Prestrukturiranje		810.188,61		
Pomoči za reševanje				208.646,30
Mala in srednje velika podjetja		537.698,84	2.263.290,16	5.334.872,34
Zaposlovanje		4.053.640,26	3.198.749,50	2.666.806,38
Usposabljanje		255.953,41	117.200,75	164.259,51
Kultura		237.290,31	229.096,50	769.924,39
Regionalne pomoči		1.473.567,62	976.727,23	1.901.468,39
Skupaj		34.867.012,95	20.394.514,65	25.456.732,53
KOROŠKA		Kmetijstvo	4.299.403,55	2.605.042,41
	Raziskave in razvoj	221.617,99	335.523,76	90.193,80
	Varstvo okolja	1.276.557,01	891.545,06	17.029,22
	Varčevanje z energijo	9.508,24	24.654,58	
	Prestrukturiranje			60.538,49
	Mala in srednje velika podjetja	85.548,02	135.668,68	2.018.366,88
	Zaposlovanje	786.783,73	617.041,89	582.492,29
	Usposabljanje	80.816,20	97.821,04	59.422,30
	Kultura	37.491,95	7.094,07	78.063,57
	Regionalne pomoči	312.306,95	9.382,43	28.634,27
	Skupaj	7.110.033,64	4.723.773,92	6.396.784,72
SAVINJSKA	Kmetijstvo	19.830.010,25	8.036.276,05	9.032.673,01
	Ribištvo			5.524,41
	Raziskave in razvoj	2.974.068,83	3.210.675,53	1.581.705,23
	Varstvo okolja	2.798.476,36	572.448,08	304.572,90
	Varčevanje z energijo	784.310,77	132.890,09	737.670,88
	Prestrukturiranje	2.854.198,14	76.860,91	264.037,27
	Mala in srednje velika podjetja	333.350,19	1.678.002,65	4.919.196,06

	Zaposlovanje	4.802.333,35	3.634.634,74	3.471.843,64
	Usposabljanje	848.590,36	180.743,48	280.564,87
	Kultura	138.114,66	95.560,69	627.990,00
	Premogovništvo		68.854,14	
	Regionalne pomoči	2.236.829,86	2.989.419,56	1.607.622,23
	Skupaj	37.600.282,77	20.676.365,92	22.833.400,50
ZASAVSKA	Kmetijstvo	1.229.114,53	542.042,37	585.973,06
	Raziskave in razvoj	265.448,35	150.624,32	71.955,03
	Varstvo okolja	1.446.966,20	861.336,49	
	Varčevanje z energijo	2.038,83		
	Mala in srednje velika podjetja	259.428,32	449.577,04	679.395,38
	Zaposlovanje	906.487,73	103.705,58	401.164,67
	Usposabljanje	209.245,05	189.523,37	152.715,41
	Kultura	250,96	12.074,11	108.262,66
	Energetika	3.846.269,61		
	Premogovništvo	14.076.141,96	13.998.935,42	14.734.312,69
	Regionalne pomoči	1.206.002,75	449.242,62	703.771,73
		Skupaj	23.447.394,29	16.757.061,32
SPODNJEPOSAVSKA	Kmetijstvo	8.094.159,24	3.219.535,36	5.594.078,68
	Ribištvo			5.525,58
	Raziskave in razvoj	121.919,52	124.286,31	26.661,78
	Varstvo okolja	1.663.766,77	979.832,05	
	Varčevanje z energijo	51.932,71		
	Mala in srednje velika podjetja	83.144,93	800.238,97	1.621.499,42
	Zaposlovanje	622.614,55	335.556,94	977.167,28
	Usposabljanje	94.103,40	24.500,61	12.917,80
	Kultura	29.357,47	37.331,30	68.302,33
	Premogovništvo	46.051,70		
	Regionalne pomoči	165.128,40	4.389.926,93	1.339.398,91
		Skupaj	10.972.178,69	9.911.208,47
JUGOVZHODNA SLOVENIJA	Kmetijstvo	10.717.359,19	4.380.214,46	4.720.423,28
	Ribištvo		4.001,49	
	Raziskave in razvoj	461.304,98	459.441,16	473.221,96
	Varstvo okolja	1.299.008,06	545.227,73	95.147,08
	Varčevanje z energijo	859.719,87		1.486.259,06
	Prestrukturiranje	6.282.281,45		1.409.037,54
	Mala in srednje velika podjetja	201.882,98	751.026,59	3.324.467,37
	Zaposlovanje	1.804.726,81	962.415,51	949.311,65
	Usposabljanje	221.597,30	120.240,25	118.592,41
	Kultura	180.432,89	112.772,76	467.438,33
	Premogovništvo			22.951,09
	Regionalne pomoči	328.301,67	13.898.468,41	20.120.588,36
		Skupaj	22.356.615,20	21.233.808,36
OSREDNJE SLOVENSKA	Kmetijstvo	69.502.546,50	51.485.950,71	31.206.769,87
	Ribištvo		5.179,51	

	Raziskave in razvoj	10.878.043,09	11.178.369,61	12.234.760,87
	Varstvo okolja	4.688.370,74	5.710.308,85	28.755,29
	Varčevanje z energijo	138.397,13	57.968,04	2.503,76
	Prestrukturiranje	5.705.777,09		8.741,88
	Pomoči za reševanje			70.939,74
	Mala in srednje velika podjetja	654.973,33	688.960,06	4.475.606,26
	Zaposlovanje	3.936.717,66	2.907.421,95	3.439.826,79
	Usposabljanje	716.282,27	377.428,99	468.827,36
	Kultura	5.403.198,03	5.664.253,75	7.173.316,79
	Transport (kopenski)	94.355.148,04	38.307.462,60	41.165.973,95
	Premogovništvo	23.025,85	22.951,38	45.902,18
	Regionalne pomoči	975.575,33	4.899.903,65	8.164.098,70
	Skupaj	196.978.055,06	121.306.159,10	108.486.023,44
GORENJSKA	Kmetijstvo	8.627.118,65	3.210.044,07	3.824.386,27
	Raziskave in razvoj	3.452.120,27	2.735.371,95	1.043.936,50
	Varstvo okolja	3.473.742,75	938.187,42	40.930,10
	Varčevanje z energijo	363.940,51	17.215,94	1.886,16
	Mala in srednje velika podjetja	171.835,11	137.107,61	1.203.735,56
	Zaposlovanje	1.163.185,00	1.184.180,33	1.021.990,58
	Usposabljanje	546.481,65	104.329,00	168.972,24
	Kultura	136.125,86	144.263,26	589.230,79
	Regionalne pomoči	1.216.782,86	2.247.845,73	1.163.216,03
	Skupaj	19.151.332,66	10.718.545,31	9.058.284,23
NOTRANJSKO-KRAŠKA	Kmetijstvo	3.395.161,06	1.624.607,33	1.956.398,44
	Raziskave in razvoj	1.088.722,59	225.587,42	6.017,28
	Varstvo okolja	120.095,04	84.538,97	15.987,73
	Varčevanje z energijo	3.677,44	110.125,03	1.777,66
	Prestrukturiranje	2.234.379,94		37.764,32
	Mala in srednje velika podjetja	21.289,74	296.794,78	839.966,41
	Zaposlovanje	329.516,35	329.926,20	340.468,53
	Usposabljanje	192.075,58	48.257,32	32.348,59
	Kultura			15.116,01
	Regionalne pomoči	290.445,02	372.703,90	162.341,89
Skupaj	7.675.362,76	3.092.540,95	3.408.186,86	
GORIŠKA	Kmetijstvo	11.296.476,36	4.893.957,02	5.013.935,74
	Raziskave in razvoj	2.273.053,06	2.023.826,56	1.038.845,63
	Varstvo okolja	1.211.679,05	521.410,04	54.461,14
	Varčevanje z energijo	134.924,89	123.545,20	
	Prestrukturiranje	4.829,83		672.927,16
	Mala in srednje velika podjetja	705.803,86	844.765,77	1.779.172,70
	Zaposlovanje	1.584.062,75	624.273,07	588.951,94
	Usposabljanje	182.285,41	133.577,57	223.849,56
	Kultura	51.749,18	67.737,64	379.982,52
	Regionalne pomoči	544.870,00	3.318.390,73	2.199.218,69
	Skupaj	17.989.734,39	12.551.483,60	11.951.345,08

OBALNO-KRAŠKA	Kmetijstvo	5.428.214,30	3.191.825,56	3.128.249,88
	Ribištvo	15.494,44	193.680,37	69.029,38
	Raziskave in razvoj	583.374,01	461.744,54	456.744,94
	Varstvo okolja	272.345,98	110.558,78	6.067,50
	Varčevanje z energijo		33.813,07	
	Mala in srednje velika podjetja	91.572,05	80.604,58	876.923,57
	Zaposlovanje	656.045,77	577.580,95	573.712,41
	Usposabljanje	82.907,16	58.061,81	22.269,79
	Kultura	80.237,18	118.111,25	410.904,29
	Regionalne pomoči	408.121,18	896.797,12	3.725.251,05
	Skupaj	7.618.312,07	5.722.778,03	9.269.152,81
	regija ni določena	Kmetijstvo	9.074.489,43	1.041,68
Varstvo okolja		1.077,87		
Mala in srednje velika podjetja		56.519,88	15.880,55	
Zaposlovanje		462.167,21	192.916,85	
Kultura		37.105,96	30.311,57	27.536,95
Skupaj		9.631.360,35	240.150,65	44.879,32

Vir tabel B.1 do B.5:

Deveto letno poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, 2007, Ministrstvo za finance;